

**UCHWAŁA NR IV/24/2015
RADY GMINY BESTWINA**

z dnia 19 lutego 2015 r.

w sprawie przyjęcia aktualizacji „Strategii Rozwoju Gminy Bestwina na lata 2014-2020”

Na podstawie art.14 i art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 594 ze zm.)

**Rada Gminy Bestwina
uchwała:**

§ 1. Przyjąć aktualizację „Strategii Rozwoju Gminy Bestwina na lata 2014-2020” w brzmieniu stanowiącym załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Strategia stanowi podstawę do opracowania rocznych i wieloletnich programów społeczno-gospodarczych Gminy Bestwina.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

mgr Jerzy Stanclik

Załącznik nr 1 do Uchwały Nr IV/24/2015
Rady Gminy Bestwina z dnia 19.02.2015 r.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY BESTWINA NA LATA 2014 – 2020

Urząd Gminy Bestwina
ul. Krakowska 111
43-512 Bestwina

tel. /032/ 215 77 00
fax. /032/ 215 77 12
www.bestwina.pl
info@bestwina.pl

CONSULTING

Opracowanie:
IR CONSULTING S.C.
Izabela Żelichowska, Renata Spadło
ul. 1 Dyw. Pancerniej 45
43-300 Bielsko-Biała

tel. /033/ 816 86 67
fax. /033/ 497 87 87
www.irconsulting.pl
biuro@irconsulting.pl

LUTY 2015 R.

SPIS TREŚCI

I. WPROWADZENIE	3
1.1 Przesłanki opracowania i znaczenie Strategii Rozwoju gminy Bestwina	3
1.2 Cele opracowania Strategii	3
1.3 Zakres opracowania Strategii Rozwoju	4
1.4 Horyzont czasowy Strategii Rozwoju	5
1.5 Metodologia Strategii Rozwoju	6
II. CHARAKTERYSTYKA I DIAGNOZA AKTUALNEGO STANU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO GMINY BESTWINA.....	7
2.1 OGÓLNE INFORMACJE O GMINIE	7
2.1.1 Położenie geograficzne	7
2.1.2 Wielkość i podział administracyjny	9
2.2 ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE I ZASOBY NATURALNE GMINY.....	13
2.2.1 Rzeźba terenu i budowa geologiczna	13
2.2.2 Charakterystyka szaty roślinnej i fauny	14
2.2.3 Klimat.....	14
2.2.4 Wody powierzchniowe i podziemne	15
2.3 CHARAKTERYSTYKA SPOŁECZNA.....	18
2.3.1 Struktura demograficzna	18
2.3.2 Bezrobocie.....	24
2.3.3 Pomoc społeczna	27
2.3.4 Struktura zatrudnienia ludności	31
2.4 INFRASTRUKTURA TECHNICZNA.....	32
2.4.1 Sieć wodociągowa	32
2.4.2 Sieć kanalizacyjna i oczyszczanie ścieków.....	34
2.4.3 Gospodarka odpadami	37
2.4.4 Sieć gazowa.....	38
2.4.5 Telekomunikacja	39
2.4.6 Sieć drogowa	40
2.4.8 Komunikacja zbiorowa	42
2.5 INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA.....	44
2.5.1 Oświata i wychowanie	44
2.5.2 Służba zdrowia.....	48
2.5.3 Charakterystyka problemów zdrowotnych.....	54
2.5.4 Bezpieczeństwo publiczne, ochrona przeciwpożarowa i przeciwpowodziowa	57
2.6 GOSPODARKA MIESZKANIOWA.....	59
2.7 KULTURA, TURYSTYKA I SPORT	62
2.7.1 Zabytki	62
2.7.2 Kultura.....	64
2.7.3 Turystyka, rekreacja i sport	69
2.8 DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA	74
2.8.1 Rolnictwo	74
2.8.2 Struktura podmiotów gospodarczych.....	77
III. ANALIZA SWOT.....	84
IV. MISJA GMINY BESTWINA	90
V. PLAN STRATEGICZNY DLA GMINY BESTWINA NA LATA 2014-2020+	91
VI. FINANSOWANIE OBSZARÓW STRATEGICZNYCH.....	97
VII. WDROŻENIE I ZARZĄDZANIE STRATEGIĄ.....	98
VIII. PODSUMOWANIE.....	99

I. WPROWADZENIE

1.1 Przesłanki opracowania i znaczenie Strategii Rozwoju gminy Bestwina

Strategia Rozwoju gminy Bestwina powstała z inicjatywy władz lokalnych, dostrzegających potrzebę kompleksowego rozwoju Gminy. Dokument jest odpowiedzią na nieustannie zmieniające się wewnętrzne i zewnętrzne warunki gospodarowania oraz wzrost konkurencyjności otoczenia. Z uwagi na wieloaspektowość i wielopodmiotowość Strategii do udziału w jej opracowaniu zaproszono przedstawicieli władz, radnych, pracowników Urzędu Gminy w Bestwinie, mieszkańców Gminy, przedstawicieli szkół, przedsiębiorstw, rolników oraz reprezentantów lokalnych organizacji pozarządowych. Ten swoisty scenariusz przyszłości powstał po to, aby Gmina mogła korzystać ze swoich atutów oraz odważnie wykorzystywać pojawiające się szanse.

Strategia stanowi z jednej strony diagnozę stanu obecnego, z drugiej zaś jest usystematyzowanym zbiorem jasno sprecyzowanych potrzeb i wynikających z nich kierunków działania. Dokument ten ułatwi lokalnym władzom podejmowanie decyzji oraz rozwiązywanie problemów gospodarczych, społecznych, ekologicznych i prawnych, jak również racjonalne organizowanie przyszłych działań rozwojowych. Dokument stanowi materiał wyjściowy do określenia kierunku rozwoju społeczno-gospodarczego wchodzących w skład Gminy sołectw, określa nowe wyzwania oraz sposoby i możliwości ich finansowania i realizacji.

Niniejsza Strategia powinna przyczynić się do wzrostu atrakcyjności życia społeczno-kulturalnego, zaktualizować społeczność lokalną oraz zwiększyć jej poczucie tożsamości z miejscem, które zamieszkują – ich małą ojczyzną. Najważniejszym celem Strategii jest bowiem poprawa warunków i jakości życia mieszkańców. Opracowanie tego dokumentu pozytywnie wpłynie również na planowanie rozwoju Gminy oraz ułatwi codzienną działalność i podejmowanie decyzji przez władze Gminy.

Inną istotną funkcją Strategii jest promocja Gminy kierowana między innymi do samorządów wyższego szczebla oraz podmiotów sektora prywatnego, w tym zwłaszcza do inwestorów. Strategia jest bowiem ważnym narzędziem motywacyjnym i kreującym nowe impulsy rozwojowe - stanowić będzie cenne źródło informacji dla potencjalnych inwestorów o przyjętych i zakładanych przez Gminę ścieżkach rozwoju.

Podsumowując należy stwierdzić, iż działania wielotorowe podejmowane przez różne podmioty publiczne i prywatne, w ramach przyjętej i powszechnie akceptowanej Strategii Rozwoju, przynieść mogą w dalszej perspektywie korzyści w postaci zdynamizowania rozwoju Gminy i poprawy jakości życia mieszkańców. Istotne jest to, że Strategia Rozwoju Gminy jest szansą na stworzenie długofalowej wizji rozwoju Gminy oraz koordynację i hierarchizację działań.

1.2 Cele opracowania Strategii

Nadrzędnym celem niniejszej Strategii jest zapewnienie Gminie partnerskiej i konkurencyjnej pozycji w powiecie, regionie, Polsce i w Europie przy wykorzystaniu jej mocnych stron oraz szans wynikających z jej geograficznego położenia, potencjału demograficznego, tradycji przemysłowych, walorów środowiskowych oraz uwarunkowań historycznych i kulturowych.

Niniejsza Strategia Rozwoju Gminy Bestwina stanowi weryfikację i aktualizację zapisów dokumentu opracowanego w 2007 r. (strategia z tego okresu obejmowała lata 2007-2013). Aktualizacja

zapisów strategicznych jest wynikiem nowej sytuacji społeczno - gospodarczej Gminy, województwa śląskiego oraz Polski, związanej głównie z nowym okresem programowania 2014-2020. Potrzeba aktualizacji podyktowana jest również uwarunkowaniami lokalnymi oraz pojawieniem się nowych potrzeb społecznych. Zaktualizowana Strategia odpowiada potrzebie kompleksowego i długookresowego podejścia do rozwoju Gminy w kontekście możliwości pozyskania funduszy pochodzących z Unii Europejskiej i budżetu państwa.

Proces aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Bestwina z 2007 r. oparto na następujących założeniach:

- 1) Zachowanie ciągłości procesu planowania strategicznego – poruszanie się w podobnych obszarach problemowych, aktualna analiza barier w realizacji strategii, identyfikacja nowych zadań strategicznych.
- 2) Dostosowanie zapisów Strategii do nowych uwarunkowań społeczno - gospodarczych – funkcjonowanie Polski w Unii Europejskiej, wymogi funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, założenia planów rozwoju na szczeblu krajowym (m.in. Polityka Spójności 2014-2020 Strategia Rozwoju Kraju 2020), założenia planów rozwoju na szczeblu regionalnym (Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego 2000-2020), zapisy dokumentów polityki regionalnej (Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020), zmiany w Gminie i jej najbliższym otoczeniu.
- 3) Aktywizacja i kontynuacja współpracy środowisk lokalnych Gminy – spełnienie zasady partnerstwa w procesie planowania rozwoju lokalnego.

Strategia stanowi także dokument bazowy dla opracowania innych dokumentów planistycznych czy strategicznych niższego szczebla w procesie aplikowania o fundusze strukturalne Unii Europejskiej. Dokumenty te opracowywane będą w zależności od zapotrzebowania i decyzji Władz Gminy, co do inwestycji w przyszłym okresie programowania i konieczności przedstawienia tego typu dokumentów w instytucjach zarządzających.

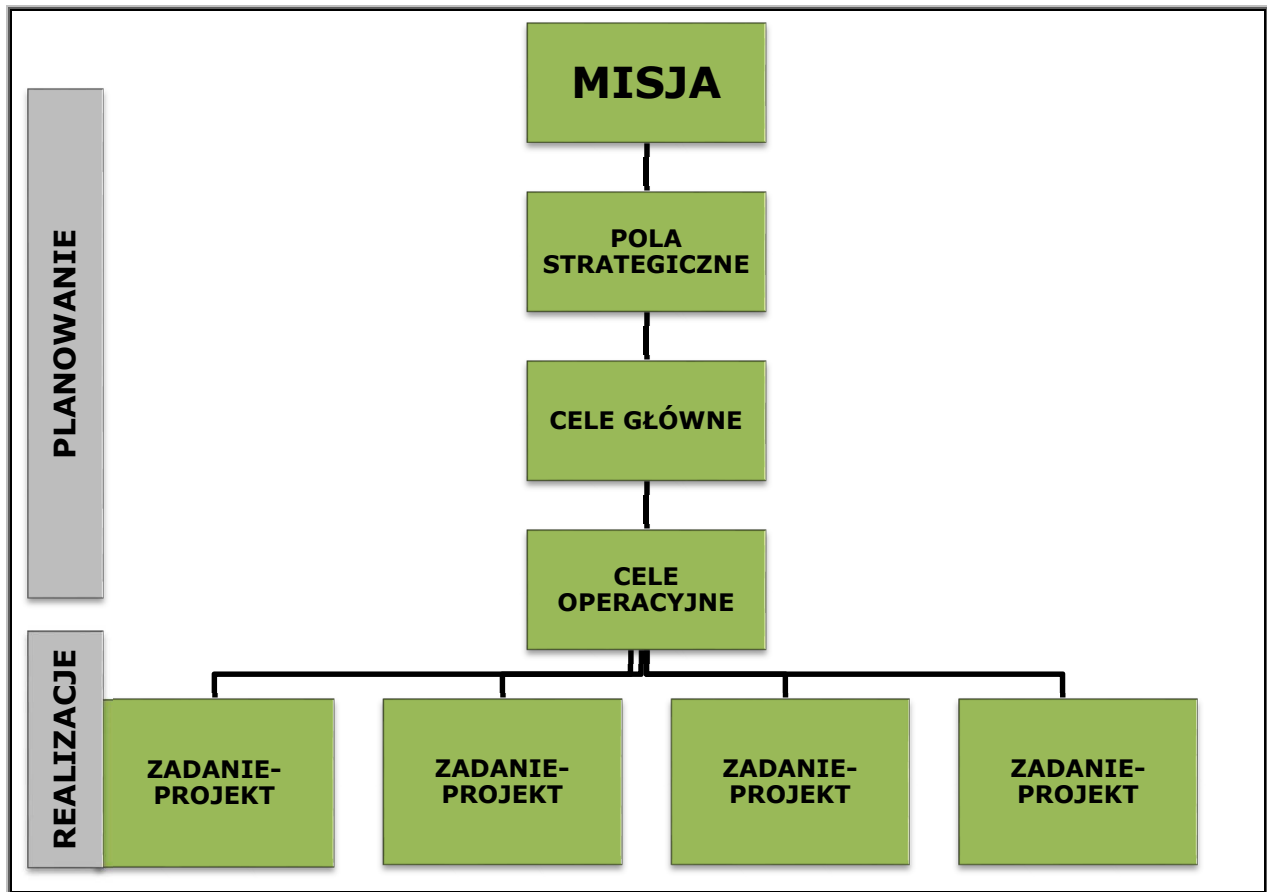
1.3 Zakres opracowania Strategii Rozwoju

Niniejszą Strategię Rozwoju można podzielić na dwie zasadnicze części: diagnostyczną i planistyczną - jest to powszechnie stosowany podział przy tworzeniu tego typu dokumentów strategicznych.

Punktem odniesienia strategii jest diagnoza stanu istniejącego, która sprowadza się do gromadzenia informacji, ich analizy i opracowania diagnozy stanu Gminy. Etap ten pozwala na ogólną ocenę stanu istniejącego i wyznaczenie głównych kierunków rozwoju Gminy. Wyznaczone zostały w ten sposób pola możliwości rozwoju Gminy, przy jednoczesnym poszukiwaniu rozwiązań zidentyfikowanych problemów. Część diagnostyczną podsumowuje analiza SWOT, łącząc tę część strategii z częścią planowania strategicznego.

Na podstawie danych wyjściowych – diagnozy stanu istniejącego, określone zostały priorytetowe obszary problemowe oraz preferencje rozwojowe wynikające z istniejących uwarunkowań.

Rysunek 1 Logiczna struktura strategii.

Źródło: opracowanie własne

Struktura części planistycznej została wypracowana metodą od ogółu do szczegółu. Na samym szczycie struktury strategii znajduje się misja określająca uzasadnienie istnienia Gminy. W misji zawarte są pola, w których powinna być realizowana strategia, natomiast w każdym z pól cele główne i operacyjne zmierzać będą do osiągnięcia ogólnego celu misji. Realizacja celów możliwa jest tylko poprzez wykonywanie całego szeregu działań. W fazie wdrażania strategii niezbędne będzie opracowanie i zrealizowanie całego szeregu odrębnych, ale komplementarnych wobec siebie projektów. Dzięki takiej metodologii „Strategia Rozwoju Gminy Bestwina” staje się świadomym i ukierunkowanym procesem podejmowania decyzji.

1.4 Horyzont czasowy Strategii Rozwoju

Okres realizacji zaktualizowanej Strategii Rozwoju Gminy Bestwina przyjęto na lata 2014-2020⁺, zatem wpisuje się ona w obecny okres programowania funduszy Unii Europejskiej w latach 2014-2020 i perspektywę po roku 2020. Zaktualizowana Strategia Rozwoju jest dokumentem kierunkowym, mającym ułatwić władzom samorządowym formułowanie zadań do wykonania i tym samym realizację misji - „Zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańców Gminy Bestwina”.

Obecna aktualizacja strategii ma charakter porządkujący dotychczasowe zapisy, z uwzględnieniem priorytetowych, z punktu widzenia rozwoju Gminy, działań wymagających realizacji do roku 2020 oraz w perspektywie następującej po tym okresie, tj. 2020⁺.

Metodę opracowania Strategii Rozwoju Gminy Bestwina na lata 2014-2020 określić należy jako ekspercko - partnerską, ponieważ koncepcja Strategii powstała jako opracowanie firmy IR Consulting S.C. Izabela Żelichowska, Renata Spadło z Bielska-Białej przy partnerskim udziale przedstawicieli Władz Gminy, Rady Gminy, pracowników Urzędu Gminy oraz samych mieszkańców, którzy mieli możliwość uczestniczenia w konsultacjach społecznych.

1.5 Metodologia Strategii Rozwoju

Strategia Rozwoju Gminy Bestwina jest dokumentem planistycznym, obejmującym wszystkie najważniejsze sfery działalności Gminy. Przyjęto, że strategia obejmować będzie tylko kluczowe uwarunkowania, dla rozwoju i mieszkańców Gminy. Założono, że do strategii włączone będą projekty, które swoim zasięgiem obejmą największą liczbę mieszkańców, znajdą się w niej projekty o dużym oddziaływaniu (ochrona środowiska), projekty długookresowe i mające istotne znaczenie w kontekście rozwoju strategicznego Gminy. Zdefiniowane w strategii cele główne wynikają również z konieczności wypełnienia przez Gminę zobowiązań akcesyjnych. W strategii omówiono problemy oraz uwarunkowania dotyczące całej społeczności gminnej oraz te problemy, które wpływają na ograniczanie rozwoju Gminy w dłuższej perspektywie czasowej. Proces tworzenia niniejszej Strategii Rozwoju Gminy był złożony i obejmował kilka faz, wśród których wyróżnić można:

- fazę planowania działań polegającą na zapoznaniu się ze wszystkimi aktualnymi dokumentami strategicznymi na poziomie kraju, regionu, powiatu oraz gminy, w ramach której dokonano analizy korelacji między lokalnymi dokumentami, a dokumentami wyższego szczebla;
- fazę prac przygotowawczych, która obejmowała m.in. czynności związane z diagnozą obecnego stanu Gminy oraz wstępną identyfikacją kluczowych problemów, a następnie wyznaczeniem potencjalnych kierunków rozwoju Gminy na lata 2014-2020;
- fazę konsultacji społecznych mającej na celu poznanie oraz hierarchizację celów i potrzeb mieszkańców Gminy;
- fazę pracy warsztatowej - aktywne planowanie warsztatowe polegające na przeprowadzeniu analizy SWOT oraz wstępnym wyznaczaniu celów strategicznych, operacyjnych oraz kierunków działań;
- fazę ostatecznego wyboru celów strategicznych, operacyjnych, kierunków działań oraz ustaleniu listy inwestycji;
- fazę konsultowania i uzgadniania dokumentu strategicznego przed ostatecznym zatwierdzeniem dokumentu przez Radę Gminy;
- fazę zatwierdzenia Strategii Rozwoju Gminy Bestwina na lata 2014-2020.

II. CHARAKTERYSTYKA I DIAGNOZA AKTUALNEGO STANU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO GMINY BESTWINA.

2.1 OGÓLNE INFORMACJE O GMINIE

2.1.1 Położenie geograficzne

Gmina Bestwina położona jest w południowej części województwa śląskiego, w powiecie bielskim. Granice administracyjne Gminy przebiegają w uwzględnieniu naturalnego ukształtowania terenu, także graniczy ona:

- od północy z gminą Miedźna i gminą Pszczyna (sołectwo Rydułtowice) poprzez rzekę Wisła,
- od południa z miastem Bielsko-Biała, częściowo poprzez rzekę Słonica,
- od wschodu z gminą Wilamowice, częściowo poprzez rzekę Łękawka,
- od zachodu z gminą Czechowice-Dziedzice poprzez rzekę Biała.

Jak widać na poniższych mapach Gmina graniczy z miastem Bielsko-Biała, z miastem Czechowice-Dziedzice, a w niedalekiej odległości znajdują się kolejne duże aglomeracje śląskie, do których zaliczyć można miasto Pszczyna, Tychy i Katowice oraz zlokalizowane w granicach województwa małopolskiego miasto Oświęcim. Dlatego też warto bliżej przyjrzeć się zewnętrznemu otoczeniu Gminy w nieco szerszym aspekcie uwzględniając z jednej strony korzyści, jakie gmina Bestwina może czerpać z sąsiedztwa pobliskich ośrodków, z drugiej zaś zagrożenia, jakie niesie ze sobą bliskość mocnych, dobrze rozwiniętych i konkurencyjnych miast.

Wpływ pobliskich miejscowości jest zróżnicowany z uwagi na oddziaływanie szeregu czynników, wśród których wyróżnić można m.in. czynniki funkcjonalne i gospodarcze. Mieszkańcy gminy, miejscowi przedsiębiorcy mogą korzystać z potencjału tamtejszych rynków pracy, zbytu, z potencjału naukowego itp. Miejscowa młodzież ma szansę dalszego kształcenia się na poziomie średnim i wyższym, korzystając z bogatej oferty naukowej pobliskich szkół średnich i uczelni wyższych.

W/w ośrodki w różnym stopniu promieniują swoim proinwestycyjnym klimatem na sąsiednie tereny, podnosząc ich koniunkturę gospodarczą i mobilizację społeczną. Bliskość konkurencyjnego, dynamicznie rozwijającego się miasta Bielsko-Biała może m.in. przyczynić się do odpływu mieszkańców z terenu gminy Bestwina i tym samym negatywnie wpłynąć na tempo rozwoju peryferyjnie położonych miejscowości. Z drugiej jednak strony w Gminie obserwuje się systematyczny napływ mieszkańców. Jest to efekt korzystnych cen gruntów, które zgodnie z planem zagospodarowania przestrzennego Gminy przeznaczone są pod zabudowę jednorodzinną i które ze względu na dobrą komunikację z sąsiadującymi ośrodkami cieszą się coraz większym zainteresowaniem.

Odległości od najbliższych znaczących dla gminy Bestwina miast wynoszą odpowiednio:

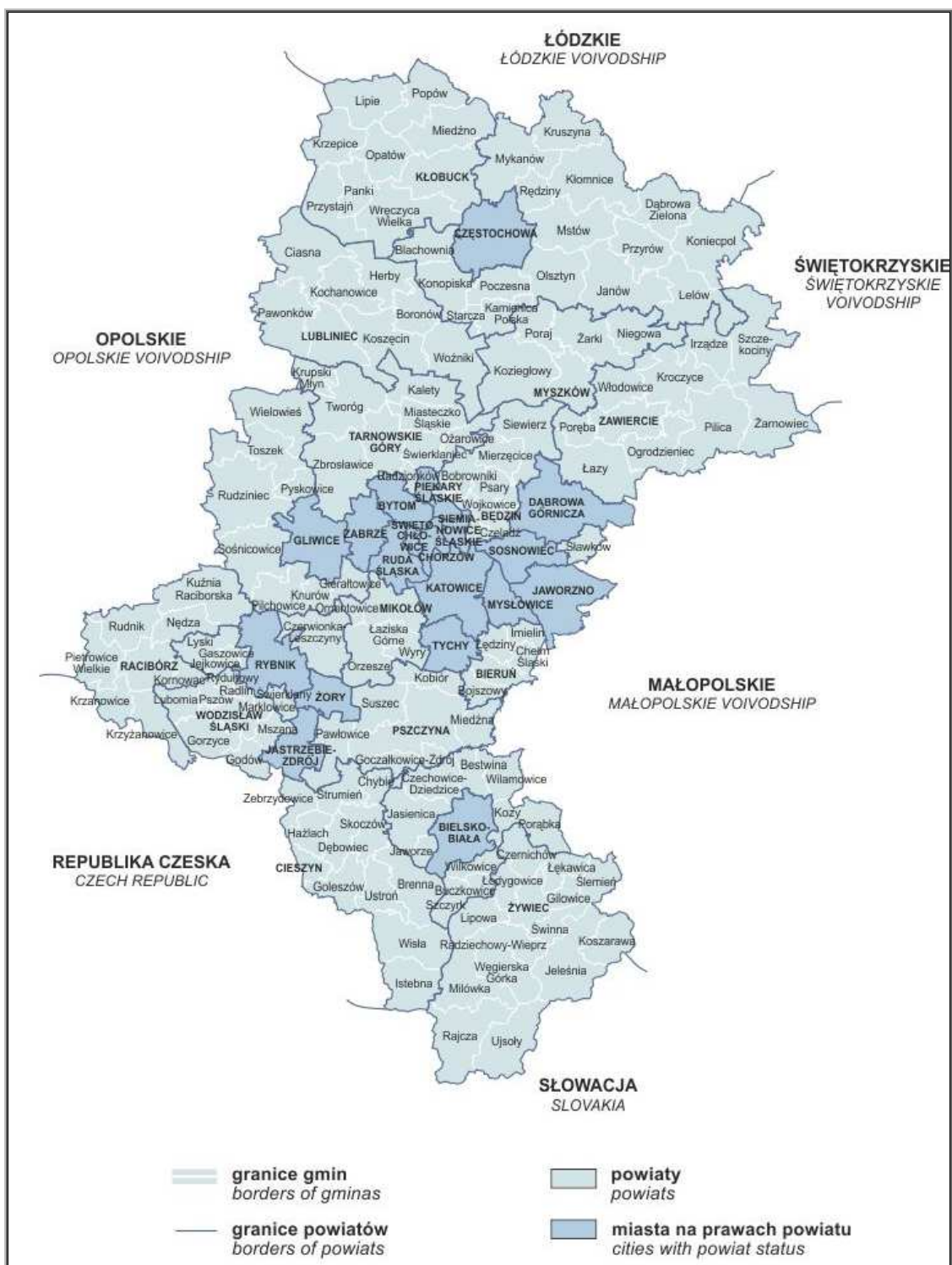
- Bielsko-Biała – 10 km,
- Pszczyna – 17,5 km,
- Oświęcim – 20 km.
- Czechowice-Dziedzice – 6 km,
- Katowice – 54 km,

Dodatkowo duże znaczenie dla rozwoju Gminy stwarza bliskość przejść granicznych:

- ze Słowacją - Zwardoń-Mýto – 65 km;
- ze Słowacją - Korbielów – 53 km;
- z Republiką Czeską – Cieszyn Boguszowice – 46,5 km.

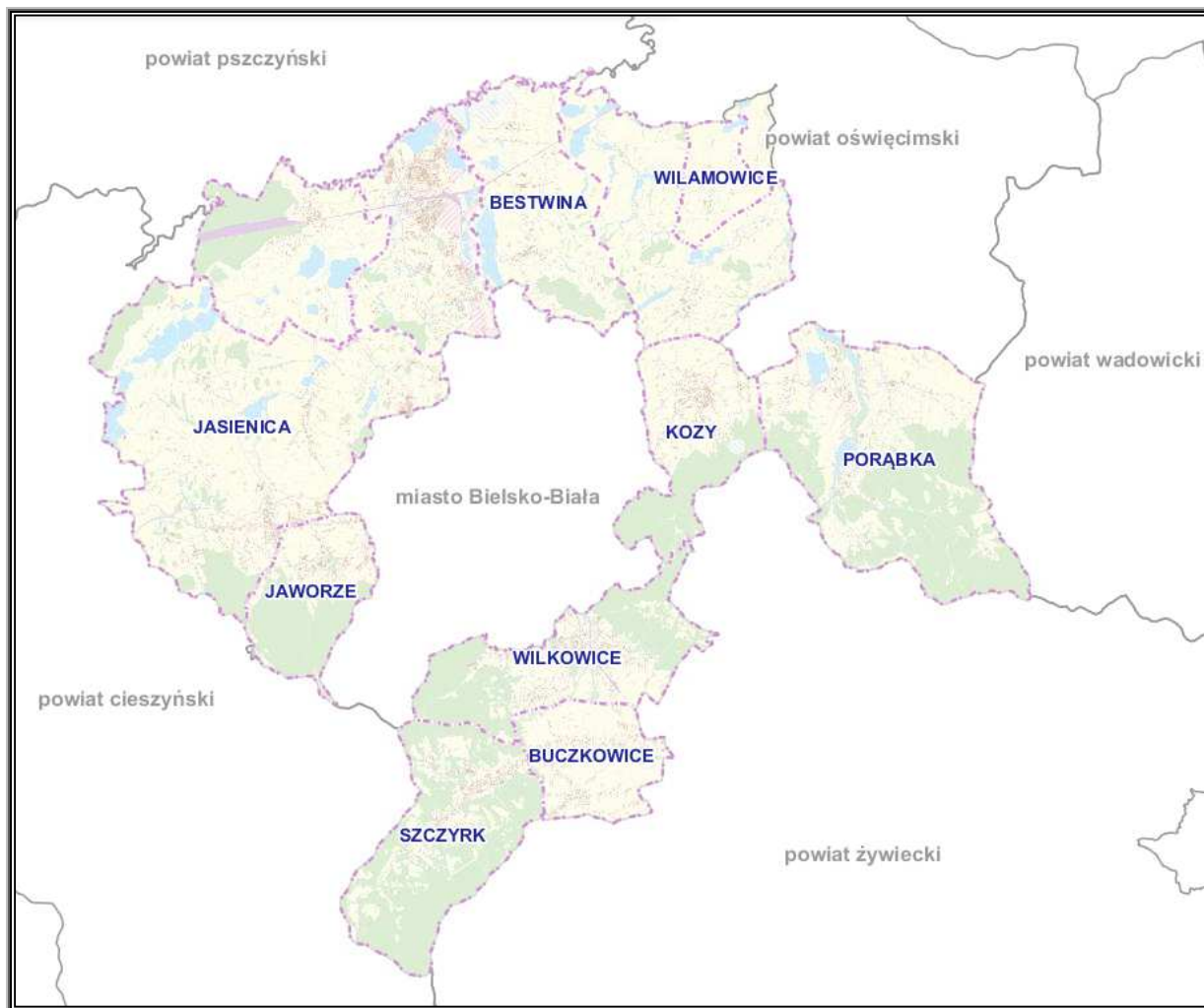
Otwarte granice polsko-słowacka i polsko-czeska sprzyjają wzmocnieniu międzynarodowej współpracy.

Rysunek 2 Usytuowanie geograficzne gminy Bestwina.

Źródło: www.stat.gov.pl

Rysunek 3 Usytuowanie gminy Bestwina na tle Powiatu Bielskiego.

Źródło: www.geoportal.powiat.bielsko.pl

2.1.2 Wielkość i podział administracyjny

Gmina Bestwina jest gminą wiejską, a w jej obrębie administracyjnym znajdują się cztery sołectwa: Bestwina, Bestwinka, Janowice i Kaniów.

Powierzchnia Gminy według danych pochodzących z Urzędu Gminy wynosi 3.768,6 ha (dane z 2013 roku). Obszar Gminy stanowi 8,22 % powierzchni powiatu bielskiego oraz 0,31 % powierzchni województwa śląskiego.

Na teren poszczególnych sołectw przypada:

- Bestwina - 1.353,6 ha,
- Bestwinka - 455 ha,
- Janowice - 709 ha,
- Kaniów - 1.251 ha.

Poniżej na mapie przedstawiono podział administracyjny gminy Bestwina.

Rysunek 4 Mapa gminy Bestwina z podziałem na cztery sołectwa

Źródło: www.bestwina.eu

Powierzchnia terenu gminy Bestwina urzeźbiona jest od południa przez Beskid Mały i Śląski, wyżynno pagórkowate Pogórze Śląskie z licznymi szerokimi i płaskimi garbami. Większość obszaru Gminy posiada zatem mocno urozmaiconą rzeźbę terenu. Wyjątek stanowi sołectwo Kaniów i dorzecze rzeki Białej na granicy z Czechowicami-Dziedzicami w sołectwie Bestwina.

Sołectwo Bestwina posiada najbardziej zróżnicowaną budowę fizyczną w Gminie. Bestwina graniczy od północy z Bestwinką i Kaniowem, od wschodu ze Starą Wsią. Od południowego wschodu z Janowicami i od południa z miastem Bielsko-Białą, a od zachodu z miastem Czechowice-Dziedzice. Przez miejscowość przepływa rzeka Łękawka, która uchodzi do Wisły w Kaniowie. Po stronie zachodniej wzdłuż rzeki Białej rozciągają się Stawy Bestwińskie i są to tereny praktycznie niezabudowane. Dalej na wschód teren wznosi się tworząc niezabudowane pasmo pagórków. Teren opada następnie w stronę rzeki Łękawka, która przecina sołectwo na dwie części i skupia po obu stronach zabudowę osadniczą.

Bestwinka to najmniejsze z sołectw znajdujących się na terenie gminy Bestwina. Sołectwo to graniczy od południa z Bestwiną, od północy i zachodu z Kaniowem, a od wschodu z Dankowicami.

Janowice są najdalej na południe wysuniętym sołectwem Gminy i jednocześnie najwyżej położonym. Sołectwo to graniczy od północy i zachodu z Bestwiną, od wschodu z Pisarzowicami i Starą Wsią, a od południa z miastem Bielsko-Biała. Na granicy miejscowości z sołectwem Bestwina rozciąga się gęsty las mieszany. Jest to tzw. Las Janowicki, którego $\frac{3}{4}$ powierzchni leży na terenie Janowic, natomiast pozostała część w Bestwinie. Ze względu na atrakcyjne położenie, tereny wokół lasu są zabudowane zarówno od strony Janowic, jak i Bestwiny.

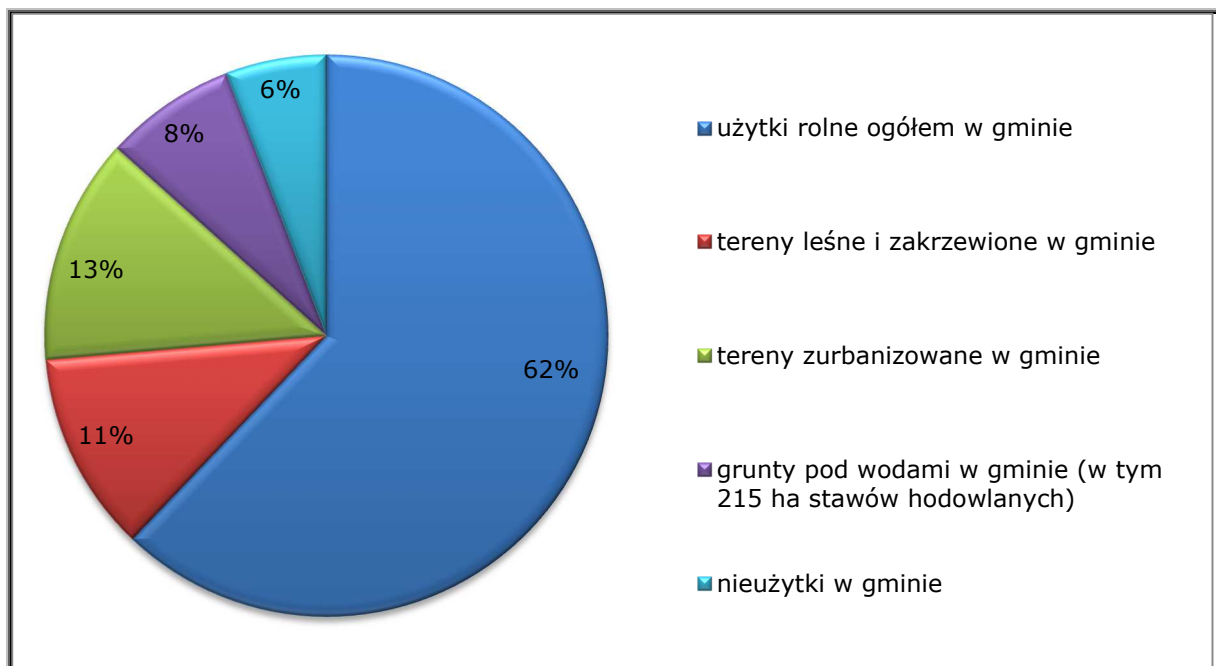
Kaniów położony jest na pograniczu Podgórze Wilamowickiego i Doliny Górnej Wisły – mezoregionów Kotliny Oświęcimskiej. Granice wsi wyznaczają: rzeka Biała (od zachodu z Czechowicami-Dziedzicami), Wisła (od północy z Grzawą i Rudołowicami), Łękawka Bestwińska (od wschodu z Dankowicami) i linia kolejowa nr 93 (od południa z Bestwinką i Bestwiną). Jest to nizinna wieś, której obszar ukształtowany został przez miejscową działalność gospodarczą, na którą składają się: rolnictwo, gospodarstwa rybne, żwirownie, podmokłe depresje na terenach pokopalnianych. Ponadto duży areał wsi Kaniów stanowią zbiorniki wodne i mokradła, będące siedliskiem niezliczonej ilości ptactwa wodnego, płazów i ssaków ziemno - wodnych.

Zagospodarowanie przestrzenne gruntów kształtuje się następująco:

- użytki rolne ogółem w Gminie - 2.341 ha
- tereny leśne i zakrzewione w Gminie - 434 ha
- tereny zurbanizowane w Gminie - 490 ha
- grunty pod wodami w Gminie - 285 ha (w tym 215 ha stawów hodowlanych)
- nieużytki w Gminie - 218,6 ha

Razem: 3.768,6 ha

Wykres 1 Zagospodarowanie przestrzenne gruntów gminy Bestwina (w ha)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Bestwina

Dominującą częścią obszaru gminy Bestwina są użytki rolne, które zajmują 62 % całej powierzchni Gminy. Kolejną część obszaru Gminy - 13 % stanowią tereny zurbanizowane i w tym zakresie obserwuje się tendencję wzrostową. Pomimo wzrostu wskaźnika zurbanizowania terenu Gminy, nadal występuje duży odsetek nieużytków, które obejmują 6 % powierzchni Gminy. Tereny te dają jednak możliwości osadniczego, gospodarczego i rekreacyjnego ich wykorzystania i w tym kierunku będą zagospodarowywane.

Cechą charakterystyczną Gminy są także rozległe tereny leśne zadrzewione i zakrzewione, które zajmują 11 % jej powierzchni. Pozostała część obszaru Gminy - 8 % składa się z terenów obejmujących grunty pod wodami, w których ujęte są głównie stawy hodowlane ryb. Stawy te w istotny sposób kształtują charakter Gminy i stanowią 6 % jej powierzchni.

Podsumowując powyższe należy stwierdzić, iż w istniejącym zagospodarowaniu przestrzennym zasadniczo można wyróżnić trzy rejony:

- rejon pierwszy – zespół wsi Bestwina i Bestwinka o warunkach najkorzystniejszych dla rozwoju funkcji mieszkaniowej i usługowej, obsługi ludności i rolnictwa, równocześnie obejmujący tereny rolne o najkorzystniejszych warunkach dla prowadzenia intensywnej gospodarki polowej, sadownictwa i hodowli ryb.
- rejon drugi – obejmujący wieś Kaniów, ze względu na zaleganie na tym terenie surowców naturalnych, uznany za możliwy (przy spełnieniu określonych warunków) do rozwoju przemysłu wydobywczego i produkcji materiałów budowlanych, a na terenach depresyjnych i obniżek przemysłowych do zagospodarowania sportowego i rekreacyjnego.
- rejon trzeci – obejmujący wieś Janowice i południowe obszary Bestwiny o atrakcyjnym ukształtowaniu i szacie roślinnej; najbardziej predestynowany dla rozwoju upraw ogrodniczo-sadowniczych, mieszkalnictwa niskiego oraz umożliwiający rozwój rekreacji.

2.2 ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE I ZASOBY NATURALNE GMINY

2.2.1 Rzeźba terenu i budowa geologiczna

Ogólna powierzchnia gminy Bestwina wynosi 38 km² (3.768,6 ha), co stanowi 8,22% całkowitej powierzchni powiatu bielskiego.

Geograficznie gmina Bestwina położona jest na skraju dwóch makroregionów: północna i środkowa część gminy leży na południowo-wschodnim skraju Kotliny Oświęcimskiej, natomiast jej południowy obszar znajduje się na północnym skraju Pogórza Zachodniobeskidzkiego. Wschodnia część gminy, leżąca w Kotlinie Oświęcimskiej rozciąga się na terenie Podgórza Wilamowickiego, natomiast część zachodnia zlokalizowana jest w Dolinie Górnej Wisły. Południowy region gminy położony jest na terenie mezoregionu Pogórze Śląskie. Granicę pomiędzy Doliną Wisły, a Podgórzem Wilamowickim wyznacza pas wzniesień w rejonie Bestwinki (Młyńskie, Strona Tłusta, Strona Chuda), natomiast granica pomiędzy Podgórzem Wilamowickim, a Pogórzem Śląskim nie jest wyraźnie zaznaczona w ukształtowaniu powierzchni. Naturalne granice Gminy wyznacza: od zachodu rzeka Biała, a od północy rzeka Wisła.

Teren Gminy jest znacznie urozmaicony. Najwyższy punkt gminy o wysokości 327 m n.p.m. usytuowany jest na terenie sołectwa Janowice w południowej części obszaru gminy, natomiast najniższy położony punkt, mający wysokość 239,0 m n.p.m., zlokalizowany jest w dolinie Wisły w miejscowości Kaniów.

Południową część Gminy stanowi wyżynno - pagórkowate Pogórze Śląskie. Występują tu pasma grzbietów o wydłużonych lub zaokrąglonych wierzchołkach, rozciągających się w kierunku północno-zachodnim. Pasma grzbietów osiągają wysokość 320 m n.p.m, a deniwelacje wynoszą tutaj do 50 m. Grzbiety rozcięte są głębokimi, wąskimi dolinami i jarami.

Rzeźba Podgórza Wilamowickiego jest podobna do rzeźby Pogórza Śląskiego. Obszar ten cechują wzniesienia o spłaszczonych wierzchołkach. Stoki porozcinane są wąwozami lessowymi, a w zachodniej części suchymi dolinami nieckowatymi i v-kształtnymi.

Północna część Gminy jest łagodniejsza, rzeźba wyżynno - pagórkowa przechodzi stopniowo w rzeźbę płasko równinną. Dolina Wisły i Białej ma charakter płaskiej równiny opadającej lekko w kierunku północnym. Dolina Wisły charakteryzuje się występowaniem licznych meandrów i starorzeczy. W nizinnej części, wzdłuż rzeki Białej, znajduje się długi łańcuch stawów rybnych, których historia sięga XVI wieku. Wysokości wynoszą tutaj od 240 m n.p.m w części północno-wschodniej do 250 m n.p.m u progu Podgórza Wilamowickiego.

Gmina Bestwina położona jest w obrębie jednostki geotektonicznej Karpat Zewnętrznych, która zbudowana jest niemal wyłącznie ze skał fliszowych kredy i paleogenu. Dominują tu skały detrytyczne: piaskowce, mułowce, iłowce oraz zlepieńce, rzadziej pojawiają się skały krzemionkowe oraz wapienie i margle. Na obszarze Karpat Zewnętrznych rozwijała się głównie sedymentacja osadów drobnoziarnistych. Na terenie tym na powierzchni odsłaniają się przeważnie skały odporne na wietrzenie. Są to średnio- i gruboziarniste piaskowce, które tworzyły się poprzez okresowy dopływ do zbiornika sedymentacyjnego materiału gruboziarnistego, co tłumaczy się ruchami tektonicznymi.

2.2.2 Charakterystyka szaty roślinnej i fauny

Szata roślinna obszaru gminy Bestwina jest zróżnicowana i w wyniku wieloletniej działalności człowieka w znacznej części straciła charakter naturalny. Przeważa tutaj krajobraz rolniczy wraz z licznymi stawami rybnymi, nadający charakterystyczny wygląd tym okolicom.

W części południowej Gminy więcej jest terenów porośniętych przez zbiorowiska leśne (kompleks lasów w Janowicach oraz mniejsze porośnięte drzewami jary położone na wschód i północ od wspomnianego kompleksu). Lasy te, ze względu na urozmaiconą rzeźbę terenu, nie są jednorodne. Dna jarów, w których stagnuje woda porastane są przez zbiorowiska leśne o charakterze olsów i łągów olszowych oraz olszowo-jesionowych. Wyższe partie zboczy dolin oraz szczytowe wypłaszczenia porastane są przez drzewostan różnorodny pod względem składu gatunkowego. Najczęstszymi jego elementami są: grab, buk, jawor, jesion, dąb.

Bardzo ważnym biocenotycznie elementem szaty roślinnej Gminy są doliny rzek Wisły i Białej – wzdłuż ich brzegów można spotkać wiklinę nadrzeczną.

Północna część gminy Bestwina jest w dużym stopniu wykorzystywana pod zabudowę mieszkaniową, jednorodzinną wraz z ogródkami przydomowymi. Pewien fragment zajmują na tym obszarze również nieużytki przemysłowe – hałdy oraz inne nieużytki pokopalniane.

W Gminie znaczne obszary wykorzystywane są pod uprawy zbożowe i okopowe, a także pod intensywnie użytkowane łąki. Wobec powszechnego zjawiska pozostawiania łąk odłogiem, w Gminie cenny jest ich sposób zagospodarowania. Ugorowanie łąk prowadziłoby do wyginięcia gatunków łąkowych.

Na terenie gminy Bestwina zlokalizowany jest jeden obszar objęty ochroną na podstawie przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r., poz. 627): obszar chronionego krajobrazu „Podkęcie” wraz z doliną rzeki Białej.

2.2.3 Klimat

Gmina Bestwina wchodzi w skład Województwa Śląskiego, które położone jest na obszarach Niziny Śląskiej, Wyżyny Woźnicko-Wieluńskiej, Wyżyny Śląskiej, częściowo Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej, Kotliny Oświęcimskiej, Pogórza Karpackiego oraz Beskidów Zachodnich (Beskid Śląski i Żywiecki). W klasyfikacji klimatyczno-rolniczej tereny Gminy zalicza się do typu klimatów podgórskich nizin i kotlin - krainy górnośląskiej.

Pod względem klimatycznym według podziału R. Gumińskiego część północna Gminy należy do dzielnicy tarnowskiej, natomiast południowa do dzielnicy podkarpackiej. Cieplesza dzielnica tarnowska charakteryzuje się średnią temperaturą roku wynoszącą 8,5°C, setką mroźnych dni, oraz 60 – 75 dniami z pokrywą śnieżną. W dzielnicy podkarpackiej średnia roczna temperatura wynosi 8°C, liczba dni mroźnych 105, a liczba dni z pokrywą śnieżną 80 – 90. Średnia roczna suma opadów wynosi 779 mm, w tym 563 mm w roku suchym i 987 mm w roku wilgotnym. Największe opady występują w czerwcu i lipcu zaś najniższe w styczniu i lutym.

Najwyższe średnie miesięczne temperatury w gminie Bestwina mają miejsce w lipcu i wynoszą około +17,9°C. Natomiast najchłodniejszymi miesiącami są styczeń i luty. Na terenie Gminy okresowo występują również przymrozki, co jest szczególnie ważne dla działalności rolniczej. Pierwsze przymrozki pojawiają się na tym terenie jesienią, w drugiej połowie października, choć nie

rzadko można je obserwować już we wrześniu. Natomiast ostatnie wiosenne przymrozki mają miejsce głównie w drugiej połowie kwietnia. Na obszarze Gminy przeważają wiatry z kierunków zachodnich, wiejące przez około 50% rocznego czasu a średnie prędkości wiatrów wynoszą 2,7 – 5,4 m/s, przy czym najsilniejsze prędkości osiągają wiatry południowe. Charakterystycznymi warunkami anemometrycznymi dla obszaru Gminy jest duża ilość ciszy, które występują przez około 20% czasu rocznego. Warunki wietrzne, w tym szczególnie kierunki wiejących wiatrów, mają ogromne znaczenie dla stanu i jakości powietrza ze względu na to, że zanieczyszczenia atmosferyczne przemieszczane są wzdłuż tych kierunków.

Według Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej w Katowicach obszar gminy Bestwina charakteryzuje się następującymi warunkami klimatyczno - meteorologicznymi:

- średnią roczną sumą opadów wynoszącą 800 mm,
- średnią roczną wilgotnością powietrza wynoszącą 75-80%,
- średnią roczną liczbą dni z pokrywą śnieżną wynoszącą 70,
- średnią roczną liczbą dni z przymrozkami wynoszącą 13,
- średnią roczną liczbą dni z mgłą wynoszącą 52,
- średnią roczną liczbą dni burzowych wynoszącą 27,
- średnią roczną liczbą dni z opadem gradu wynoszącą 3.

2.2.4 Wody powierzchniowe i podziemne

Powierzchnia terenu gminy Bestwina urzeźbiona jest przez Dolinę Górnej Wisły, Podgórze Wilamowickie i Pogórze Śląskie. Ukształtowanie terenu z licznymi obniżeniami w formie głębokich i stromych jarów nadaje miejscowości malowniczy charakter.

Ważnym elementem korzystnie wpływającym na warunki agroklimatyczne w Gminie są doliny rzek. Gmina Bestwina położona jest w zlewni Wisły, z którą graniczy od północy. Od zachodu granice biegną korytem Rzeki Białej (Białki), natomiast wschodnią granicę Gminy stanowi dolny bieg potoku Łękawka. Od strony południowo – wschodniej granica wytyczona jest z kolei przez środkowy bieg rzeki Słonicy.

Dość głębokie koryto Wisły zostało wyprostowane – odcięte zostały szyje meandrów, które tworzą obecnie w obrębie doliny liczne starorzecza. Nowe, uregulowane koryto Wisły ma na obszarze Gminy około 5 km długości. Stare koryto rzeki Białej (przed jej regulacją) uchodziło w rejonie 28+800 km biegu Wisły, stanowiąc zachodnią granicę Gminy. Z uwagi na duże zagrożenie powodziowe zabudowań Przedsiębiorstwa Górniczego „Silesia”, koryto tej rzeki przełożono i obecnie uchodzi ona do Wisły w rejonie 28+000 km jej biegu. Przełożony odcinek Białej ma długość około 1,5 km. Stare koryto zostało zrekultywowane.

Stosunkowo dużym ciekim na obszarze Gminy jest Łękawka, która wraz z Kanałem Macocha oraz potokiem Młynówka odwadnia znaczną część Gminy.

Charakterystyczną cechą powierzchniowej sieci hydrograficznej na obszarze Gminy jest kilkadziesiąt dużych stawów hodowlanych, które zajmują 6% jej powierzchni. Sumaryczna pojemność zbiorników wodnych podawana przez Spółkę Wodno-Melioracyjną w Bestwinie wynosi około 4 mln m³, natomiast powierzchnia to ponad 2,85 km².

Zbiorniki wód stojących na terenie Gminy mają głównie charakter antropogeniczny. Ich zestawienie zaprezentowano w poniższej tabeli.

Tabela 1 Zbiorniki wód stojących w gminie Bestwina

LP.	Nazwa zbiornika	Powierzchnia [ha]
1	Stawy Komorowicko – Bestwińskie	169,81
2	Stawy rejonu Bestwina – Wilczok	4,25
3	Stawy Janowickie (zlewnie potoków Łękawka i Pasiecki)	9,67
4	Stawy rejonu Bestwina-Granice i Buczyna	15,30
5	Stawy rejonu SKR w Buczynie	4,28
6	Stawy na uszkodach górniczych i powyrobiskowe	18,05
7	Zbiorniki pożwirowe w Kaniowie	63,64
	RAZEM	285,00

Źródło: dane uzyskane od Spółki Wodno-Melioracyjnej w Bestwinie

Powierzchnia łączna zbiorników – 285,00 ha odzwierciedla rzeczywistą ilość wód stojących wynikającą z obmiarów dokonanych przez gminną Spółkę Wodno-Melioracyjną w Bestwinie. Ujęte w powyższym zestawieniu stawy o łącznej powierzchni 221,36 ha stanowią kompleks stawów hodowlanych.

Podkreślić należy fakt, iż Gmina posiada własne ujęcie wody w miejscowości Kaniów (punkt poboru wody – zbiornik pożwirowy w Kaniowie). Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Katowicach prowadzi monitoring tego punktu poboru wody pod kątem wymagań jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrywania ludności w wodę do picia. Woda spełnia wszystkie normy sanitarne i uzdatniana jest w Stacji Uzdatniania Wody w Kaniowie.

WODY PODZIEMNE

Gmina Bestwina geograficznie położona jest w obrębie Doliny Górnej Wisły, Podgórze Wilamowickiego oraz Pogórza Śląskiego.

W Dolinie Wisły zwierciadło wód podziemnych ma w większości charakter swobodny, a poziom wód gruntowych jest stosunkowo wysoki. Wahania tego poziomu są dosyć znaczne: bliżej koryta woda zalega na głębokości mniejszej niż 1 m, zaś w większej odległości od niego na głębokości 1-2 m. Istnieje tu jeden zasobny poziom wodonośny, który związany jest z osadami rozległego stożka napływowego rzeki Białej.

Na Podgórzu Wilamowickim wody podziemne występują najczęściej na głębokości 5-10 m poniżej powierzchni terenu, natomiast w jego zachodniej części, na znacznym obszarze, nawet poniżej 10 m.

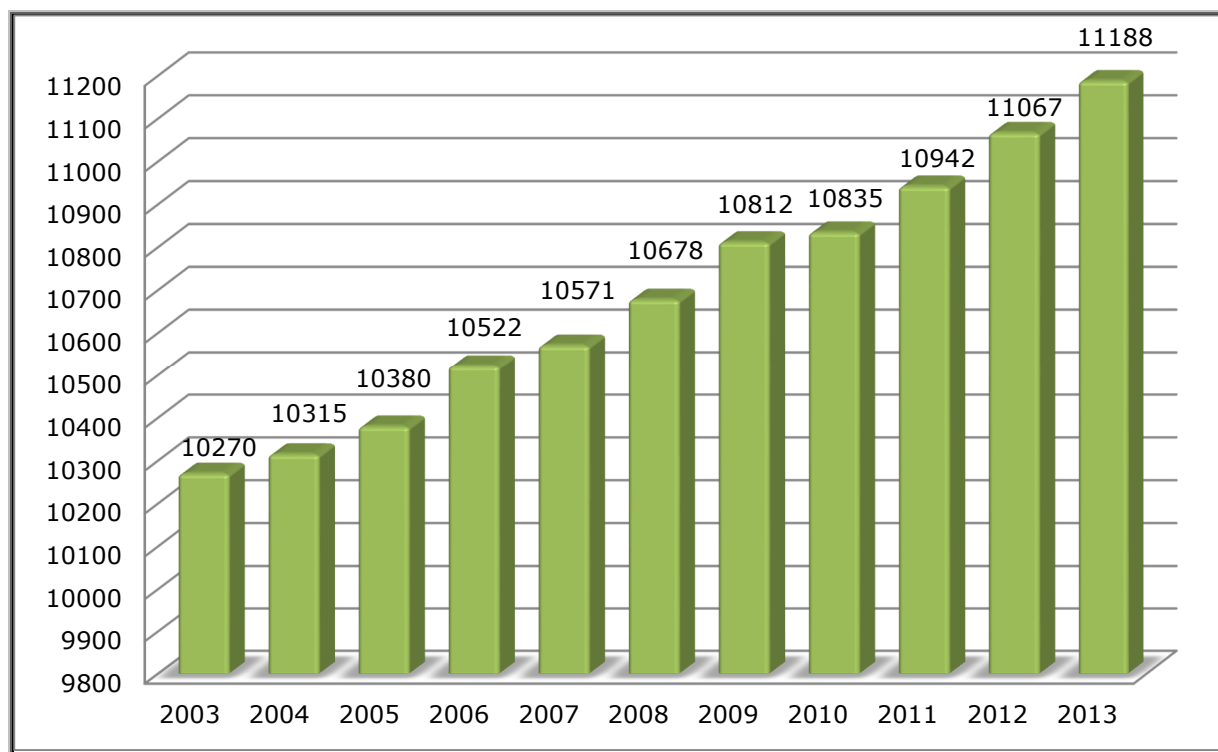
W dolinach Pogórza Śląskiego pierwszy poziom wodonośny występuje już na głębokości 2-5 m. Jednak najczęściej zwierciadło wód podziemnych zalega w tym rejonie na głębokości 5-10 m, a na wzniesieniach głębiej niż 10 m.

2.3 CHARAKTERYSTYKA SPOŁECZNA

2.3.1 Struktura demograficzna

Gminę Bestwina zamieszkuje 11.188 mieszkańców (dane za 2013 r.). Na przestrzeni ostatniego dziesięciolecia liczba mieszkańców Gminy rosła, co przedstawiono na poniższym wykresie.

Wykres 2 Liczba ludności gminy Bestwina latach 2003-2013

Źródło: dane GUS – www.stat.gov.pl oraz dane Urzędu Gminy Bestwina

Jak widać na powyższym wykresie liczba ludności w Gminie systematycznie wzrasta. Średnia gęstość zaludnienia w Bestwinie w 2013 roku wynosiła 297 mieszkańców na 1 km², natomiast w 2012 roku 294 osoby na 1 km². Dla porównania w 2012 roku średnia gęstość zaludnienia w powiecie bielskim wynosiła 330 osób na 1 km², a w województwie śląskim 382 osoby na 1 km². W poniższej tabeli zestawiono liczbę mieszkańców oraz gęstość zaludnienia w poszczególnych sołectwach: Bestwina, Bestwinka, Janowice i Kaniów.

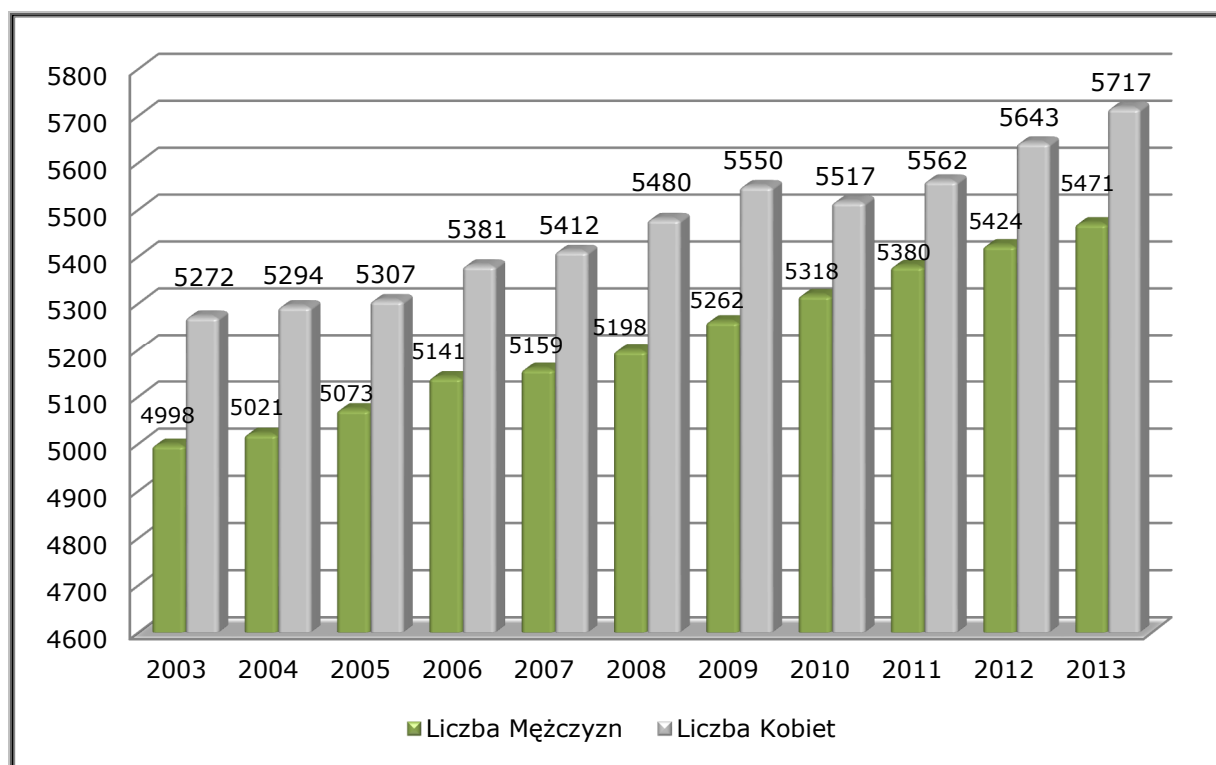
Tabela 2 Ludność gminy Bestwina oraz gęstość zaludnienia w podziale na sołectwa

Sołectwo	Liczba ludności 2013 r. [L]	Powierzchnia [KM ²]	Gęstość zaludnienia [L/KM ²]
Bestwina	4.652	13,54	343,57
Bestwinka	1.607	4,55	353,19
Janowice	1.708	7,09	240,90
Kaniów	3.221	12,51	257,47

Źródło: dane Urzędu Gminy Bestwina

Analiza struktury zatrudnienia wskazuje z kolei, iż gminę Bestwina zamieszkuje większa liczba kobiet niż mężczyzn (w 2013 roku wielkości te wynosiły odpowiednio: 5.717 i 5.417). Tendencja ta utrzymuje się przez ostatnie dziesięciolecie, co przedstawia poniższy wykres.

Wykres 3 Liczba mieszkańców gminy Bestwina według płci w latach 2003-2013

Źródło: dane GUS – www.stat.gov.pl oraz dane Urzędu Gminy Bestwina

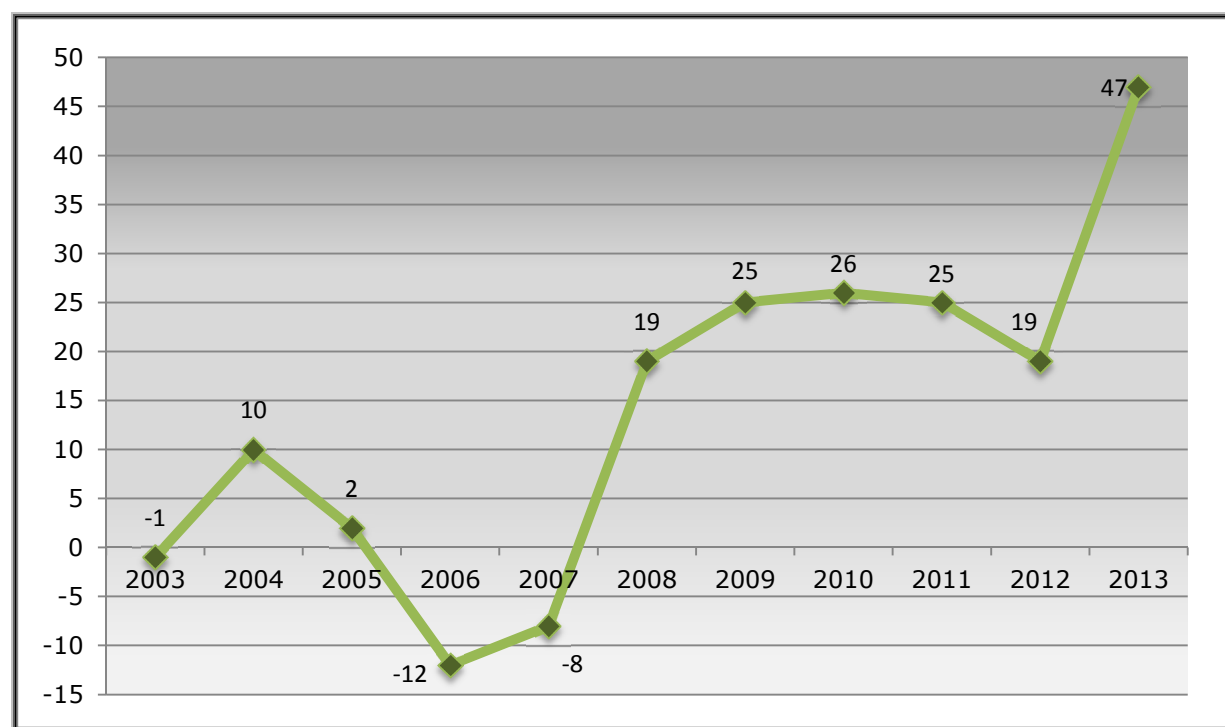
Gminę cechuje dodatni przyrost naturalny (wyjątek stanowi rok 2003, 2006, 2007). Zgodnie z danymi GUS za 2012 rok wskaźnik urodzeń żywych na 1.000 ludności w Gminie wynosił 10,1 a wskaźnik zgonów na 1.000 ludności 8,4. Dla porównania w 2012 roku przyrost naturalny w powiecie bielskim wynosił +427, natomiast w województwie śląskim -4.463. Poniżej zaprezentowano dane na temat liczby urodzin i zgonów w gminie Bestwina w latach 2003-2013.

Tabela 3 Urodzenia i zgony w gminie Bestwina w latach 2003-2013

Rok	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
2003	97	98	-1
2004	97	87	10
2005	100	98	2
2006	99	111	-12
2007	102	110	-8
2008	104	85	19
2009	116	91	25
2010	125	99	26
2011	132	107	25
2012	111	92	19
2013	124	77	47

Źródło: dane GUS – www.stat.gov.pl oraz dane Urzędu Gminy Bestwina

Wykres 4 Przyrost naturalny w gminie Bestwina w latach 2003-2013

Źródło: dane GUS – www.stat.gov.pl oraz dane Urzędu Gminy Bestwina

Wzrost lub spadek liczby ludności jest również wynikiem migracji ludności. Dane Głównego Urzędu Statystycznego mówią, że w 2012 roku w Urzędzie Gminy zameldowało się 196 osób, natomiast wymeldowały się 83 osoby. Saldo migracji jest zatem dodatnie i wynosiło w 2012 roku 113 osób. Dla porównania w powiecie bielskim i województwie śląskim wynosiło ono odpowiednio +828 osób i -1.744 osób.

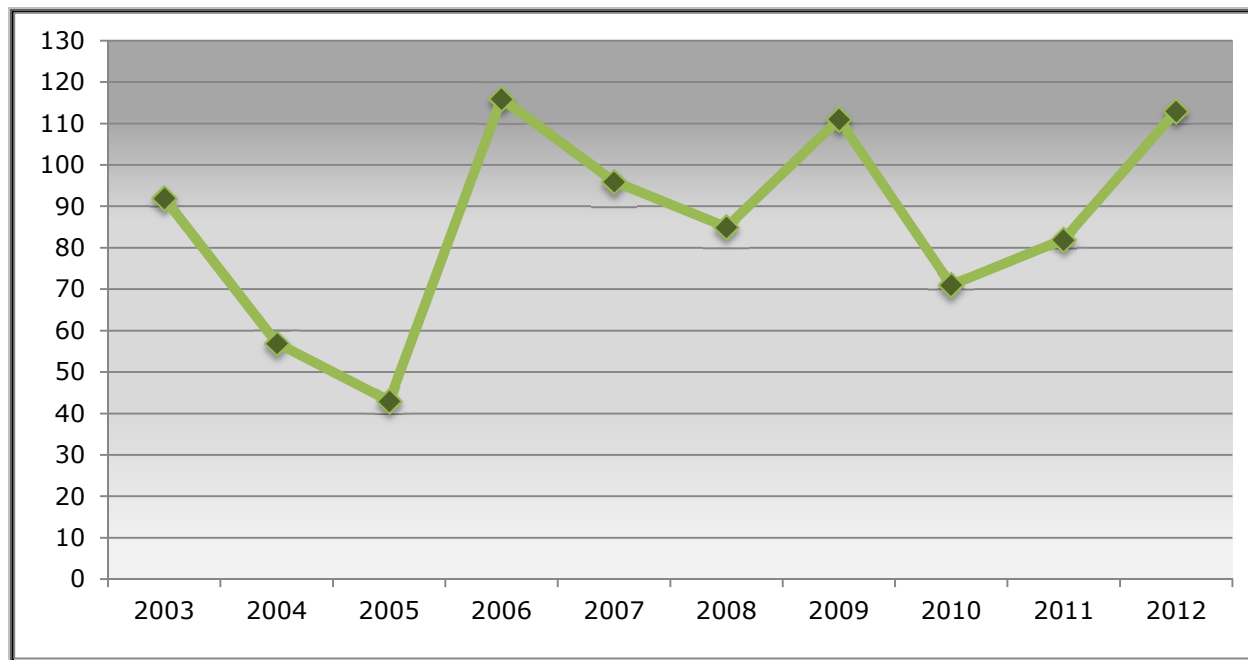
Przedstawione poniżej zestawienie salda migracji w gminie Bestwina potwierdza fakt, iż rosnąca liczba mieszkańców Gminy spowodowana jest nie tylko przyrostem naturalnym, ale także dodatnią migracją, co z kolei jest wynikiem osiedlania się nowych mieszkańców (rozwój funkcji osadniczych).

Tabela 4 Migracje ludności w gminie Bestwina w latach 2003-2012

Rok	Zameldowanie na pobyt stały				Wymeldowanie z pobytu stałego			
	ogółem	z miast	ze wsi	z zagranicy	ogółem	do miasta	na wieś	za granicę
2003	173	146	25	2	81	64	17	0
2004	144	119	22	3	87	51	36	0
2005	125	101	24	0	82	57	25	0
2006	214	163	48	3	98	50	21	27
2007	197	153	39	5	101	63	28	10
2008	159	130	25	4	74	54	16	4
2009	187	144	37	6	76	43	31	2
2010	167	129	36	2	96	62	34	0
2011	182	145	36	1	100	67	33	0
2012	196	156	39	1	83	57	26	0

Źródło: dane GUS – www.stat.gov.pl

Wykres 5 Saldo migracji w gminie Bestwina w latach 2003-2013

Źródło: dane GUS – www.stat.gov.pl

W poniższej tabeli zaprezentowano strukturę ludności pod względem grup wiekowych. Na przestrzeni 10 ostatnich lat zdecydowanie wzrosła liczba osób w wieku 60 i więcej lat, co jest tendencją niekorzystną i wskazuje na starzenie się społeczeństwa. W analizowanym okresie zwiększyła się także liczba osób w wieku 30-39 i 50-59 lat oraz nieznacznie w wieku 20-29 lat. Liczba osób w pozostałych grupach wiekowych charakteryzuje się spadkiem, co również stanowi potwierdzenie powyższej tezy.

Tabela 5 Podział ludności gminy Bestwina na grupy wiekowe

Przedział wiekowy	Rok 2003	Rok 2006	Rok 2009	Rok 2012
	Liczba osób	Liczba osób	Liczba osób	Liczba osób
0-9	1.125	989	1.006	1.064
10-19	1.665	1.425	1.264	1.145
20-29	1.552	1.514	1.628	1.567
30-39	1.443	1.328	1.423	1.569
40-49	1.495	1.461	1.446	1.396
50-59	1.239	1.288	1.401	1.424
60 i więcej	1.751	2.517	2.645	2.902

Źródło: dane GUS – www.stat.gov.pl

Powszechnie stosowaną kategorią podziału ludności jest kategoria wieku przedprodukcyjnego, produkcyjnego oraz poprodukcyjnego. W gminie Bestwina w ostatnich latach systematycznie maleje liczba osób w wieku przedprodukcyjnym. W ciągu 10 lat (2003-2012) liczba ludności w tym wieku spadła aż o 321 osób. Jedną z przyczyn sukcesywnego zmniejszania się populacji ludzi młodych są wyjazdy za granicę w celach zarobkowych. Nasila się także zjawisko wyjazdów za granicę z zamiarem krótkotrwałego pobytu, który niejednokrotnie kończy się podjęciem decyzji o stałym zameldowaniu poza granicami Polski. Równocześnie jednak obserwuje się wzrost liczby osób w wieku produkcyjnym (w analogicznym okresie przyrost wyniósł 861 osób). Systematycznie rośnie także liczba osób w wieku poprodukcyjnym (w ciągu 10 lat wzrost o 257 osoby).

Tabela 6 Podział ludności na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny w latach 2003-2012

Rok	Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	Liczba osób w wieku Produkcyjnym	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym
2003	2.446	6.269	1.555
2004	2.379	6.384	1.552
2005	2.309	6.490	1.581
2006	2.256	6.687	1.579
2007	2.189	6.798	1.584
2008	2.172	6.883	1.623
2009	2.141	7.009	1.662
2010	2.105	7.005	1.725
2011	2.133	7.065	1.744
2012	2.125	7.130	1.812

Źródło: dane GUS – www.stat.gov.pl

Spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym na rzecz wzrostu liczby osób w wieku poprodukcyjnym wskazywać może na tendencję starzenia się społeczeństwa, która zaczyna obejmować obszar całego kraju.

Wskaźnik obciążenia demograficznego w województwie śląskim w 2012 roku wynosił odpowiednio:

- ludność w wieku przedprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym–55,4 (Polska 56,6),
- ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym–110,3 (Polska 97,1),
- ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym–29,1 (Polska 27,9).

Tabela 7 Wskaźnik obciążenia demograficznego w gminie Bestwina w 2012 r.

Wyszczególnienie	Liczba osób
Ludność w wieku przedprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	55,2
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	85,3
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	25,4

Źródło: dane GUS – www.stat.gov.pl

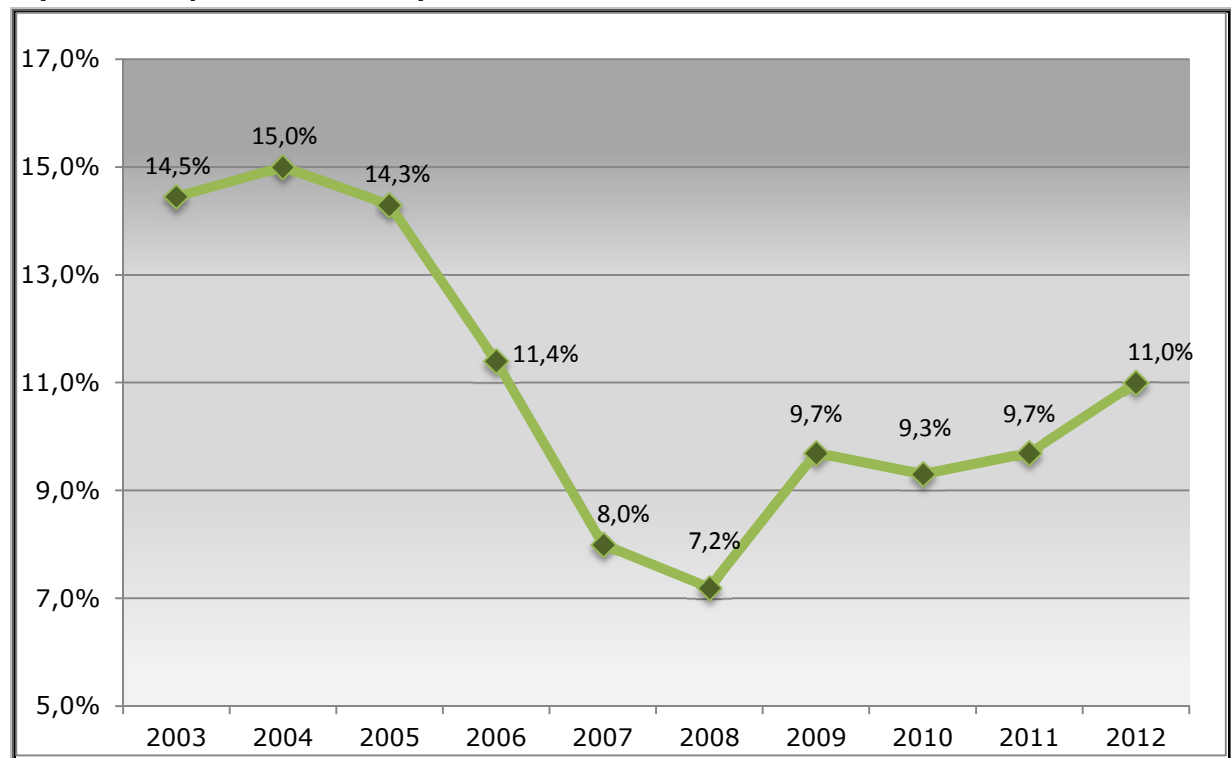
Łączna liczba osób w wieku przedprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym w gminie Bestwina nie odbiega od średniej krajowej. Prognozowane są jednak zmiany w strukturze wieku ludności spowodowane malejącą dzietnością oraz wydłużającym się okresem życia, które stopniowo będą wpływać na obniżenie udziału ludności w wieku produkcyjnym. W związku ze starzeniem się osób urodzonych w okresie wyżu demograficznego nastąpi wzrost ludności w wieku poprodukcyjnym, co wpłynie na zwiększenie tzw. obciążenia demograficznego.

2.3.2 Bezrobocie

Znaczący wpływ na sytuację społeczno-gospodarczą Gminy ma poziom bezrobocia. Poniższe dane na temat stopy bezrobocia podane zostały w stosunku do powiatu bielskiego, ponieważ wskaźnik ten nie jest obliczany dla gmin. Stopa bezrobocia to procentowy udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie cywilnej ludności aktywnej zawodowo.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2012 roku stopa bezrobocia w powiecie bielskim wynosiła 11,0% i w stosunku do stopy bezrobocia w województwie śląskim była nieco niższa – 12,8%, natomiast w stosunku do stopy bezrobocia w kraju była wyższa o 1,1 punkt procentowy (10,1%). Z poniższego wykresu wynika, że sytuacja na rynku pracy w powiecie bielskim ulegała poprawie aż do roku 2008. Od roku 2009 wskaźnik ten ponownie wzrasta, jednakże nadal jest to poziom niższy niż w roku 2006 (wskaźnik bezrobocia w roku 2006 wynosił bowiem 11,4 %).

Wykres 6 Stopa bezrobocia w powiecie bielskim w latach 2003-2012

Źródło: dane GUS – www.stat.gov.pl

W Powiatowym Urzędzie Pracy zarejestrowanych było w 2012 roku 385 bezrobotnych z gminy Bestwina. Do roku 2008 obserwowano systematyczny spadek liczby osób bezrobotnych w Gminie, przy jednoczesnym wzroście liczby osób, które podjęły pracę – w roku 2003 GUS zarejestrował 829 osób, które podjęły pracę i 481 osób bezrobotnych, w 2008 roku 1.000 osób, które podjęły pracę i tylko 140 osób bezrobotnych. Sytuacja ta w roku 2009 uległa nieznacznemu pogorszeniu – GUS zarejestrował 998 nowych osób, które podjęły pracę i 221 osób bezrobotnych. Z kolei od roku 2010 wzrasta w Gminie zarówno liczba nowych osób, które podjęły pracę, jak również liczba osób bezrobotnych – w 2012 roku wartości te wyniosły odpowiednio 1.307 pracujących i 385 bezrobotnych.

Gmina Bestwina podejmuje szereg działań mających na celu przeciwdziałanie oraz ograniczenie poziomu bezrobocia. Działania te realizowane są głównie przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bestwinie. GOPS prowadzi m.in. projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej pt. „Aktywizacja społeczna i zawodowa w Gminie Bestwina” (w ramach PO KL Poddziałanie 7.1.1.). Projekt ma na celu podniesienie poziomu aktywności zawodowej osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym, wykluczonym oraz dyskryminowanym na rynku pracy w 2014 i 2015 roku. W trakcie realizacji projektu organizowane będą:

- warsztaty,
- treningi,
- usługi wspierające,
- kursy zawodowe.

W zakresie świadczeń niepieniężnych GOPS prowadzi również pracę socjalną, która ma na celu przeciwdziałanie bezrobociu poprzez pomoc w powrocie na otwarty rynek pracy.

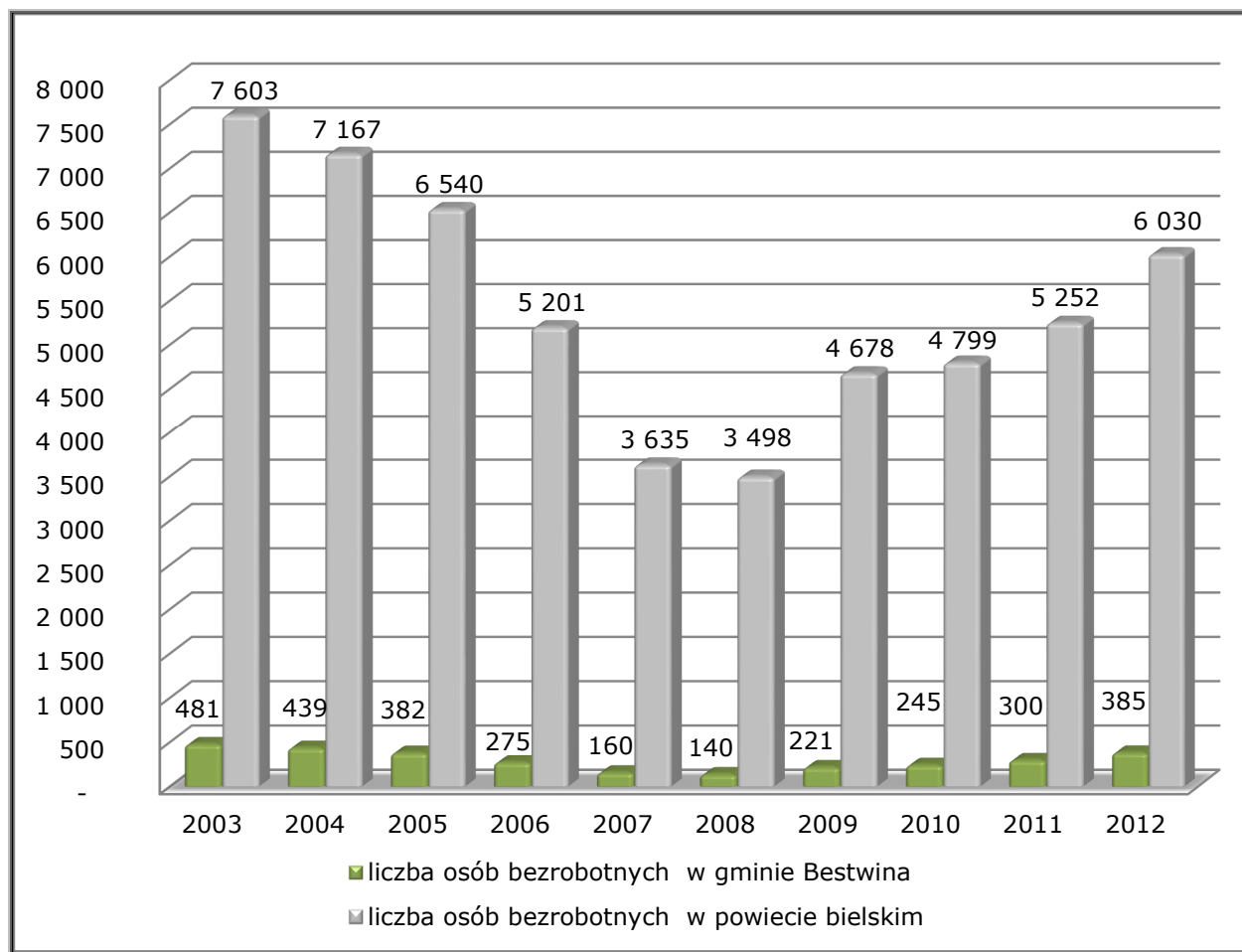
Przeciwdziałając bezrobociu Gmina tworzy dogodne warunki do rozwoju biznesu – we wrześniu 2008 roku w Kaniowie otwarto Bielski Park Technologiczny Lotnictwa, Przedsiębiorczości i Innowacji Sp. z o.o. (BPTLPiI). Jest to podmiot realizujący zadania z zakresu wsparcia rozwoju potencjału przemysłowego regionu, w tym m.in. zadań z zakresu zagospodarowania terenów zdegradowanych i wymagających rewitalizacji, budowy infrastruktury technicznej, a także inicjowania i wspierania działalności innowacyjnej.

Tabela 8 Struktura bezrobocia w gminie Bestwina i powiecie bielskim w latach 2003-2012

Lata	Liczba osób bezrobotnych w gminie Bestwina	Liczba osób bezrobotnych w powiecie bielskim
2003	481	7.603
2004	439	7.167
2005	382	6.540
2006	275	5.201
2007	160	3.635
2008	140	3.498
2009	221	4.678
2010	245	4.799
2011	300	5.252
2012	385	6.030

Źródło: dane GUS – www.stat.gov.pl

W ewidencji prowadzonej przez Urząd Pracy w Bielsku-Białej na koniec 2012 roku zarejestrowanych było 385 osób oczekujących na pomoc w znalezieniu pracy, a stopa bezrobocia wyniosła 11,0 %. Liczba bezrobotnych malała aż do roku 2008, osiągając poziom 140 osób bezrobotnych. Od roku 2009 liczba ta znowu rośnie. Bezrobotni z terenu gminy Bestwina na koniec 2012 roku stanowili 6,38 % ogółu bezrobotnych z terenu powiatu bielskiego.

Wykres 7 Struktura bezrobocia w gminie Bestwina i powiecie bielskim w latach 2003-2012

Źródło: dane GUS – www.stat.gov.pl

Analizując poziom bezrobocia ogółem zarówno w gminie Bestwina, jak i w powiecie bielskim zauważa się jego systematyczny spadek w latach 2003-2008, na co wpłynęło m.in. ożywienie gospodarcze, wzrost zapotrzebowania na usługi - zwłaszcza w budownictwie, rolnictwie oraz transporcie, otwarty rynek pracy Unii Europejskiej, czy zwiększający się poziom wykształcenia. Na sukcesywne obniżanie się poziomu bezrobocia wpływała również zwiększająca się liczba nowych etatów, które generuje głównie sektor prywatny. Od roku 2009 rośnie liczba bezrobotnych, na co w głównej mierze miały wpływ 2 czynniki: kryzys gospodarczy oraz powrót pewnej liczby osób pracujących za granicą.

Tabela 9 Liczba kobiet bezrobotnych w gminie Bestwina w latach 2003-2012

Wyszczególnienie	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Bezrobotni ogółem:	481	439	382	275	160	140	221	245	300	385
w tym kobiety	288	272	241	187	112	92	125	140	179	224
% udział kobiet	59,9%	62,0%	63,1%	68,0%	70,0%	65,7%	56,6%	57,1%	59,7%	58,2%

Źródło: dane GUS – www.stat.gov.pl

Kobiety stanowią grupę społeczną, która szczególnie zagrożona jest bezrobociem. Tradycyjne role płci i stereotypy sprawiają, że kobiety częściej niż mężczyźni sprawują opiekę nad osobami zależnymi. Szczególne trudności ze znalezieniem pracy mają kobiety powracające na rynek pracy po dłuższej przerwie np. (macierzyństwo, urlop wychowawczy). Sytuację tę utrudnia jeszcze brak mechanizmów ułatwiających wdrożenie prawnych instrumentów wspierających działania z zakresu elastycznych form zatrudnienia, pozwalających na większą efektywność pracy i dających szansę zatrudnienia.

2.3.3 Pomoc społeczna

Na terenie gminy Bestwina organizowaniem pomocy osobom potrzebującym zajmuje się Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (GOPS) oraz Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Społecznych. Ustawa o pomocy społecznej (art.2, ust.1z dnia 12.03.2004 r.) określa istotę tej pomocy jako wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. W niniejszym punkcie dokonano diagnozy problemów społecznych Gminy, gdyż ich skalę odzwierciedla w pewnym stopniu zakres i wielkość pomocy udzielanej mieszkańcom przez GOPS.

Ogólna liczba rodzin, które korzystają z pomocy społecznej wynosi 331 (są to rodziny korzystające ze świadczeń przyznanych w ramach zadań zleconych i zadań własnych GOPS oraz z pomocy w postaci pracy socjalnej). Natomiast liczba osób w tych rodzinach wynosi 963, co stanowi 8,6 % liczby mieszkańców gminy Bestwina (dane za 2013 r.).

Rozkład danych odnoszących się do rzeczywistej liczby rodzin i osób objętych pomocą społeczną przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10 Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną w gminie Bestwina

WYSZCZEGÓLNIENIE	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	Liczba rodzin		Liczba osób w rodzinach
		Ogółem	w tym: na wsi	
1) Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych OGÓŁEM (bez względu na ich rodzaj, formę, liczbę oraz źródło finansowania)	348	195	195	568
w tym:				
• świadczenia pieniężne	184	179	179	536
• świadczenia niepieniężne	164	92	92	351
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych bez względu na ich rodzaj, formę	18	18	18	53
Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych bez względu na ich rodzaj, formę	332	179	179	518
2) Pomoc udzielana w postaci pracy socjalnej OGÓŁEM	X	136	136	395

w tym: • wyłącznie w postaci pracy socjalnej	X	54	54	128
3) Praca socjalna prowadzona w oparciu o KONTRAKT SOCJALNY	Liczba kontraktów socjalnych	Liczba osób objęta kontraktami socjalnymi		
	24	24		

Źródło: MPiPS – sprawozdanie za okres I - XII 2013 r.

Najwięcej środków przeznacza się na świadczenia w ramach zadań zleconych i zadań własnych ogółem bez względu na ich rodzaj, formę, liczbę oraz źródło finansowania. Z oferowanych świadczeń korzysta 568 osób oraz 195 rodzin ogółem. Na te świadczenia składają się zarówno świadczenia pieniężne, jak i niepieniężne. Z pomocy udzielonej w postaci pracy socjalnej korzysta 136 rodzin, a ogólna liczba osób w rodzinach wynosi 395. Natomiast pracą socjalną w oparciu o kontrakty objęte są 24 osoby.

Rodziny, które korzystają ze wsparcia pomocy społecznej, znajdują się w trudnej sytuacji życiowej z różnych przyczyn. Powodami są przede wszystkim ubóstwo, długotrwała lub ciężka choroba, bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, potrzeba ochrony macierzyństwa, niepełnosprawność, przemoc w rodzinie, alkoholizm, narkomania, trudności z readaptacją osób po zwolnieniu z zakładu karnego oraz zdarzenia losowe.

Rozkład dysfunkcji wśród osób objętych pomocą GOPS został przedstawiony w poniższej tabeli.

Tabela 11 Powody przyznania pomocy rodzinom w gminie Bestwina

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	Liczba rodzin Ogółem	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	93	268
Sieroctwo	0	0
Bezdomność	3	3
Potrzeba ochrony macierzyństwa	24	100
w tym: wielodzietność	6	38
Bezrobocie	75	245
Niepełnosprawność	64	165
Długotrwała lub ciężka choroba	78	211
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – ogółem	73	180
w tym: • rodziny niepełne	37	117
• rodziny wielodzietne	29	152

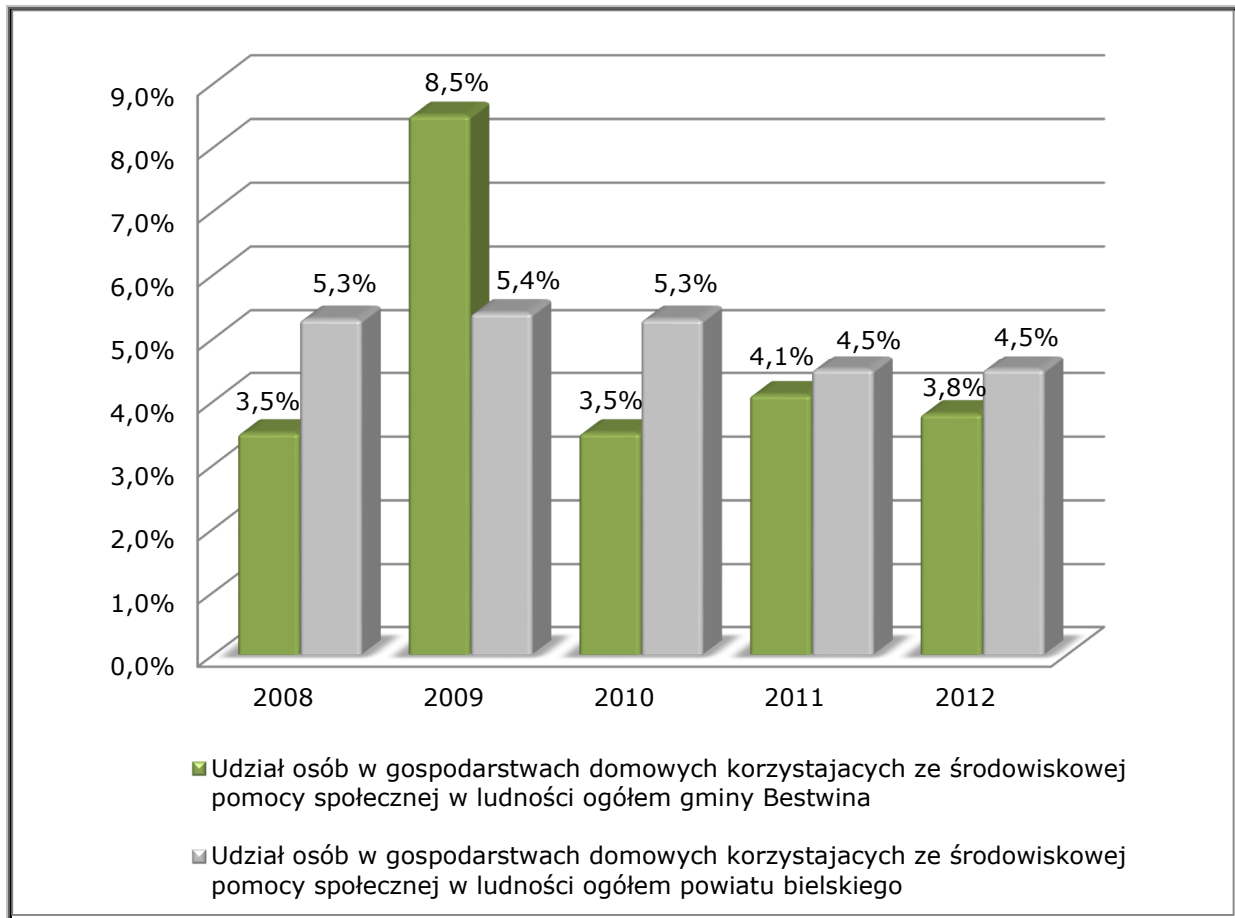
Przemoc w rodzinie	2	8
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0
Alkoholizm	12	30
Narkomania	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	3	7
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	0	0
Zdarzenia losowe	6	18
Sytuacja kryzysowa	0	0
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	14	38

Źródło: MPiPS – sprawozdanie za okres I - XII 2013 r.

Analiza problemów społecznych za rok 2013 wykazała, iż zjawiskiem najbardziej negatywnie wpływającym na społeczeństwo jest ubóstwo. Problem ten dotyka 93 rodziny ogółem oraz 268 osób w rodzinach, co stanowi 20 % ogólnej liczby rodzin objętych pomocą i prawie 21 % liczby osób w rodzinach objętych pomocą socjalną. Przyczynami ubóstwa są przede wszystkim ciężka lub długotrwała choroba oraz bezrobocie. Długotrwała lub ciężka choroba dotyka 78 rodzin stanowiąc ponad 17 % ogółu rodzin objętych pomocą i jest drugim co do wielkości powodem przyznania pomocy. Natomiast liczba osób w rodzinach borykających się z chorobami wynosi 211 stanowiąc ponad 16 % ogólnej liczby osób w rodzinie objętych pomocą. Bezrobocie natomiast jest trzecim co do wielkości powodem przyznania pomocy, gdzie obejmuje 75 rodzin stanowiąc ponad 16 % jej ogólnej liczby. Bezrobocie dotyka 245 osób w rodzinie, stanowiąc 19 % ogólnej liczby osób objętych pomocą.

Wydatki na pomoc społeczną i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej wyniosły w 2012 roku 2.584 tys. zł. Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności gminy na tle powiatu i województwa przedstawia poniższy wykres.

Wykres 8 Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem

Źródło: dane GUS – www.stat.gov.pl

Procentowy udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w Gminie w stosunku do ludności w powiecie i województwie z roku na rok spada. Dla gminy Bestwina największy spadek udziału odnotowano w latach 2009 – 2010. Bowiem w roku 2009 8,5 % osób z ogółu ludności korzystało ze środowiskowej pomocy społecznej. Rok później odnotowano spadek o 5 punktów procentowych. Tym samym odsetek ludności korzystającej z pomocy społecznej w stosunku do ludności ogółem wynosił tylko 3,5 %. Następne okresy to kolejno 4 % udział w 2011 roku oraz 3,8 % udział w 2012 roku.

Gmina Bestwina stara się redukować czynniki wpływające negatywnie na system społeczny. W tym celu realizuje działania profilaktyczno-terapeutyczne, poprzez następujące programy:

- **Gminny Program Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**, mający na celu realizację zadań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych. Realizatorem jest Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- **Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2011 – 2015**, mający na celu redukcję poziomu zażywania narkotyków. Jednostkami realizującymi są Pełnomocnik Wójta, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz pedagodzy szkolni.

- **Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2011 – 2015**, mający na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Głównym realizatorem programu jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej we współpracy z m. in. Pełnomocnikiem Wójta ds. profilaktyki i uzależnień, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Centrum Kultury, Sportu i Rekreacji, Radami Sołeckim, policją i świetlicami środowiskowymi.

2.3.4 Struktura zatrudnienia ludności

Gmina Bestwina uchodzi za gminę rolniczą, bowiem na jej terenie nadal funkcjonuje wiele gospodarstw rolnych. Są to dobrze zorganizowane i prosperujące gospodarstwa warzywnicze i rybno-hodowlane. Z pracy na roli oraz hodowli ryb utrzymuje się około 10 % ludności. Należy przy tym zaznaczyć, iż ze względu na małą wielkość gospodarstw rolnych (głównie do 10 ha) dla wielu mieszkańców rolnictwo nie stanowi podstawowego źródła dochodu.

Korzystne położenie Gminy w pobliżu dużych aglomeracji miejskich i gospodarczych oraz dogodne połączenia komunikacyjne sprawiają, że duży odsetek ludności utrzymuje się z pracy zarobkowej w pobliskich miastach. Większość zatrudnionych jest w miastach Bielsko-Biała i Czechowice-Dziedzice.

Dane GUS wskazują, że w 2012 roku w gminie Bestwina było 1.307 pracujących (według faktycznego miejsca pracy). W przeciągu ostatnich lat liczba osób zatrudnionych na stałe wzrastała. W 2010 roku na 1.000 osób, pracowały 92 osoby, w 2011 roku liczba wynosiła już 111 osób, a w 2012 roku odnotowano 118 osób pracujących. Dane te jednak nie odzwierciedlają wiarygodnie rzeczywistości, bowiem statystyka nie obejmuje podmiotów gospodarczych zatrudniających do 9 pracowników (mikroprzedsiębiorstwa) oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie. Należy przy tym podkreślić, że aktualna struktura przedsiębiorstw w gminie Bestwina wskazuje na duży odsetek przedsiębiorstw prywatnych, w tym głównie małych, rodzinnych firm.

2.4 INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

2.4.1 Sieć wodociągowa

Gmina Bestwina należy do terenów stosunkowo dobrze wyposażonych w infrastrukturę techniczną - siecią wodociągową objętych jest około 95 % mieszkańców. Aktualnie większość zaopatrzenia Gminy w wodę – około 80 % pokrywana jest z własnego ujęcia w Kaniowie. Sieć ta posiada długość 114 km i administrowana jest przez Przedsiębiorstwo Komunalne „KOMBEST” Sp. z o.o. z Bestwiny, w którym całość udziałów posiada gmina Bestwina. Pozostali mieszkańcy zaopatrywani są w wodę z sieci administrowanej przez „AQUA” S.A. z Bielska-Białej, której długość wynosi 0,5 km.

Sieć wodociągowa zasilana jest z ujęcia wód podziemnych w Kaniowie zlokalizowanego przy ulicy Malinowej. Ujęcie to zlokalizowane jest w nieczynnym już zatopionym wyrobisku poźwirowym. Warstwą wodonośną są utwory czwartorzędowe. Jest to ujęcie infiltracyjne – drenażowe, w którym według danych uzyskanych od P. K. „KOMBEST” Sp. z o.o. (stan na 2013 rok) średni miesięczny pobór wody wynosi – 35.915 m³/ miesiąc. W Stacji Uzdatnia Wód w Kaniowie stosuje się 2 stopniowy proces filtracji wody. W pierwszym stopniu prowadzi się proces koagulacji siarczanu glinu, który pozwala na usunięcie zawiesin, planktonu oraz wszelkich zapachów organicznych pochodzących z procesów życiowych planktonu. W drugim stopniu usuwany jest mangan do wartości śladowych, poniżej wartości dopuszczalnej.

Sieć magistralna „AQUA” S.A zasilana jest ze Stacji Uzdatniania Wody (SUW) w Kobiernicach (woda rzeki Soła). Woda w stacji uzdatniana jest w ciągu technologicznym: filtracja na filtrach pospiesznych oraz dezynfekcja chlorem, w przypadku podwyższonej mętności stosuje się przed filtracją koagulację siarczanem glinowym oraz korektę odczynu wapnem hydratyzowanym. Woda ze stacji w Kobiernicach gromadzona jest w żelbetowych zbiornikach wyrównawczych znajdujących się w Bielsku-Białej, skąd rurociągami magistralnymi dostarczana jest do Bestwiny.

Ogólne zużycie wody na terenie Gminy według danych GUS w 2012 r. wynosiło 2.342,3 dam³, z czego:

- 376,5 dam³ to woda dostarczona gospodarstwu domowemu,
- 1.854 dam³ to woda dostarczana na potrzeby rolnictwa i leśnictwa,
- 111,8 dam³ to woda wykorzystywana w przemyśle i usługach.

Stan sieci wodociągowej określić można jako dobry. W latach 2007 – 2010 nastąpiła wymiana znacznej części rurociągów azbestowo-cementowych na rurociągi typu PE. Konieczność wymiany rurociągów wynikała z wysokiego stopnia erozji i awaryjności sieci, a co za tym szło dużych strat wody. Ponadto w w/w latach znacznie rozbudowano sieć wodociągową na terenie Gminy.

Działania te współfinansowane były w ramach preferencyjnych pożyczek ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i gospodarki wodnej. We wskazanym okresie zrealizowano następujące projekty:

- wymiana sieci wodociągowej w sołectwie Bestwina - ul. Bialska, ul. Zielona – etap III,
- wymiana i rozbudowa sieci wodociągowej w sołectwie Bestwina - rejon ul. Witosa i ul. Sikorskiego,

- wymiana i rozbudowa sieci wodociągowej w sołectwie Bestwina - rejon ul. Krakowskiej i ul. Janowickiej,
- wymiana sieci wodociągowej w sołectwie Bestwinka - ul. Sportowa, ul. Św. Floriana, ul. Śłosarczyka, ul. Zagrodnia – II etap,
- wymiana i rozbudowa sieci wodociągowej w sołectwie Bestwinka - rejon ul. Braci Dudów.

Podkreślić należy, iż Przedsiębiorstwo Komunalne „KOMBEST” z roku na rok sukcesywnie wymienia te odcinki sieci wodociągowej, na których stwierdza się nieszczelności lub występują awarie. Na dzień dzisiejszy poziom zmodernizowanej sieci na terenie Gminy sięga 60 %. Kolejne 10 % to sieć stalowa w sołectwie Janowice, która ze względu na liczne awarie wymaga modernizacji. Pozostałe 30 % to głównie sieć azbestowo-cementowa na terenie sołectwa Kaniów, która w znacznej części objęta jest przygotowaną dokumentacją techniczną, a jej wymiana planowana jest w najbliższych latach.

W tabeli poniżej ujęto najważniejsze informacje liczbowe dotyczące systemu wodociągowego w Gminie.

Tabela 12 Wodociągi w gminie Bestwina

System wodociągowy w stanie aktualnym	J.m.	Rok 2014
Liczba mieszkańców w obszarze objętym systemem wodociągowym	Osoby	11 188
Liczba mieszkańców podłączona do systemu wodociągowego	Osoby	11 188
Stosunek liczby mieszkań podłączonych do systemu wodociągowego w ramach systemu do wszystkich mieszkańców możliwych do przyłączenia w ramach systemu	%	100
Stosunek liczby mieszkań podłączonych do systemu wodociągowego w ramach systemu do wszystkich mieszkańców gminy/miasta	%	100
Ilość przyłączy wodociągowych funkcjonujących w ramach systemu	szt.	2 585
Łączna ilość wody dostarczana siecią wodociągową w ramach systemu, w tym	m ³ /d	1 180
Średnia ilość wody zużywana przez 1 osobę w ramach systemu wodociągowego	m ³ /dobę/ osobę	0,1
Łączna ilość wody dostarczana z ujęć wody w ramach systemu	m ³ /d	1 180
Łączna ilość wody dostarczana z ujęć wody w ramach systemu	m ³ /rok	431 000
Długość sieci	mb	114 000
Dopuszczalny pobór wody z ujęć	m ³ /d	2 000

Źródło: dane Urzędu Gminy Bestwina

Aktualnie system sieci wodociągowej dostarcza 431.000 m³ wody w skali roku. Do sieci podłączonych jest 2.585 budynków, co pozwala na dostawę medium do ponad 11.180 mieszkańców Gminy.

Poza wyżej wymienionymi projektami zrealizowanymi w zakresie infrastruktury wodociągowej zrealizowano inwestycję mającą na celu racjonalne zagospodarowanie zasobów wodnych w gminie Bestwina poprzez rozbudowę obiektów retencji dla ujęcia wody w Kaniowie.

Podstawowym celem realizacji przedsięwzięcia było wybudowanie zbiornika wody o pojemności 700 m³, co pozwoliło:

1. Zwiększyć zdolność do magazynowania wody na potrzeby zwiększonych rozbiorów na sieci wodociągowej i zapewnić możliwość płukania sieci dla utrzymania odpowiedniej jakości wody.
2. Zapewnić dodatkową retencję dla naturalnego zbiornika, na którym zlokalizowane jest ujęcie wody, zmniejszając, w przypadku wysokich opadów, ryzyko wystąpienia wody z brzegów i zalania okolicznych pól i posesji.

W zakresie projektu wykonano:

- nowy zbiornik retencyjny o pojemności czynnej 700 m³,
- zbiornik czerpalny z rurociągiem ssącym i koszem ssawnym,
- rurociągi zewnętrzne umożliwiające prawidłową eksploatację zbiornika i jego współpracę z zestawem pompowym,
- pompownię wody uzdatnionej zlokalizowaną w budynku istniejącej stacji uzdatniania wody,
- drogi technologiczne i oświetlenie terenu.

Realizacja projektu zakończyła się w 2012. Całkowita wartość zadania zamknęła się w kwocie 1,8 mln zł, w tym ponad 586,9 tys. zł stanowiło dofinansowanie ze środków Europejskiego Funduszu Rybackiego w ramach Programu Operacyjnego „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013” (PO Ryby 2007-2013).

2.4.2 Sieć kanalizacyjna i oczyszczanie ścieków

Napływ ludności oraz rozwijające się mieszkalnictwo na terenie Gminy spowodowało zwiększenie ilości ścieków wytwarzanych w gospodarstwach domowych. Aktualnie ścieki te są głównym źródłem zanieczyszczenia wód powierzchniowych. W mniejszym stopniu zanieczyszczenia stanowią ścieki przemysłowe oraz spływy powierzchniowe z terenów stanowiących grunty orne.

Wytworzone ścieki trafiają częściowo do gminnej sieci kanalizacyjnej a w pozostałych przypadkach przechowywane są w bezodpływowych zbiornikach i usuwane indywidualnie - niestety nie zawsze praktyki te są zgodne z obowiązującymi przepisami ochrony środowiska.

Obecnie na terenie gminy Bestwina istnieje ok. 67 km kanalizacji sanitarnej (sieci główne, boczne, podłączenia do budynków). Siecią kanalizacyjną nie są objęte jednak wszystkie sołectwa, a system odprowadzania ścieków przedstawia się następująco:

- Bestwina: w części południowej brak kanalizacji, występują szamba bezodpływowe i przydomowe oczyszczalnie ścieków (43 oczyszczalnie); część północna skanalizowana, z podłączeniem do sieci ponad 250 budynków mieszkalnych.
- Bestwinka: w pełni skanalizowana z odprowadzeniem do gminnej oczyszczalni ścieków w Kaniowie - łącznie 31,8 km kanalizacji,

- Kaniów: skanalizowany w około 35 %, część ścieków trafia bezpośrednio do szamb bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków (7 oczyszczalni) - łącznie 14 km kanalizacji,
- Janowice: brak kanalizacji, występują szamba bezodpływowe i przydomowe oczyszczalnie ścieków (35 oczyszczalni).

Łącznie do istniejącej kanalizacji włączone jest jedynie 24 % budynków aglomeracji. Pozostałe 76 % posiada zbiorniki bezodpływowe bądź przydomowe oczyszczalnie ścieków. Taki system odprowadzania ścieków występuje głównie na obszarze o zabudowie rozproszonej, gdzie kanalizacja nie jest opłacalna z punktu ekonomicznego.

W latach 2006-2008 w Kaniowie wybudowana została oczyszczalnia ścieków komunalnych o przepustowości 720 m³/d ścieków. W ramach oczyszczalni funkcjonuje:

1. bioreaktor wraz ze stacją dmuchaw dla wydajności: Q_{śrd} 720 m³/d (RLM 5836),
2. budynek technologiczno-obługowy,
3. komora odpływowa,
4. infrastruktura towarzysząca,
5. przepompownia ścieków PBK5,
6. kolektor doprowadzający ścieki surowe do oczyszczalni ścieków komunalnych,
7. kolektor odpływowy odprowadzający ścieki oczyszczone z oczyszczalni ścieków komunalnych wraz z wylotem brzegowym do rzeki Białej.

Oczyszczalnia ścieków komunalnych w gminie Bestwina jest oczyszczalnią typu mechaniczno-biologicznego. Proces biologicznego oczyszczania prowadzony jest w bioreaktorze metodą osadu czynnego z wydzieleniem stref mieszania (selektor beztlenowy), denitryfikacji, nitryfikacji i rozkładu związków węgla. Stabilizacja osadu czynnego prowadzona jest w wydzielonej komorze, osad odławia się na prasie filtracyjnej.

W poniższej tabeli ujęto najważniejsze informacje liczbowe dotyczące systemu kanalizacyjnego w Gminie.

Tabela 13 System kanalizacji sanitarnej w gminie Bestwina

System kanalizacyjny	J.m.	Rok 2014
Liczba mieszkańców w obszarze objętym systemem kanalizacyjnym	Osoby	4 200
Liczba mieszkańców podłączona do systemu kanalizacyjnego	Osoby	4 200
Ilość przyłączy kanalizacyjnych funkcjonujących w ramach systemu	szt.	916
Liczba podmiotów gospodarczych i budynków użyteczności publicznej przyłączona do systemu kanalizacyjnego	szt.	26
Łączna ilość ścieków odbierana siecią kanalizacyjną w ramach systemu, w tym:	m ³ /d	430
Łączna ilość ścieków odbierana siecią kanalizacyjną w ramach systemu od gospodarstw domowych	m ³ /d	410

Łączna ilość ścieków odbierana siecią kanalizacyjną w ramach systemu do podmiotów gospodarczych i budynków użyteczności publicznej	m ³ /d	20
Średnia ilość ścieków wytwarzana przez 1 osobę w ramach systemu kanalizacyjnego	m ³ /dobę/osobę	0,09
Średnia ilość ścieków wytwarzana przez 1 podmiot gospodarczy/budynek użyteczności publicznej w ramach systemu kanalizacyjnego	m ³ /dobę/podmiot	0,77
Ilość ścieków dowożona do oczyszczalni taborem asenizacyjnym	m ³ /d	Brak
Ilość ścieków dowożona do oczyszczalni taborem asenizacyjnym	m ³ /rok	Brak
Łączna ilość ścieków oczyszczana przez oczyszczalnię ścieków	m ³ /d	430
Łączna ilość ścieków oczyszczana przez oczyszczalnię ścieków	m ³ /rok	130 000
Długość sieci	mb	67 000
Maksymalna dopuszczalna przepustowość oczyszczalni ścieków	m ³ /d	720

Źródło: dane Urzędu Gminy Bestwina

Aktualnie funkcjonujący na terenie Gminy system sieci kanalizacyjnej - prawie 46 km, pozwala na odprowadzenie ścieków z 661 obiektów. Średnio na dobę sieć odprowadza 255 m³ nieczystości, w tym 235 m³ pochodzi z gospodarstw domowych, a pozostałe 20 m³ od podmiotów gospodarczych funkcjonujących na terenie Gminy i z obiektów użyteczności publicznej. Odebrane ścieki trafiają na oczyszczalnię, której przepustowość wynosi 720 m³ na dobę i której wykorzystanie szacuje się poziomie 40%-50%. Tym samym realizowana aktualnie rozbudowa i dalsze inwestycje w zakresie sieci kanalizacji sanitarnej są jak najbardziej uzasadnione - istnieje duża rezerwa w zakresie odbioru ścieków. Podsumowując podkreślić należy również, iż dotychczasowe inwestycje w sieć kanalizacji sanitarnej pozwoliły wyeliminować ścieki dowożone do oczyszczalni taborem asenizacyjnym.

Poniżej przedstawiono projekty finansowane z pieniędzy unijnych, w ramach których zrealizowane zostały inwestycje w zakresie sieci kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków, w tym:

1. Projekt pt. „Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w Gminie Bestwina - etap I - Bestwinka”

Projekt obejmował swoim zasięgiem budowę sieci kanalizacji sanitarnej na terenie sołectwa Bestwinka wraz z przyłączami do budynków i stanowił drugi etap realizowanej koncepcji kanalizacji Gminy.

Całkowita wartość zadania zamknęła się w kwocie 10,4 mln zł, w tym 2,1 mln zł stanowiła pożyczka ze środków WFOŚiGW w Katowicach, a 7,1 mln zł pokryła dotacja UE ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013, działania 5.1 – „Gospodarka wodno-ściekowa”.

2. Projekt pt. „Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w Gminie Bestwina - etap II - Bestwina”.

Przedsięwzięcie obejmowało swoim zasięgiem budowę sieci kanalizacji sanitarnej - grawitacyjnej i ciśnieniowej o łącznej długości około 20 km i 4 przepompownie ścieków. Inwestycja objęła swoim zasięgiem północną część sołectwa Bestwina, tj. od granicy z sołectwem Bestwinka do ul. Krakowskiej.

Całkowita wartość zadania to 6,2 mln złotych. Uzyskano dofinansowanie ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskiego w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013 w kwocie ponad 3,5 mln zł. Podpisano także umowę na udzielenie pożyczki ze środków WFOŚiGW w kwocie 912 tys. zł oraz umowę umorzenia części pożyczek ze środków WFOŚiGW na kwotę 320 tys. zł.

3. Projekt pt. „Budowa kanalizacji sanitarnej w rejonie ul. Malinowej i Myśliwskiej w Kaniowie”.

W ramach projektu wykonanych zostało 1,2 km sieci kanalizacyjnej wraz z podłączeniami do budynków i 2 przepompowniami ścieków. Projekt zrealizowany został w celu wykonanie kompletnej sieci kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej i ciśnieniowej służącej odprowadzeniu nieczystości z gospodarstw domowych i przedsiębiorstw zlokalizowanych na terenie bezpośrednio graniczącym z gminnym ujęciem wody pitnej w Kaniowie.

Projekt był współfinansowany ze środków EFRROW w ramach PROW 2007-2013 Oś 3 działanie Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej, oraz WFOŚiGW.

2.4.3 Gospodarka odpadami

Zadania związane z gospodarką odpadami gmina Bestwina realizuje w oparciu o:

1. Ustawę z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2013 r. poz. 1399 z późn. zm.).
2. Plan gospodarki odpadami dla Województwa Śląskiego 2014.
3. Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Bestwina.

Powyższe dokumenty szczegółowo określają sposób i zakres usług świadczonych w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów.

Do lutego 2002 r. odpady z terenu gminy Bestwina składowane były na gminnym składowisku, zlokalizowanym w Kaniowie. Składowisko działało łącznie przez 12 lat i przyjęło przez ten okres około 2.160 Mg odpadów komunalnych. Po jego zamknięciu cały teren poddany został pracom rekultywacyjnym, które trwają do dnia dzisiejszego.

Obecnie wszystkie zebrane na terenie Gminy odpady komunalne i inne niż komunalne zagospodarowywane są zgodnie z wojewódzkim planem gospodarki odpadami i trafiają do Zakładu Gospodarki Odpadami w Bielsku-Białej.

Zgodnie z ustawą z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2013 r. poz. 1399 z późn. zm.) podmiot odbierający odpady wyłaniany jest w drodze przetargu. Do prowadzenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych na terenie gminy Bestwina niezbędny jest wpis do rejestru działalności regulowanej. Na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych wymagane jest z kolei zezwolenie Wójta Gminy Bestwina. Aktualny wykaz podmiotów zajmujących się odbieraniem odpadów oraz opróżnianiem zbiorników znajduje się na stronie internetowej Urzędu Gminy.

Obecnie w Gminie funkcjonuje workowo-pojemnikowy system zbiórki odpadów komunalnych z podziałem na śmieci „mokre”, „suche”, zmieszane odpady komunalne oraz popiół. Ponadto odpowiednio oznakowany samochód objeżdżający teren gminy odbiera zużyte baterie i akumulatory oraz chemikalia. Gmina zapewnia czystość i porządek na swoim terenie również poprzez punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych, do którego właściciele nieruchomości dostarczają: odpady zebrane selektywnie nadające się do odzysku i dalszego wykorzystania (papier, metal, tworzywa sztuczne, szkło, opakowania wielomateriałowe), odpady ulegające biodegradacji, zużyte opony, odpady zielone. Przeterminowane leki mieszkańcy oddają do pojemników ustawionych w aptekach.

W związku z nałożonym obowiązkiem usunięcia azbestu do 2032 r., odpady azbestowe na terenie Gminy odbierane są na indywidualny wniosek mieszkańców w miesiącach od czerwca do października każdego roku.

2.4.4 Sieć gazowa

Gmina Bestwina posiada stosunkowo wysoki stopień gazyfikacji, procentowa ilość domów podłączonych do sieci gazowej wynosiła w 2012 roku 82%. Długość czynnej gazowej sieci rozdzielczej w gminie Bestwina wynosi 118 km (dane GUS za 2012 roku), w tym czynna sieć przesyłowa zamyka się w 11,7 km, a czynna sieć rozdzielcza w 106,3 km. W tym miejscu podkreślić należy, iż obserwuje się stagnację w zwiększaniu długości sieci i podłączaniu się nowych użytkowników. Przykładowo w 2010 roku wśród zadeklarowanych odbiorców gazu były 2.437 gospodarstwa domowe, zaś w 2012 roku – 2.503 gospodarstwa. Jak widać po powyższych danych w ciągu 2 lat nastąpił przyrost o jedynie 66 przyłączy przy około 125 oddanych do użytku budynkach. Sytuacja ta wynika z faktu, iż właściciele nowo budowanych obiektów, ze względu na rosnące ceny gazu decydują się na alternatywne źródła energii – węgiel, ekogroszek, energia elektryczna.

Przez teren Gminy przebiegają dwa gazociągi wysokoprężne:

1. Przez środkową część gminy Bestwina przebiega gazociąg wysokoprężny DN300 PN 2,5 MPa relacji Brzeszcze – Komorowice wybudowany w latach 1996-1998. Gazociąg ten wykonany jest z rur stalowych w izolacji PE. Jego stan techniczny jest dobry.
2. Przez południową część gminy Bestwina przebiega gazociąg wysokoprężny DN400 Pn 6,3 MPa relacji Oświęcim – Komorowice. Odcinek przebiegający przez Gminę wybudowany został w 1973 roku i wykonany jest z rur stalowych w izolacji bitumicznej. Jego stan techniczny jest dostateczny do prowadzenia eksploatacji zgodnie z jego parametrami.

Zarządcą sieci gazowej na terenie Gminy jest Operator Gazociągów Przesyłowych Gaz – System S.A Oddział w Świerkłańcu.

Najważniejsze dane dotyczące sieci gazowej w gminie Bestwina przedstawia poniższa tabela.

Tabela 14 Sieć gazowa w gminie Bestwina- stan na dzień 31.12.2012 r.

Wyszczególnienie	Jednostka miary	Liczba
Długość czynnej sieci ogółem	km	118.027
Długość czynnej sieci przesyłowej	km	11.689
Długość czynnej sieci rozdzielczej	km	106.338
Czynne połączenia do budynków mieszkalnych	szt.	2.279
Odbiorcy gazu	gosp. dom.	2.503
Odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	gosp. dom.	1.197
Zużycie gazu w tys. m3	tys. m3	1.666
Zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań w tys. m3	tys. m3	1.170
Ludność korzystająca z sieci gazowej	osoba	10.062

Źródło: dane GUS – www.stat.gov.pl

W tym miejscu należy również podkreślić, iż Władze Gminy w latach 2007-2009 realizowały „**Program ograniczenia niskiej emisji**”. Projekt miał na celu obniżenie niskiej emisji zanieczyszczeń trafiających do atmosfery z budynków zlokalizowanych na terenie Gminy poprzez modernizację źródeł ciepła. W tym celu w gospodarstwach domowych i budynkach użyteczności publicznej dokonano wymiany łącznie 271 źródeł ciepła na paliwo stałe (węgiel) i paliwo gazowe na nowe ekologiczne kotły gazowe i na paliwo stałe.

Zadania w ramach inwestycji współfinansowane były ze środków WFOŚiGW w Katowicach.

2.4.5 Telekomunikacja

Na terenie gminy Bestwina operatorem stacjonarnej, publicznej sieci telefonicznej jest Orange Polska S.A. - podmiot zarządza sieciami telekomunikacyjnymi kablowymi i napowietrznymi. Ponadto na terenie Gminy znajduje się kilka przekaźników komórkowych dzięki czemu obszar w przeważającej części znajduje się w zasięgu wszystkich działających na rynku operatorów telefonii komórkowej i nie notuje się większych problemów z dostępem do sieci.

Problemy widoczne są jednak w kwestii dostępu mieszkańców Gminy do usług internetowych. Borykają się z nimi głównie osoby zamieszkujące doliny – występuje ograniczona łączność bezprzewodowa ze względu na mały zasięg nadajników oraz brak możliwości podłączenia się do Internetu „po kablu” ze względu na przesycenie łącza. Dostawcami bezprzewodowego Internetu w Bestwinie są następujące firmy:

- KOLNET S.C. G.Knysz, P.Knysz – Czechowice-Dziedzice,
- ORION ISP – Czechowice-Dziedzice,
- NetService – Czechowice-Dziedzice,
- SferaNet S.A – Bielsko-Biała,

- Przedsiębiorstwo AJC S.C. A.Ozga, J.Kubala – Bielsko-Biała, pracujące w technologiach WiFi i WiMax.
- Expertnet.pl Jakub Sikora – Kaniów

2.4.6 Sieć drogowa

Na sieć drogową gminy Bestwina składają się odcinki dróg powiatowych i gminnych. Funkcjonujący układ komunikacyjny podlega Zarządowi Dróg Powiatowych w Bielsku – Białej dla dróg powiatowych oraz Gminie Bestwina dla dróg wewnętrznych.

Podział dróg w gminie Bestwina:

- drogi powiatowe – 40,50 km,
- drogi gminne – 85,9 km.

Na drogi powiatowe składają się następujące odcinki:

- nr 4403 Kaniów – Bestwina,
- nr 4444 Czechowice Dziedzice – Bestwina Jawiszowice,
- nr 4447 Czechowice Dziedzice – Kaniów,
- nr 4448 Kaniów –Dankowice,
- nr 4464 Kaniów – Kaniówek – Dankowice,
- nr 4465 Bestwina – Komorowice,
- nr 4466 Kaniów – Bestwinka,
- nr 4467 Bestwinka – Bestwina,
- nr 4468 Bestwina – Janowice,
- nr 4469 Bestwinka przez wieś,
- nr 4470 Komorowice – Janowice,
- nr 4471 Bestwina – Janowice – Hałcnów,
- nr 4472 Komorowice – Bestwina – Janowice.

Przez teren gminy Bestwina przebiega trasa przelotowa z miasta Czechowice-Dziedzice – Oświęcim. Ruch tranzytowy z kolei odbywa się poprzez następujące ciągi komunikacyjne:

1. W kierunku wschód – zachód:

- ciąg ulicy Krakowskiej – kierunek Brzeszcze/Oświęcim – Czechowice-Dziedzice,
- ciąg ulic Dankowicka – Krzywolaków – Czechowicka – kierunek Czechowice-Dziedzice.

2. W kierunku północ – południe:

- ciąg ulic Batalionów Chłopskich – Wincentego Witosa – kierunek Bestwina – Kaniów,
- ciąg ulicy Bialskiej – kierunek Bielsko-Biała,
- ciąg ulicy Janowickiej – kierunek Bielsko-Biała.

Ogólny stan techniczny dróg gminnych należy określić jako niezadowolający. Drogi gminne posiadają w 80% nawierzchnię utwardzoną. Przeważają drogi wąskie, ich szerokość nie przekracza 4 m, co znacznie wpływa na obniżenie komfortu jazdy oraz brak możliwości separacji ruchu kołowego od pieszego. Wiele dróg gminnych usytuowanych jest na groblach stawowych, co

powoduje ich osuwanie i powstawanie przełomów. W momencie zaistnienia szkody gmina Bestwina podejmuje działania, których celem jest likwidacja powstałych uszkodzeń i przywrócenie nawierzchni dróg do stanu poprzedniego. W ciągu kilku ostatnich lat na terenie Gminy przeprowadzono remont ulic uszkodzonych przez osuwiska, tj. ul. Hallera i ul. Kościelnej.

W zakresie separacji ruchu kołowego i pieszego w gminie Bestwina występuje zbyt mała liczba chodników dla pieszych. Chodniki usytuowane są przede wszystkim wzdłuż dróg powiatowych (ul. Bialska, ul. Krakowska, ul. Witosa, ul. Janowicka, ul. Batalionów Chłopskich), jedynie w centrach poszczególnych miejscowości Gminy. Na dalszych odcinkach dróg piesi zmuszeni są poruszać się bezpośrednio drogą, co znacznie obniża poczucie bezpieczeństwa i zwiększa zagrożenie wypadkowe.

W zakresie infrastruktury drogowej i podniesienia bezpieczeństwa mieszkańców przeprowadzono następujące inwestycje:

1. Projekt pt. „Rewitalizacja miejscowości i zwiększenie bezpieczeństwa komunikacyjnego na terenie gminy Bestwina poprzez rozbudowę i remont ciągów pieszych przy ulicy Krakowskiej, Kościelnej, Witosa i Szkolnej”.

Przedsięwzięcie jest w trakcie realizacji (jego zakończenie planowane jest na grudzień 2014 r.) i obejmuje budowę nowych ciągów pieszych wzdłuż dróg powiatowych, w tym:

- przedłużenie chodnika przy ul. Krakowskiej od przystanku na Magówce w kierunku granicy gminy (233 mb),
- połączenie istniejących odcinków chodników przy ulicy Kościelnej (224 mb),
- przedłużenie istniejącego chodnika przy ul. Witosa w Bestwince w kierunku centrum Bestwiny (396 mb)
- przebudowę/remont chodnika wzdłuż ul. Szkolnej od skrzyżowania z ul. Krakowską do szkoły (261 mb).

W ramach poszczególnych składowych projektu wykonana zostanie także kanalizacja deszczowa oraz przebudowana zostanie infrastruktura teletechniczna kolidująca z projektowanymi chodnikami. Całkowita wartość zadania to 990 tys. zł. Na realizację projektu uzyskano dofinansowanie w ramach Programu Operacyjnego „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013” (PO RYBY 2007-2013) na kwotę 679 tys. zł. Wkład własny do projektu i wydatki niekwalifikowalne, w wysokości 311 tys., pokryte zostaną ze środków własnych Gminy.

2. Projekt pt. „Budowa chodnika dla pieszych w ciągu drogi powiatowej S4471 ul. Janowicka w Janowicach”.

Zadanie polegało na budowie chodnika przy głównej drodze łączącej miejscowość Bestwina z Janowicami – drogi o dużym natężeniu ruchu zarówno samochodowego, jak i pieszego, w szczególności dzieci kierujących się do szkoły w Janowicach. Chodnik pozwolił na separację ruchu na drodze i zwiększył bezpieczeństwo wszystkich użytkowników drogi.

Koszt całkowity wyniósł 693,3 tys. zł. Projekt współfinansowany był ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013 (PROW 2007-2013) w kwocie 178,5 tys. zł.

3. Projekt pt. „Budowa chodnika dla pieszych w ciągu drogi powiatowej S4444 ul. Krakowska w Bestwinie”.

Celem projektu była poprawa warunków komunikacji pieszej dla mieszkańców miejscowości Bestwina oraz graniczącej z nią gminy Wilamowice (miejscowości Stara Wieś i Dankowice). Realizacja inwestycji zapewniła łatwe i bezpieczne dojście do centrum miejscowości. Projekt miał bezpośrednie oddziaływanie na poprawę warunków życia mieszkańców umożliwiając im łatwiejszy dostęp i korzystanie z oferowanych usług publicznych.

Projekt współfinansowany był środkami Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013 (PROW 2007-2013).

4. Systematyczne inwestycje związane z modernizacją i rozbudową oświetlenia ulicznego na terenie Gminy. W okresie 2007-2013 posadowione zostały 82 lampy.

5. Projekt pt. „Przebudowa drogi powiatowej S 4465 Bestwina – Komorowice, ul. Bialska, w Gminie Bestwina, powiat bielski”.

W ramach projektu przebudowanych zostało 1.177 mb drogi powiatowej. Ponadto wybudowano chodnik, zatoki autobusowe i wykonano kanalizację deszczową.

Całkowita wartość inwestycji zamknęła się kwotą ponad 2,5 mln złotych, z czego 1,1 mln złotych stanowiły środki budżetu Państwa w ramach Narodowego Programu Przebudowy Dróg Lokalnych edycja 2011.

2.4.8 Komunikacja zbiorowa

Mieszkańcy Gminy mają dostęp do komunikacji zbiorowej: kolejowej i autobusowej. Przez obszar Gminy przebiega linia kolejowa nr 93 relacji Trzebinia – Zebrzydowice - Petrovice u Karviné /CZ/, z przystankiem kolejowym w Kaniowie. Z kolei autobusowa komunikacja publiczna realizowana jest w ramach porozumień międzygminnych z PKS Bielsko-Biała S. A. oraz MZK Bielsko-Biała.

Mieszkańcy Gminy mają do dyspozycji następujące połączenie autobusowe obsługiwane przez PKS Bielsko-Biała S.A.:

- na terenie Bestwiny:
 - Bielsko-Biała – Bestwina
 - Bielsko-Biała – Bestwina Kopiec
 - Bielsko-Biała – Bestwina Magówka
 - Bielsko-Biała – Bestwina Piekarnia
 - Bielsko-Biała – Bestwina POM
- na terenie Bestwinki:
 - Bielsko-Biała – Bestwinka Skrzyżowanie
- na terenie Kaniowa:
 - Bielsko-Biała – Kaniów
 - Bielsko-Biała – Kaniów Centrum
 - Bielsko-Biała – Kaniów Jawiszowicka
 - Bielsko-Biała – Kaniów Miasteczko
 - Bielsko-Biała – Kaniów Przystanek kolejowy
 - Bielsko-Biała – Kaniów Piekło

- Bielsko-Biała – Kaniów Krzyż
- Bielsko-Biała – Kaniów Łabędzia

- Bielsko-Biała – Kaniów Skrzyżowanie

- na terenie Janowic:

- Bielsko-Biała – Janowice Kościół

- Bielsko-Biała – Janowice Stawy

Natomiast MZK Bielsko-Białą udostępniło mieszkańcom Gminy linię podmiejską nr 56 relacji Podwale Bielsko-Biała – Bestwina Piekarnia.

Transport publiczny w relacji Czechowice-Dziedzice – Oświęcim zapewnia także Firma Transportowo-Usługowa „Konkret-Bus” Tomasz Matura z Oświęcimia.

Ze względu na korzystne położenie Gminy, a tym samym dobre połączenie autobusowe z sąsiednimi miejscowościami, mieszkańcy nie mają większych problemów z przemieszczaniem się zarówno do sąsiednich jak i oddalonych o kilkanaście kilometrów miast (Czechowice-Dziedzice, Bielsko-Biała, Oświęcim, Katowice).

2.5 INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

2.5.1 Oświata i wychowanie

Oświata to jedna z kluczowych dziedzin życia społecznego zarówno w wymiarze ogólnokrajowym, jak i lokalnym. Im bardziej wykształcone społeczeństwo, tym szybciej i lepiej potrafi przystosować się do realiów dynamicznie zmieniającej się rzeczywistości gospodarczej i społecznej.

Na terenie gminy Bestwina działają cztery zespoły szkolno-przedszkolne oraz dwa gimnazja. Każda z miejscowości dysponuje swoją placówką oświatową (w tym także przedszkolem), dzięki czemu dostęp do usług edukacyjnych na poziomie podstawowym na terenie Gminy nie jest utrudniony. Placówki oświatowe na terenie gminy Bestwina podporządkowane są samorządowi gminnemu i wśród nich wymienić należy:

1. Zespół Szkolno-Przedszkolny w Bestwinie przy ul. Szkolnej 11, na który składa się:

- Przedszkole Publiczne
- Szkoła Podstawowa im. Św. Jana Kantego
- Gimnazjum Bestwina im. Jana Pawła II

Rysunek 6 Zespół Szkolno-Przedszkolny w Bestwinie

Źródło: www.bestwina.pl/index.php?str=2&id_strony=7&id_dzialu=7

2. Zespół Szkolno-Przedszkolny w Bestwinie przy ul. Dworkowej 3, na który składa się:

- Przedszkole Publiczne
- Szkoła Podstawowa
- Gimnazjum Bestwinka

Rysunek 7 Zespół Szkolno-Przedszkolny w Bestwinie

Źródło: www.bestwina.pl/index.php?str=12&page=4

3. Zespół Szkolno-Przedszkolny w Janowicach przy ul. Korczaka 2, na który składa się:

- Przedszkole Publiczne
- Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej

Rysunek 8 Zespół Szkolno-Przedszkolny w Janowicach

Źródło: www.bestwina.pl/index.php?str=2&id_strony=7&id_dzialu=7

4. Zespół Szkolno-Przedszkolny w Kaniowie przy ul. Batalionów Chłopskich 15, na który składa się:

- Przedszkole Publiczne
- Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Kościuszki

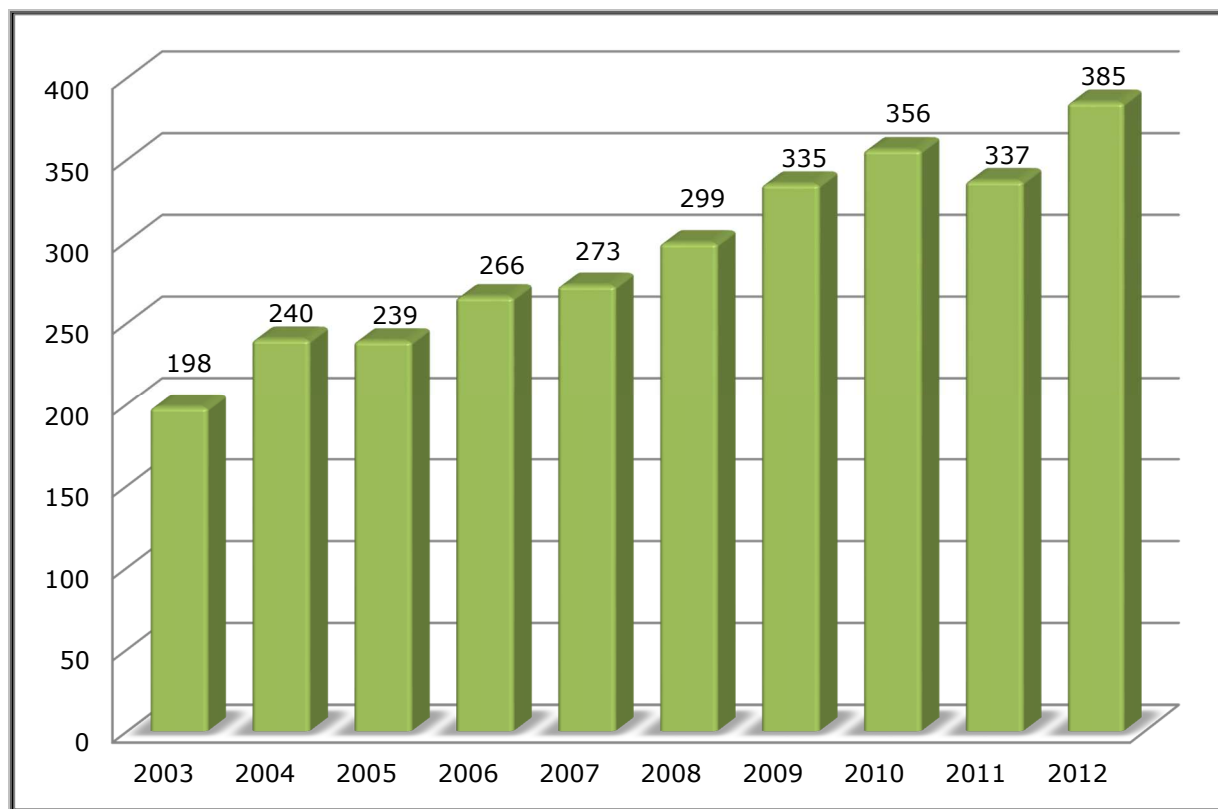
Rysunek 9 Zespół Szkolno-Przedszkolny w Kaniowie

Źródło: www.bestwina.pl/index.php?str=2&id_strony=7&id_dzialu=7

Na podstawie powyższych danych stwierdza się, iż wychowanie przedszkolne na obszarze Gminy realizowane jest przez 4 przedszkola funkcjonujące przy Zespołach Szkolno-Przedszkolnych. Istotny jest fakt, iż Zespoły te podporządkowane samorządowi gminnemu funkcjonują w oparciu o podział terenu gminy na rejony szkolne.

Na poniższym wykresie zaprezentowano liczbę dzieci uczęszczających do publicznych przedszkoli w Gminie w latach 2003-2012.

Wykres 9 Liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli położonych w gminie Bestwina

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

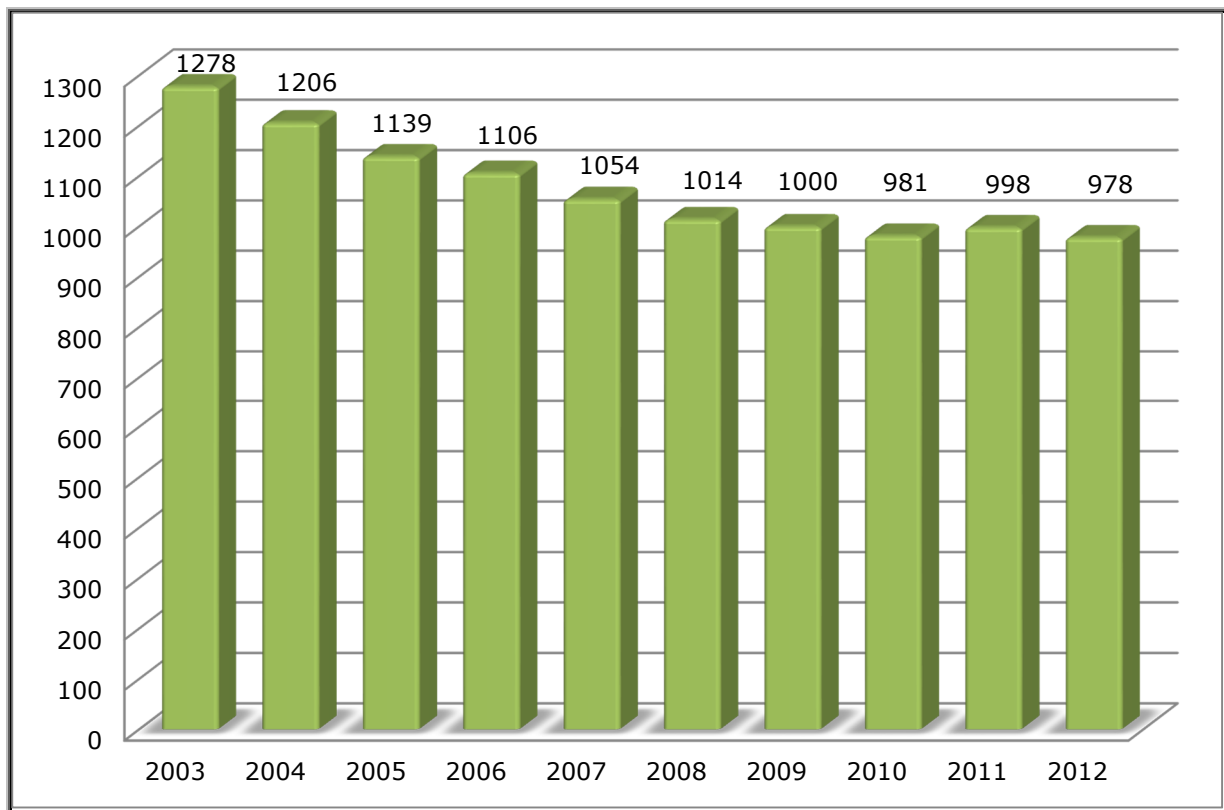
Zauważa się zdecydowaną tendencję wzrostową w liczbie dzieci uczęszczających do przedszkoli => od 198 dzieci – w 2003 roku do liczby 385 dzieci – w 2012 roku. Powyższe dane wskazują, iż od roku bazowego prawie 2-krotnie wzrosło zainteresowanie wychowaniem przedszkolnym. Powodem wzrostu zainteresowania rodziców ofertą przedszkoli jest poprawa jakości i standardu infrastruktury oraz wzrost kwalifikacji kadry przedszkolnej. Podkreślić należy, iż istniejące przedszkola są niezwykle potrzebne z uwagi na to, że od samego początku przygotowują dzieci do życia. W placówkach tych najmłodszy uczą się samodzielności, otwartości na drugiego człowieka, a także tego, jak współpracować z innymi. Kadra nauczycielska poprzez umiejętnie skomponowaną zabawę przygotowuje dzieci do tego, aby w przyszłości mogły sprostać licznym wyzwaniom i problemom. Rola placówek przedszkolnych w kształtowaniu osobowości młodego człowieka jest bardzo istotna, dlatego też Władze Gminy dbają o właściwy rozwój najmłodszych mieszkańców.

Z kolei w gminnych szkołach podstawowych i gimnazjach uczy się łącznie 978 dzieci. Analiza kilku ostatnich lat wskazuje, iż liczba uczniów w gimnazjach w ostatnich czterech latach zmalała, zaś w szkołach podstawowych – odnotowano zarówno spadki, jak i wzrosty. W celu lepszego zobrazowania sytuacji dane przedstawione zostały w poniższej tabeli i na wykresie.

Tabela 15 Liczba uczniów i nauczycieli w placówkach oświatowych gminy Bestwina

Rok	Szkolnictwo podstawowe		Szkolnictwo gimnazjalne	
	Uczniowie	Nauczyciele pełnozatrudnieni	Uczniowie	Nauczyciele pełnozatrudnieni
2009/2010	653	59	347	33
2010/2011	652	57	329	33
2011/2012	670	62	328	36
2012/2013	657	67	321	32

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Bestwina.

Wykres 10 Liczba uczniów uczęszczających do szkół podstawowych i gimnazjalnych w gminie Bestwina

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Elementem analizy sytuacji oświaty w Gminie jest współczynnik skolaryzacji brutto, który pokazuje relację liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania. Współczynnik skolaryzacji brutto w szkołach podstawowych wynosi 94,8 %, natomiast w gimnazjum 94,4 % (na dzień 31.12.2012 r. – wg danych GUS).

Niższy od 100 % wskaźnik wynika z faktu, iż niektóre dzieci uczęszczają do szkół zlokalizowanych poza terenem Gminy.

Wszystkie szkoły podstawowe i gimnazja wyposażone są w pracownie komputerowe. Stopień komputeryzacji w szkołach przedstawia poniższa tabela.

Tabela 16 Komputeryzacja w szkołach gminy Bestwina na dzień 31.12.2013 r.

Wyszczególnienie	Ilość komputerów	Ilość pracowni komputerowych	Ilość komputerów podłączonych do Internetu	Uczniowie przypadający na jeden komputer-średnia
Szkoły podstawowe, w tym:	83	4	83	7,87
SP Bestwina	27	1	27	8,41
SP Bestwinka	18	1	18	9,11
SP Janowice	18	1	18	5,22
SP Kaniów	20	1	20	8,74
Gimnazja, w tym:	41	2	40	8,17
GG Bestwina	20	1	20	8,75
GG Bestwinka	21	1	20	7,60
Ogółem	124	6	123	8,02

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Spośród 124 komputerów wchodzących w skład wyposażenia placówek oświatowych tylko 58 stanowi wyposażenie pracowni komputerowych i wykorzystywane są przez uczniów do celów dydaktycznych. Na jeden komputer przypada średnio 16 uczniów szkół podstawowych oraz 16 uczniów gimnazjów, co stanowi wynik poniżej standardów krajowych, gdzie na 1 komputer przypada średnio 10 uczniów, a także wynik gorszy niż w wyżej rozwiniętych krajach Europy Zachodniej.

Podsumowując, przeprowadzona analiza techniczna jakości infrastruktury oświaty na terenie Gminy wskazuje, iż obiekty w których prowadzone jest nauczanie i ich wyposażenie znajdują się w zadowalającym stanie technicznym. Obiekty wymagają remontów i bieżących nakładów modernizacyjnych, jednakże nie wpływa to na poziom i warunki nauczania dzieci i młodzieży.

2.5.2 Służba zdrowia

Na infrastrukturę ochrony zdrowia w gminie Bestwina składają się publiczne i niepubliczne placówki zdrowia oraz prywatne gabinety lekarskie. W związku z powyższym mieszkańcy mają możliwość wyboru i korzystania z usług medycznych różnych podmiotów.

Kluczową funkcję w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej na terenie gminy Bestwina pełni Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Bestwinie, którego oferta skierowana jest do wszystkich mieszkańców, a większość dostępnych usług jest świadczona nieodpłatnie. Ponadto część mieszkańców Gminy korzysta z usług lekarskich w sąsiednich miejscowościach.

Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Bestwinie działa na podstawie Ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 roku o działalności leczniczej (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 217 ze zm.) i przepisów wydanych na podstawie tej ustawy. Zakład działa także na podstawie Statutu oraz innych przepisów wykonawczych dotyczących publicznych zakładów opieki zdrowotnej państwowych jednostek organizacyjnych. Placówka ma status Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej i podlega wpisowi do rejestru zakładów opieki zdrowotnej prowadzonego przez Wojewodę Śląskiego.

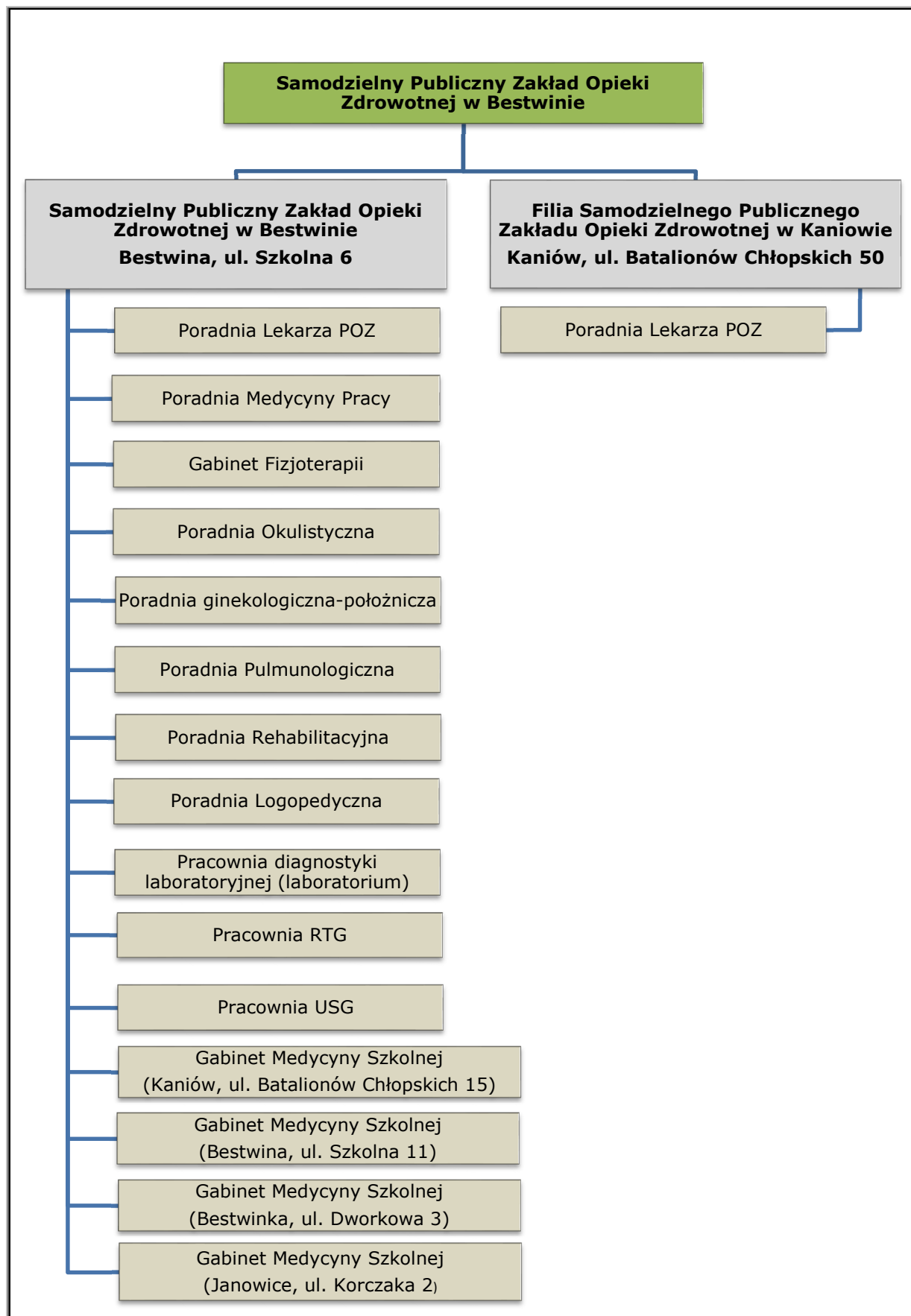
Organizację wewnętrzną Zakładu tworzą:

1. Ośrodek Zdrowia w Bestwinie
2. Ośrodek Zdrowia w Kaniowie.

Zakład posiada umowę z Narodowym Funduszem Zdrowia udzielanie Świadczeń Podstawowej Opieki Zdrowotnej w zakresie:

- świadczeń lekarza POZ,
- świadczeń pielęgniarki POZ,
- świadczeń położnej POZ,
- świadczeń medycyny szkolnej,
- świadczeń z ambulatoryjnej opieki specjalistycznej,
- świadczeń w zakresie rehabilitacji i fizjoterapii.

Rysunek 10 Komórki Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu gminy Bestwina

W obu placówkach funkcjonujących w ramach Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Bestwinie zadeklarowanych jest 6.690 osób. Dodatkową grupę 500 zarejestrowanych pacjentów stanowią kobiety korzystające z poradni ginekologiczno-położniczej, która funkcjonuje w Ośrodku w Bestwinie od stycznia 2006 r. Liczba pacjentów w obu PZOZ stale wzrasta. Poniższa tabela przedstawia zbiorcze dane statystyczne placówek.

Tabela 17 Liczba zadeklarowanych pacjentów SPZOZ w Bestwinie na 31.12.2013 r.

Wyszczególnienie	Liczba zadeklarowanych pacjentów	Liczba przyjętych pacjentów, w tym:		Liczba pacjentów średniomiesięcznie, w tym:	
		dzieci	dorośli	dzieci	dorośli
SPZOZ Bestwina	6.690	11.952	20.635	996	1.719

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na dzień 31.12.2013 r. struktura zatrudnienia w obu placówkach należących do SPZOZ w Bestwinie kształtowała się następująco:

1. Lekarze:

- umowa o pracę – 4 osoby,
- umowa zlecenia – 2 osoby,
- kontrakt – 6 osób.

2. Pielęgniarki:

- 4 osoby
- 1 położna.

3. Personel pomocniczy:

- rejestratorka medyczna – 2 osoby,
- pracownicy laboratorium – 2 osoby,
- fizjoterapeuci – 2 osoby,
- technik RTG – 1 osoba,
- higienistka szkolna – 1 osoba,
- personel sprzątający – 2 osoby.

W roku 2013 SPZOZ w Bestwinie przyjął 32.587 pacjentów, z tego 20.635 osób stanowiły osoby dorosłe, a 11.952 dzieci i młodzież. Oznacza to, iż dziennie placówki obsługuje średnio 135 pacjentów.

Poza SPZOZ w Bestwinie w Gminie funkcjonuje Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Praktyka Lekarza Rodzinnego” w Kaniowie prowadzony przez lek. med. Marię Maroszek i lek. med. Danutę Maroszek. Placówka posiada umowę z Narodowym Funduszem Zdrowia na udzielanie Świadczeń Podstawowej Opieki Zdrowotnej w zakresie:

- świadczeń lekarza POZ,
- świadczeń pielęgniarki POZ,
- świadczeń położnej POZ.

Ponadto w Zakładzie funkcjonuje prywatna poradnia logopedyczna, z usług której korzystać mogą dorośli i dzieci z zaburzeniami mowy.

Personel NZOZ „Praktyka Lekarza Rodzinnego” stanowi:

- 3 lekarzy, w tym dwóch pediatrów i jeden internista,
- personel medyczny w postaci czterech pielęgniarek i jednej położnej.

Liczba zadeklarowanych pacjentów placówki to 5.230 osób, w tym 1.807 stanowią dzieci i młodzież, a pozostałą liczbę, tj. 3.423 stanowią osoby dorosłe. Średniomiesięcznie placówka udziela ponad 2.750 porad medycznych i w zakresie podstawowej opieki medycznej stanowi wsparcie dla SPZOZ w Bestwinie.

W tym miejscu podkreślić należy, iż w ostatnim okresie nastąpiła znaczna poprawa dostępności i jakości usług medycznych w Gminie. Postęp możliwy był dzięki realizacji następujących inwestycji:

1. Projekt pt. „Poprawa dostępności i jakości usług medycznych na terenie Gminy Bestwina”.

Projekt związany był z remontem generalnym obiektu Ośrodka Zdrowia w Bestwinie. W efekcie przeprowadzonej modernizacji związanej z przebudową obiektu zagospodarowano efektywniej i racjonalniej przestrzeń budynku. Dzięki temu możliwe było stworzenie funkcjonalnych stref w obiekcie i utworzenie nowych gabinetów. Zaprojektowane prace objęły termomodernizację obiektu (wymieniono instalacje w obiekcie i okna) oraz zakup nowego wyposażenia do pracowni EKG, USG, laboratorium oraz gabinetów lekarskich i fizjoterapii.

Powyższe działania pozwoliły dostosować budynek Placówki do wymagań Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 10 listopada 2006 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać pod względem fachowym i sanitarnym pomieszczenia i urządzenia zakładu opieki zdrowotnej.

Koszt inwestycji zamknął się w kwocie ok. 3 mln zł z tego 1,7 mln zł. pochodziło ze środków unijnych – finansowanie w ramach Priorytetu IX „Zdrowie i rekreacja”, działanie 9.2 „Infrastruktura lecznictwa otwartego” Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007 – 2013.

Rysunek 11 Placówka Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Bestwinie

Źródło: <http://www.bestwina.pl/images/ue/P5280183.jpg>

2. Projekt pt. „Rewitalizacja przestrzeni publicznej centrum miejscowości Bestwina poprzez zagospodarowanie terenu wokół Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej”.

W ramach projektu wykonany został nowy układ komunikacyjny z parkingami, ciągami pieszymi, dojazdami i drogą pożarową, kompletne oświetlenie terenu wokół ośrodka zdrowia, montaż elementów małej architektury, parking dla rowerów, miejsce przechowywania odpadów, tablice informacyjne i kosze na śmieci. Teren obsadzony został zielenią wysoką i niską.

Koszt całkowity zadania to ponad 830 tys. zł. Projekt współfinansowany był ze środków Europejskiego Funduszu Rybackiego w ramach Programu Operacyjnego „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013 (PO RYBY 2007-2013) w kwocie 510 tys. zł.

Poza wymienionymi powyżej placówkami ochrony zdrowia na terenie gminy Bestwina funkcjonuje:

- Niepubliczny Stomatologiczny Zakład Opieki Zdrowotnej STOMEK, dr n med. Agnieszka Homa prowadząca praktykę stomatologiczną na podstawie umowy z Narodowym Funduszem Zdrowia. Placówka funkcjonuje w budynku Ośrodka Zdrowia w Kaniowie,
- Centrum Stomatologiczno-Medyczne DENT-BEST Joanna Tomanek-Bestwina,
- Praktyka Stomatologiczna-Lek. Stom. Małgorzata Wróbel-Letkiewicz-Bestwina,
- Praktyka Stomatologiczna lek. stom. Ewa Bielarz - Bestwina

Mieszkańcy mają również dostęp do dwóch aptek:

- Apteka Bestwina – Bestwina,
- Apteka Kaniów – Kaniów,
- Pogotowie Apteczne w Bestwinie - po godzinie 18.00, w nocy, weekendy i święta.

Większą dostępność do usług medycznych umożliwiają dodatkowo szpitale oraz prywatne gabinety lekarskie zlokalizowane w bliskim sąsiedztwie Gminy. Z usług prywatnych jednostek, ze względów finansowych, korzystają jednak tylko nieliczni mieszkańcy. Najbliższe szpitale zlokalizowane są w:

- mieście Bielsko-Biała (odległość ok. 10 km) – Szpital Wojewódzki, Szpital Pediatriczny, Beskidzkie Centrum Onkologii – Szpital miejski im. Jana Pawła II.
- mieście Pszczyna (odległość 17,5 km) – Szpital Powiatowy,
- mieście Oświęcim (odległość 20 km) - Szpital Powiatowy im. św. Maksymiliana.

Na terenie gminy Bestwina zlokalizowany jest także Ośrodek Mieszkalno-Rehabilitacyjny im. Św. Abpa Józefa Bilczewskiego, który prowadzony jest przez Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym „Razem”. Działalność Stowarzyszenia opiera się m.in. na świadczeniu pomocy społecznej na rzecz osób niepełnosprawnych, prowadzeniu zajęć terapeutycznych, artystycznych, edukacyjnych i sportowych oraz organizowaniu imprez integracyjnych, sportowych i kulturalnych. W Ośrodku świadczone są także usługi z zakresu fizjoterapii, rehabilitacji ruchowej, pourazowej, terapii wad postawy oraz masażu leczniczego. W chwili obecnej w Stowarzyszeniu „RAZEM” zrzeszonych jest około 70 rodzin, a zasięg działalności organizacji obejmuje gminę Bielsko-Biała, powiat bielski oraz powiaty ościenne.

2.5.3 Charakterystyka problemów zdrowotnych

Postęp cywilizacji i związane z tym zmiany sposobu życia ludzi przyczyniły się do wystąpienia i rozprzestrzenienia tzw. chorób cywilizacyjnych. Stres, nieustanny pośpiech i zanieczyszczenie środowiska powodują, iż coraz częściej społeczeństwo zapada na tego typu choroby. Zagrożenia dla zdrowia człowieka związane są przede wszystkim z postępującą degradacją środowiska. Coraz bardziej narażeni jesteśmy na zanieczyszczenie powietrza, wody i gleby. Choroby cywilizacyjne takie jak cukrzyca, otyłość i alergie występują coraz częściej i to zarówno u dzieci, jak i dorosłych. Sytuacja ta związana jest głównie z nieprawidłowym stylem życia, niską aktywnością fizyczną oraz nieprawidłową dietą. W celu zobrazowania problemu poniżej w tabelach przedstawiono dane o stanie zdrowia mieszkańców Gminy z uwzględnieniem podziału na najczęściej występujące schorzenia.

Tabela 18 Dane o stanie zdrowia dzieci i młodzieży w wieku 0-18 lat będących pod opieką lekarza POZ w SPZOZ w Bestwinie na dzień 31.12.2013 r.

Rozpoznanie	Razem osoby, u których stwierdzono schorzenia ogółem (stan na 31.12.2013 r.)	W tym w wieku					Osoby, u których stwierdzono schorzenia po raz pierwszy w okresie sprawozdawczym
		0-2	3-4	5-9	10-14	15-18	
Rozpoznania ogółem	216	32	29	38	72	45	49
Nowotwory	1	0	0	0	1	0	1
Niedokrwistość	4	3	0	0	0	1	4
Choroby tarczycy	3	0	0	0	2	1	1
Cukrzyca	1	0	0	1	0	0	1
Nieodżywienie	0	0	0	0	0	0	0
Otyłość	16	0	0	2	7	7	2
Zaburzenia odżywiania	2	0	0	1	1	0	2
Upośledzenie umysłowe	9	0	0	5	2	2	0
Padaczka	8	0	0	2	2	4	2
Porażenie mózgowe	4	0	0	3	1	0	0
Zaburzenie refleksji i akomodacji oka	42	0	1	5	22	14	6
Choroba nadciśnieniowa	1	0	0	0	0	1	0
Alergie dychawica oskrzelowa	28	4	7	8	5	4	5
Alergie pokarmowe	20	8	6	4	2	0	4

Alergie skórne	16	6	5	3	1	1	3
Zniekształcenia kręgosłupa	45	0	0	4	28	13	8
Choroby układu moczowego	14	2	4	0	5	3	7
Wady rozwojowe układu nerwowego	6	0	1	2	2	1	1
Wady rozwojowe układu krążenia	7	3	1	2	1	0	2
Wady rozwojowe	9	2	2	3	1	1	1
Zaburzenia rozwoju	10	4	3	1	1	1	0

Źródło: dane Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Bestwinie

Wady postawy wśród dzieci znajdują się na czele listy chorób cywilizacyjnych. W ostatnich latach obserwuje się znaczny wzrost występowania tego typu schorzenia - statystyki wskazują, że ponad 80 % procent dzieci ma płaskostopie, koślawe kolana i krzywy kręgosłup. Główną przyczyną tego stanu rzeczy należy upatrywać w zmianie trybu życia - z aktywnego ruchowo na tzw. sedenteryjny, czyli siedzący. Dzieci od kilku do kilkunastu godzin dziennie przebywają w pozycji siedzącej. Siedzą w szkole, podczas odrabiania lekcji i zajęć dodatkowych, a kiedy uwolnią się już od obowiązków najchętniej "odpoczywają" również w pozycji siedzącej - czytają, oglądają TV, grają na komputerze.

Potwierdzeniem ogólnokrajowej tendencji są statystyki prowadzone przez lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej w Bestwinie, które wskazują iż zniekształcenie kręgosłupa występuje u 45 dzieci i młodzieży w wieku 10-18 lat. Dzieci młodsze, ze względu na zachowanie nieco większej aktywności ruchowej, mają mniejsze problemy z postawą, choć jak widać na powyższych danych problemy zaczynają się już w wieku 5 lat.

Wraz z rozwojem cywilizacyjnym wzrasta również liczba dzieci z nadwagą i otyłością. Na dzień dzisiejszy w Polsce częstość występowania otyłości jest szacowana na 2,5-12% dzieci, a przyczyn takiego stanu należy szukać zarówno w niezdrowym odżywianiu, siedzącym trybie życia ale także w podłożu genetycznym. Otyłość prowadzi do rozwoju wielu innych chorób i obniżenia jakości życia dzieci. Otyłość przyczynia się m.in. do: cukrzycy, chorób sercowo naczyniowych, układu pokarmowego, kręgosłupa i stawów. Utrudnia ruch, a to powoduje dalsze kłopoty ze zdrowiem i może być przyczyną kompleksów i depresji. W roku 2013 w gminie Bestwina problem otyłości zdiagnozowano u 16 dzieci. Podobnie jak w kwestii wad postawy, w statystykach przeważali młodzi ludzie w wieku 10-18 lat, a pierwsze problemy widoczne są u dzieci powyżej 5 roku życia.

Kolejne choroby określane mianem chorób cywilizacyjnych to zaburzenia pracy układu immunologicznego sprawiające, iż z roku na rok zwiększa się liczba dzieci cierpiących na alergie - katar sienny, egzemę, astmę i inne choroby. Alergenami są najczęściej pyłki roślin, roztocze kurzu domowego, pleśnie, sierści zwierząt i pokarmy. Według raportu badawczego „Epidemiologia Chorób Alergicznych w Polsce” (ECAP) prowadzonego przez Zakład Profilaktyki Zagrożeń Środowiskowych

i Alergologii Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego ponad 40% Polaków cierpi na różne postacie alergii. W gminie Bestwina zaburzenia występują u prawie 50 dzieci w każdym wieku.

W przypadku osób dorosłych będących pod opieką lekarza podstawowej opieki zdrowotnej sytuacja kształtowała się następująco.

Tabela 19 Dane o stanie zdrowia osób w wieku 19 lat i więcej będących pod opieką lekarza POZ w SPZOZ w Bestwinie na dzień 31.12.2013 r.

Rozpoznanie	Razem osoby, u których stwierdzono schorzenia ogółem (stan na 31.12.2013 r.)	W tym w wieku				Osoby, u których stwierdzono schorzenia po raz pierwszy w okresie sprawozdawczym
		19-34	35-54	55-64	65 i więcej	
Gruźlica	2	0	1	1	0	1
Nowotwory	64	6	5	17	36	7
Choroby tarczycy	76	10	16	23	27	8
Cukrzyca	238	3	31	58	141	19
W tym leczeni insuliną	106	3	29	46	28	14
Niedokrwistość	40	8	16	5	11	5
Choroby obwodowego układu nerwowego	336	42	127	74	93	17
Choroby układu krążenia	1 320	48	218	474	580	34
Przewlekły nieżyt oskrzeli, dychawica oskrzelowa	139	23	34	41	41	9
Przewlekłe choroby układu trawiennego	151	22	45	36	48	7
Choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej	323	35	66	92	130	22
Pacjenci z innymi schorzeniami wymagającymi opieki czynnej	24	2	8	6	8	3
Ogółem	2 819	202	596	873	1 143	146

Źródło: dane Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Bestwinie

Według danych SPZOZ największy odsetek chorych odnotowano w grupie wiekowej 65 lat i więcej – 1.143 osoby oraz w wieku 55-64 lata – 873 osoby. Szczegółowe dane na temat chorób i liczby pacjentów umieszczono w tabeli powyżej.

W gminie Bestwina, podobnie jak w regionie, najbardziej rozpowszechnionym czynnikiem chorobowym, który jest przyczyną największej liczby zgonów, są choroby układu krążenia. W roku 2013 w gminie Bestwina na choroby układu krążenia cierpiało 1.320 osób. Choroby układu krążenia (głównie choroba wieńcowa i udar mózgu) należą do najczęściej występujących chorób grupy wiekowej powyżej 55 lat i są główną przyczyną przedwczesnych zgonów w Europie.

Poważnym problemem zarówno w skali regionu, jak i kraju jest wysoki odsetek zachorowalności na choroby systemu nerwowego, które upośledzają lub też uniemożliwiają pracę całego organizmu.

Uszkodzenia układu nerwowego mogą być spowodowane zarówno czynnikami zewnętrznymi jakimi są na przykład urazy, jak i czynnikami wewnętrznymi takimi jak schorzenia samych nerwów. W samej gminie Bestwina w 2013 roku choroby te zdiagnozowano u ponad 330 pacjentów. Jedną z chorób, która bardzo często atakuje układ nerwowy jest cukrzyca-choroba przewlekła, występującą u 5-6% populacji i określana mianem poważnej niezakaźnej choroby epidemicznej. W gminie Bestwina występuje duża liczba osób cierpiących na przewlekłą cukrzycę. W 2013 roku w SPZOZ leczyło się na tą chorobę 238 osób.

Kolejną grupę pacjentów stanowią pacjenci z chorobami układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej – 323 osoby zdiagnozowane w Gminie w 2013 r. Problemem są wady postawy, osteoporoza, bóle i stany zwyrodnieniowe kręgosłupa i inne. Tym samym na terenie Gminy występuje wysokie zapotrzebowanie na specjalistyczne zabiegi rehabilitacyjne, zarówno wśród osób starszych i jak i młodych. Po zakończonej w 2010 r. inwestycji w ośrodku zdrowia i sprzęt rehabilitacyjny potrzeby te w dużej mierze są zaspokajane.

2.5.4 Bezpieczeństwo publiczne, ochrona przeciwpożarowa i przeciwpowodziowa

W zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego mieszkańcy gminy Bestwina obsługiwani są przez Komisariat Policji w Czechowicach-Dziedzicach. Ponadto Gminie przydzielono 2 dzielnicowych, których obszar działania obejmuje odpowiednio:

- Bestwinę i Janowice,
- Bestwinę i Kaniów.

Dodatkowo raz w tygodniu ma miejsce dyżur policji w Bestwinie.

Na terenie gminy Bestwina (sołectwa: Bestwina, Janowice, Kaniów i Bestwinka) odnotowano w roku 2013 - 581 zdarzeń przestępczych i interwencji, w tym:

- 325 interwencji (w tym domowych i publicznych),
- 169 interwencji w ruchu drogowym,
- 87 przestępstw kryminalnych.

W podziale na poszczególne sołectwa liczba zdarzeń za rok 2013 przedstawiała się następująco:

- Sołectwo Bestwina – 279 zdarzeń,
- Sołectwo Janowice – 84 zdarzeń,
- Sołectwo Kaniów - 158 zdarzeń,
- Sołectwo Bestwinka – 60 zdarzeń.

Ze statystyk prowadzonych przez Komisariat Policji w Czechowicach-Dziedzicach wynika, iż przestępstwa kryminalne spadły w roku 2013 o 14 % w stosunku do roku 2012. Przestępstwa

z kategorii „17x7”, do których zalicza się kradzież, kradzież z włamaniem, kradzież pojazdu, rozbój, uszkodzenie ciała, bójka i uszkodzenie mienia – również spadły w analogicznym okresie o 16 %. Podkreślić należy, iż notowany jest coroczny spadek tych przestępstw. Jest to o tyle istotne, iż ww. kategoria przestępstw jest najbardziej uciążliwa dla społeczeństwa i ewentualny wzrost tych przestępstw destruktywnie wpływa na poczucie bezpieczeństwa mieszkańców.

Wskazane w raportach policyjnych dane liczbowe wskazują, że gmina Bestwina jest gminą bezpieczną. Świadczą o tym znikome przypadki występowania przestępstw kryminalnych przeciwko mieniu, gdzie w zakresie kradzieży pojazdu odnotowano tylko jedno zdarzenie na terenie sołectwa Bestwina oraz pojedyncze przypadki w poszczególnych sołectwach kradzieży i zniszczenia mienia.

W zakresie przestępczości przeciwko życiu i zdrowiu, odnotowano zaledwie jeden przypadek z kategorii bójki i pobicia na terenie sołectwa Bestwina; jednocześnie nie odnotowano na terenie gminy Bestwina przestępczości rozbójniczej.

Na terenie sołectwa Bestwina odnotowano 10 zdarzeń kradzieży z włamaniem. Jeśli chodzi o zdarzenia w ruchu drogowym w zakresie kierujących znajdujących się w stanie nietrzeźwości lub w stanie spożycia alkoholu to wyniosły odpowiednio 12 i 19 zdarzeń.

Ochronę przeciwpożarową w gminie Bestwina zapewniają cztery jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej, mającej siedzibę w każdym z sołectw. Wszystkie jednostki z terenu gminy należą do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego. Gmina Bestwina znajduje się w zasięgu działania Państwowej Straży Pożarnej w Bielsku-Białej.

W roku 2012 w gminie Bestwina odnotowano 78 zdarzeń pożarowych, w tym: 29 pożary i 49 miejscowych zagrożeń. Rok 2013 przyniósł zdecydowany wzrost zdarzeń do liczby 134, przy czym liczba pożarów obniżyła się do 21.

Ponadto w ramach OSP Kaniowie działa profesjonalna grupa ratownictwa wodnego. Zagrożenie powodziowe dla terenów gminy Bestwina stanowią rzeki Wisła i Biała oraz potoki Łękawka, Pasiecki, Młynówka oraz liczne rowy melioracyjne i przydrożne. W obrębie Gminy rzeki zostały uregulowane na znacznej długości. Uregulowano i obwałowano również potok Łękawka na odcinku Bestwinka i Kaniów. Aktualnie Śląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych – jako podmiot odpowiedzialny za wszelkie prace melioracyjne i regulacyjne rzek, planuje uregulować również bieg potoku Łękawka na odcinku występującym w sołectwie Bestwina.

Z kolei uregulowanie Wisły na całym jej biegu nie wyeliminowało w pełni zagrożenia wylewami, bowiem:

- odcinek Wisły przepływający przez Gminę, leży za Zbiornikiem Goczałkowickim, więc w przypadku dużych opadów i spustów wody ze zbiornika dochodzi do znacznego podniesienia lustra wody na tym odcinku i występowanie cofki w Łękawce. Dochodzi wtedy do zalania fragmentu terenu w rejonie północnego biegu Łękawki. Teren ten jest terenem zalewowym otoczonym wałami i ze względów bezpieczeństwa nieprzeznaczonym pod zabudowę osadniczą.
- teren północno-środkowy Kaniowa leży w centrum osiadania gruntu w wyniku prac wydobywczych kopalni. Położony jest tam także najniższy punkt Gminy.

Podsumowując podkreślić należy, iż w Gminie podejmowane są na bieżąco działania mające wyeliminować zagrozenia wynikające z podtopień i powodzi, co prowadzi do podniesienia bezpieczeństwa na jej terenie dla zamieszkujących mieszkańców.

2.6 GOSPODARKA MIESZKANIOWA

Warunki mieszkaniowe stanowią jeden z głównych elementów kształtujących warunki życia na danym terenie. W gminie Bestwina dzięki korzystnemu położeniu geograficznemu, dogodnym połączeniom komunikacyjnym z sąsiednimi aglomeracjami miejskimi oraz atrakcyjnym walorom krajobrazowo-przyrodniczym dominuje rozwój budownictwa mieszkaniowego w zabudowie jednorodzinnej. Gmina pełni funkcję osadniczą, bowiem osiadają tutaj głównie osoby pracujące w sąsiednich miastach: Czechowicach-Dziedzicach, Bielsku-Białej, Pszczynie, szukające wytchnienia od zgiełku miejskiego.

Napływ mieszkańców do Gminy przyczynił się do sytuacji, w której podstawowym kierunkiem zagospodarowania przestrzennego jest stworzenie warunków lokalizacyjnych dla zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych. Kierunek ten realizowany jest przez wspieranie nowego budownictwa oraz przez dostosowanie do współczesnych standardów istniejącej zabudowy mieszkaniowej.

Prowadzenie tak ukierunkowanej polityki przestrzennej jest podporządkowane zasadom ładu przestrzennego oraz poszanowania dziedzictwa kulturowego regionu - Gmina posiada historyczny układ osadniczy oraz fragmenty historycznej zabudowy i wartości te chronione są jako dziedzictwo kulturowe.

W tym celu w 2001 roku sporządzono, a w 2009 roku zaktualizowano „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Bestwina”, którego celem było określenie polityki przestrzennej gminy i wyznaczenie kierunków zagospodarowania przestrzennego. Ponadto w 2005 roku gmina Bestwina uchwaliła miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego sołectw: Bestwina, Bestwinka, Janowice oraz Kaniów, które z uwzględnieniem późniejszych zmian obowiązują do dnia dzisiejszego.

Według dostępnych danych statystycznych ogólne zasoby mieszkaniowe gminy Bestwina (stan na 2012 r.) wynosiły 2.756 mieszkań o łącznej powierzchni wynoszącej 283.288 m² w 13.205 izbach.

Zdecydowana większość, bo aż ponad 98% istniejącej na terenie Gminy zabudowy mieszkaniowej jest własnością prywatną osób fizycznych. Zaledwie 2 % stanowi własność zakładów pracy, Gminy lub innych podmiotów. Zasoby gminne (mieszkania komunalne) stanowią niewielki procent w łącznej liczbie mieszkań (30 mieszkań).

Tabela 20 Zasoby mieszkaniowe w gminie Bestwina w latach 2003-2012

Wyszczególnienie	Mieszkania	Izby	Powierzchnia użytkowa mieszkań
2003	3.028	12.885	267.173
2004	3.055	13.047	271.789
2005	3.081	13.202	275.684
2006	3.116	13.390	280.638

2007	3.179	13.744	289.273
2008	3.225	14.009	295.397
2009	3.258	14.197	299.724
2010	2.678*	12.747	272.754
2011	2.709*	12.935	276.953
2012	2.756*	13.205	283.288

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wyjaśnienie:

**spadek liczby mieszkań/izb/powierzchni użytkowej mieszkań od 2010 roku wynika z faktu, iż coroczne bilanse zasobów mieszkaniowych opracowywane są na bazie wyników ostatniego spisu powszechnego mieszkań. Dla lat 2003-2009 bazę stanowiły wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002, natomiast dla lat 2011-2012 bazę stanowiły wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011. Dane dla 2010 r. są podawane w dwóch ujęciach, tj. z uwzględnieniem wyników obu wymienionych spisów, czyli spisu z 2002 r. i prognozy z 2011 r.*

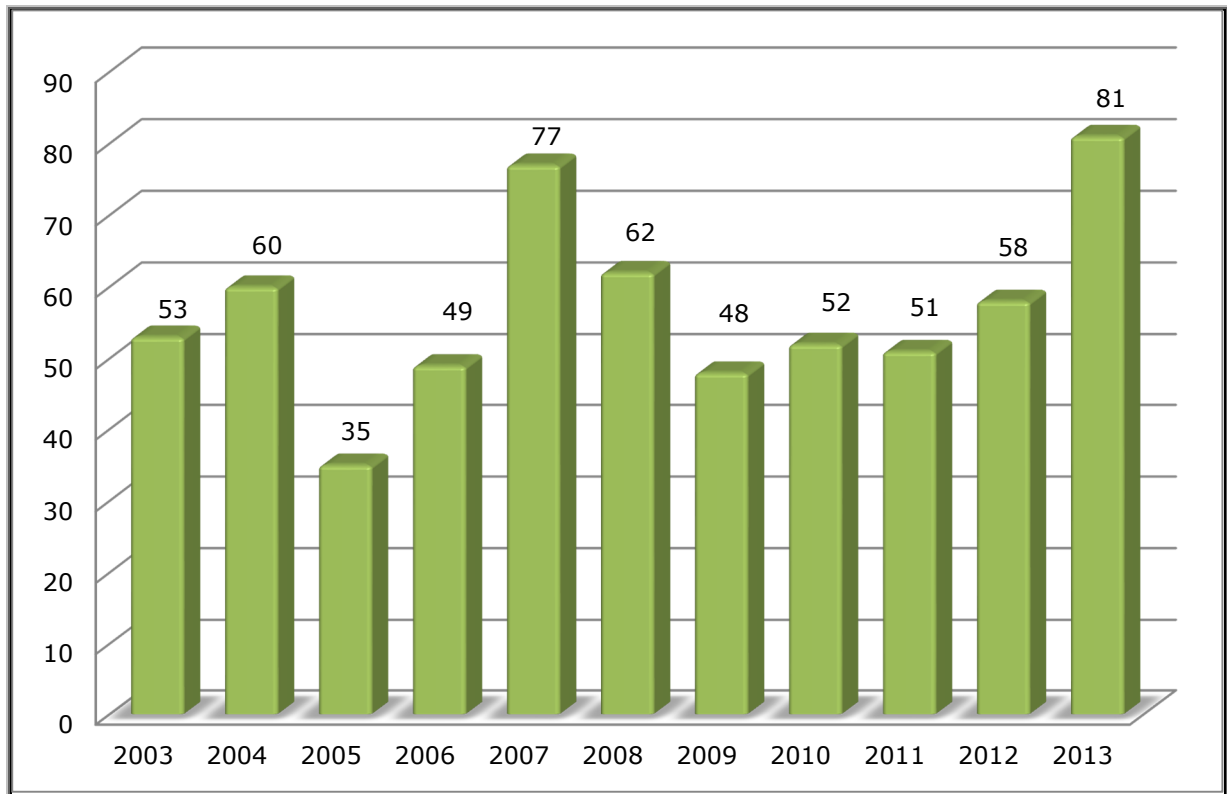
Średnia powierzchnia użytkowa 1 mieszkania na terenie gminy Bestwina wynosi 102,80 m², co na osobę daje wynik w wysokości 25,6 m². Dla porównania w powiecie bielskim przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wynosi 91,1 m², co daje na osobę 27,4 m². Jeżeli chodzi o porównanie do województwa śląskiego, to gmina Bestwina posiada lepszy wynik, bowiem przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w województwie wynosi 69,6 m², a w przeliczeniu na 1 osobę wynik jest zbliżony i wynosi 25,8 m².

Na 1000 osób przypada w Gminie 249 mieszkań, co w stosunku do statystyki województwa śląskiego i powiatu bielskiego jest gorszym wynikiem, bowiem w województwie śląskim na 1000 mieszkańców przypada 371,1 mieszkań, a w powiecie bielskim – 300,2 mieszkań.

Według danych GUS zasoby mieszkaniowe Gminy wyposażone są w:

- instalacje techniczno-sanitarne w 98,5 %,
- instalacje centralnego ogrzewania w 92,6%,
- łazienkę: 95,7 %.

Poziom wyposażenia w instalacje techniczno-sanitarne na terenie Gminy jest zbliżony do poziomu technicznego obiektów w powiecie bielskim i województwie śląskim.

Wykres 11 Liczba budynków oddanych do użytku w gminie Bestwina w latach 2003-2013

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Z roku na rok obserwuje się systematyczny wzrost liczby mieszkań. Budowa domów jednorodzinnych to dominująca forma inwestycji mieszkaniowej na terenie Gminy. Tendencja wzrostu na rynku budowlanym utrzymuje się m.in. z uwagi na stabilny rozwój gospodarczy i pozytywne prognozy rozwoju gospodarki. Dynamikę wzrostu kształtują również wysokie ceny w mieszkalnictwie zbiorowym w aglomeracjach miejskich oraz korzystne oferty banków w zakresie kredytowania. Ponadto rozszerza się również zasięg działania firm deweloperskich, które poszukują terenów pod zabudowę mieszkaniową (np. szeregową lub jednorodziną) w bliskim sąsiedztwie miast, w których aktualnie dostępność terenów pod zabudowę staje się coraz bardziej ograniczona.

2.7 KULTURA, TURYSTYKA I SPORT

2.7.1 Zabytki

Historia gminy Bestwina sięga początków II tysiąclecia naszej ery, o czym świadczą wykopaliska archeologiczne potwierdzające istnienie grodziska tzw. gródka rycerskiego. Wykopaliska prowadzone były przez Konserwatora Zabytków Archeologii z siedzibą w Katowicach w 1971 r. Odkrycie pozwala przypuszczać, że miejsce to kryje dwie warstwy kulturowe: pierwsza sięga IX i X wieku, a druga pochodzi z XII wieku.

W okresie średniowiecza na terenie dzisiejszej gminy Bestwina istniało grodzisko Wiślan, pochodzące z okresu panowania Mieszka I. Do XII wieku obszar ten należał do ziemi krakowskiej, ale administracyjnie podlegał kasztelanii oświęcimskiej. Oficjalna nazwa „Bestwina” pochodzi również z tego okresu i datuje się ją na wiek XIV.

W XVI wieku Bestwina należała do księstwa oświęcimsko-zatorskiego. W okresie reformacji Gmina uległa wpływowi nauki Lutra, a następnie Kalwina i dopiero w połowie XVII w. nastąpił powrót do kościoła katolickiego. W czasie potopu szwedzkiego była miejscem przemarszu i grabieży wojsk szwedzkich. W 1683 r. przez wieś przeszły wojska króla Jana Sobieskiego zdążające z Krakowa na odsiecz Wiedniowi.

W latach 1770 – 1771 ówcześni mieszkańcy byli świadkami walk Konfederacji Barskiej z wojskami rosyjskimi. Po pierwszym rozbiórze Polski Bestwina trafiła pod panowanie Austriackie. W 1784 r. wojewoda krakowski, Piotr Małachowski, stworzył stanowe Państwo Bestwińskie. Pradziadowie trudnili się głównie rolnictwem, rzemiosłem i rybołówstwem. Osobliwością tego regionu jest chłopskie gospodarstwo stawowe. Na przełomie XV/XVI wieku w historii Bestwiny odnotowany został szybki rozwój gospodarki stawowej. Stawy były zakładane na nieużytkach rolnych oraz mniej urodzajnych glebach. Znajdowały się one w majątkach dworskich i kościelnych. Największa ich liczba znajdowała się w posiadaniu dworu. Ogólna ilość stawów na terenie Bestwiny szacowana była na około 200. Do dnia dzisiejszego funkcjonują niektóre stare nazwy rozlewisk, np. Podymacz, Folwarczny, Podkępi czy Łażni.

W stawach bestwińskich hodowane były przede wszystkim karpie i liny. Osiągnięciem na skalę Europy było wyhodowanie nowej odmiany karpia, tzw. polskiego, który został zaprezentowany na wystawie rolniczej w Berlinie w 1880 r, gdzie zdobył złoty medal. O ważności karpia dla lokalnej społeczności świadczy herb Bestwiny, który przedstawia ten gatunek ryby.

Wiek XIX i XX to panowanie rodziny Habsburgów. W latach 1824 – 1826 z inicjatywy arcyksięcia Karola Ludwika Habsburga wybudowano pałac w stylu późnoklasycystycznym, który obecnie wykorzystywany jest jako siedziba Urzędu Gminy Bestwina.

Rysunek 12 Pałac Habsburgów w Bestwinie

Źródło: www.bestwina.pl/index.php?str=12&page=1

Na terenie Gminy znajdują się zabytki świadczące o tysiącletniej historii Ziemi Bestwińskiej.

Do zabytków i obiektów, które warto zobaczyć w gminie Bestwina należy zaliczyć:

- kościół parafialny p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Bestwinie z XVI w., późnogotycki z barokowym wystrojem wnętrza,
- kościół parafialny p.w. Niepokalanego Serca Najświętszej Maryi Panny w Kaniowie z 1876 roku, o charakterze neostylowym z elementami neogotyku,
- założenie pałacowo-parkowe lata 1824-1826, wpisany do rejestru zabytków nr rej.: 454/56 z 2.11.1956 oraz 23/60 z 24.04.1960, obecnie siedziba Urzędu Gminy Bestwina,
- stary i nowy cmentarz w Bestwinie z 1790 roku i 1863 roku,
- budynek dawnej szkoły w Bestwinie, obecnie siedziba muzeum regionalne im. ks. Zygmunta Bubaka,
- zespół dworski w Bestwince,
- drewniane chaty z XIX wieku,
- tartak (drewniany budynek tartaku, budynek młyna parowego – ob. magazyn, budynek stajni – ob. pracownia rzeźbiarsko-malarska) w Bestwinie z 1890 roku,
- cegielnia (budynek piekarni Hoffman, budynek kotłowni – ob. magazynowy, budynek portierni, budynek gospodarczy i altanka) w Bestwinie z 1908 roku,
- budynek dawnej karczmy i gorzelni w Bestwinie z początku XX wieku, obecnie restauracja,
- kamienne figury przydrożne z XVIII i XIX wieku,
- strażacki wóz bojowy z końca XIX wieku,
- dzwon „Król Chwały” z 1504 roku, znajduje się w kościele p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Bestwinie.

Na terenie gminy Bestwina zlokalizowany jest jeden obszar objęty ochroną na podstawie przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r., poz. 627): obszar chronionego krajobrazu „Podkępie” wraz z doliną rzeki Białej.

Na terenie Gminy występuje wiele miejsc związanych z dziejami Bestwiny czy dawnymi legendami, np. źródło Galachówka, lipa Hallera, Zielony Krzyż (wesele bestwińskie, św. Jan Nepomucen, konfederacja barska).

2.7.2 Kultura

Ważną instytucją przyczyniającą się do kształtowania życia kulturalnego gminy Bestwina jest Centrum Kultury, Sportu i Rekreacji. Jednostka jest organizatorem wielu różnych imprez o charakterze kulturalnym i sportowym. Placówka ma na celu organizowanie życia kulturalnego na terenie całej Gminy oraz upowszechnianie kultury jako czynnika wpływającego na zwiększenie poziomu życia mieszkańców, poszanowanie i ochronę dziedzictwa kulturowego oraz czynnika promującego Gminę w regionie, kraju oraz na świecie. Instytucja ta aktywizuje lokalną społeczność do uczestnictwa w różnych formach życia artystycznego oraz kulturalnego.

Działalność kulturalna realizowana jest w budynku Centrum dysponującym trzema dużymi salami widowiskowymi, wyposażonymi w profesjonalny sprzęt nagłaśniający i oświetleniowy, salę prób (sala z lustrami) oraz salę chóralną. Odrębne pracownie oddane są do dyspozycji uczestników zajęć nauki gry na gitarze i na instrumentach klawiszowych. Pracownię artystyczną wykorzystują natomiast kursanci sztuk plastycznych. Inne pomieszczenia to kostiumernia i pomieszczenia gospodarcze. Za budynkiem usytuowana jest estrada, plac zabaw oraz domek gastronomiczny. W centrum prowadzone są różnego rodzaju sekcje, m. in.:

- Regionalny Zespół Pieśni i Tańca „Bestwina” – folklorystyczny zespół pieśni i tańca,
- Dziecięcy Zespół Regionalny – folklorystyczny zespół śpiewu i tańca,
- Chór „Allegro” – dziecięco-młodzieżowy zespół śpiewu,
- Chór parafialny „Ave Maria”,
- Chór parafialny Antonius,
- Arpeggio – typ: muzyka – wokally – instrumentalny,
- zespół rockowy,
- zespół break dance.

W Centrum Kultury, Sportu i Rekreacji w Bestwinie organizowane są również zajęcia tematyczne dla dzieci i dorosłych, m. in.:

1. Indywidualne zajęcia nauki gry na instrumentach, w tym:

- nauka gry na instrumentach klawiszowych,
- nauka gry na instrumentach dętych,
- nauka gry na gitarze,
- nauka gry na skrzypcach,
- nauka gry na flecie.

2. Zajęcia grupowe prowadzone są w pięciu blokach sekcyjnych:

- kółko plastyczne,
- kółko hafciarskie,
- koło fotograficzne,

- zajęcia poświęcone modelarstwie,
- gimnastyka rehabilitacyjna dla dorosłych,
- kurs tańca towarzyskiego,
- aerobik.

CKSiR w Bestwinie jest organizatorem wielu imprez (Rewie Orkiestr Dętych, Bestwińskie Spotkania Folklorystyczne) oraz konkursów dla dzieci i młodzieży. Szeroki wachlarz zajęć kulturalnych odbywających się w ośrodku sprawia, że mieszkańcy mają możliwość sprawdzenia swoich umiejętności w konkursach plastycznych, gitarowych, przyrodniczych, poetyckich, z wiedzy literackiej, czy amatorskich filmów dokumentalnych.

Miejsce krzewienia kultury stanowi także Gminna Biblioteka Publiczna w Bestwinie wraz z filiami w Bestwinie, Janowicach i Kaniowie.

Biblioteka stanowiąca istotny element życia Kulturalnego Gminy organizuje szereg działań kulturalno-edukacyjnych, które obejmują: spotkania z autorami dzieł literackich, działaczami kultury i ciekawymi ludźmi, kursy językowe i komputerowe dla seniorów, wernisaże malarskie, a także prowadzi szeroką działalność edytorską. Od 2001 roku Gminna Biblioteka Publiczna organizuje Ogólnopolski Konkurs Poezji Religijnej „O Palmę”, który przyciąga poetów z kraju i zagranicy. Corocznie biblioteki uczestniczą także w ogólnopolskich kampaniach społecznych, takich jak: „Tydzień Bibliotek”, „Cała Polska Czyta Dzieciom” oraz „Tydzień Bezpiecznego Internetu”.

Gminna Biblioteka Publiczna wielokrotnie została nagrodzona w konkursie na *Najlepszą bibliotekę* w powiecie bielskim, a także za osiągnięcia w zakresie podstawowych wskaźników czytelnictwa, bogatą ofertę działań kulturalno-edukacyjnych oraz za bardzo dobrą współpracę z lokalnym środowiskiem. W 2012 roku w rankingu bibliotek w Polsce redakcji „Rzeczpospolitej” i Instytutu Książki GBP w Bestwinie została sklasyfikowana na 2 miejscu w kraju i na 1 miejscu w województwie śląskim. Biblioteka otrzymała również dyplom Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego „za szczególne osiągnięcia w upowszechnianiu czytelnictwa”, a także posiada Odznakę „za zasługi dla łowiectwa”.

W Gminnej Bibliotece Publicznej oraz jej filiach mieszkańcy mogą korzystać z bogatych zbiorów bibliotecznych, które obejmują:

- książki z zakresu wszystkich dziedzin nauki,
- audiobooki, czyli tzw. „książki mówione”,
- dokumenty elektroniczne,
- muzyka i filmy na DVD i VHS,
- dokumenty z życia społecznego,
- zbiory regionalne,
- czasopisma.

Zasoby istniejącej sieci bibliotecznej obrazuje poniższa tabela. Poniżej umieszczono również dane dotyczące aktywności mieszkańców pod względem wypożyczeń w latach 2003-2012

Tabela 21 Liczba czytelników i wielkość księgozbioru w Bibliotekach i Filiach gminy Bestwina + liczba czytelników / wypożyczeń

Rok	Czytelnicy w ciągu roku	Księgozbiór (ilość woluminów)	Wypożyczenia Księgozbioru na zewnątrz	Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 mieszkańców	Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach
2003	2.629	56.352	42.873	257	16,3
2004	2.769	59.154	45.510	269	16,4
2005	2.882	61.871	48.081	279	16,7
2006	3.128	63.091	45.619	300	14,6
2007	3.035	64.933	48.196	287	15,9
2008	3.212	65.607	58.657	302	18,3
2009	3.288	67.618	63.499	305	19,3
2010	3.364	69.316	66.099	312	19,6
2011	3.763	69.221	71.373	346	19,0
2012	4.035	71.243	75.201	367	18,6

Źródło: dane GUS – www.stat.gov.pl

Jak wynika z powyższej tabeli Gminna Biblioteka Publiczna w Bestwinie wraz z filiami w Bestwince, Janowicach i Kaniowie posiada 71.243 woluminów. Zbiory biblioteczne obejmują także 2.919 jednostek zbiorów specjalnych, w tym 2.808 materiałów audiowizualnych i 111 dokumentów elektronicznych.

Dla porównania na terenie województwa śląskiego funkcjonuje 804 bibliotek i ich filii, a z tego 38 przypada na powiat bielski. Placówki biblioteczne w województwie dysponują łącznie 17.083.818 wolumenami księgozbioru, z tego 644.045 znajduje się w powiecie bielskim, w tym w gminie Bestwina - 71.243 wolumeny.

Na 1000 mieszkańców gminy Bestwina przypada 367 czytelników bibliotek, w porównaniu do powiatu bielskiego i województwa śląskiego, jest to bardzo dobry wynik, bowiem w powiecie bielskim na 1000 mieszkańców przypada 195 czytelników, natomiast w województwie 188.

Istotny jest jednak fakt, iż na przestrzeni lat obserwuje się ciągły wzrost liczby czytelników i wypożyczeń. Także zbiory biblioteczne ulegają systematycznemu powiększaniu. Podkreślić należy również, że w 2005 roku zakończyła się informatyzacja wszystkich placówek bibliotecznych. Gminna Biblioteka Publiczna w Bestwinie jako pierwsza w powiecie bielskim oferowała wypożyczenie zbiorów w systemie komputerowym. Wszystkie biblioteki na terenie gminy Bestwina tworzą bowiem sieć informatyczną z jednym, centralnym katalogiem zbiorów i jedną bazą czytelników. Dzięki temu czytelnik może swobodnie przeglądać i wieloaspektowo wyszukiwać potrzebne informacje oraz tworzyć zestawienia tematyczne na stronie internetowej www.gbpbestwina.pl Ponadto każdy użytkownik za pomocą karty czytelnika ma dostęp do

elektronicznej wersji konta bibliotecznego, a także ma możliwość sprawdzenia dostępności wybranej pozycji ze zbioru bibliotecznego, również ze zbiorów specjalnych.

W efekcie w całym województwie śląskim użytkowanych jest ponad 4.200 komputerów z tego 2.077 oddanych jest do dyspozycji czytelników, a ponad 92 % z nich posiada dostęp do Internetu. Na dzień 31.12.2012 r. biblioteki gminne dysponowały 21 zestawami komputerowymi i 9 z nich oddanych zostało do użytku czytelników. Wszystkie komputery podłączone były do Internetu.

Gminna Biblioteka Publiczna w Bestwieniu posiada własną stronę internetową: www.gbpbestwina.pl. Na portalu zamieszczone są podstawowe informacje o historii i działalności biblioteki, katalogi elektroniczne, bazy danych oraz aktualności i wiadomości o organizowanych imprezach bibliotecznych. Biblioteka w Bestwieniu posiada swój fanpage na portalu społecznościowym Facebook: www.facebook.com/GBPBbestwina, natomiast filie w Bestwince, Janowicach i Kaniowie prowadzą swoje blogi: www.bibliotekawbestwince.blogspot.com, www.bibliotekawjanowicach.blogspot.com, www.bibliotekawkaniowie.blogspot.com.

Funkcję edukacyjną i ochronną zabytków kultury bestwińskiej pełni Muzeum Regionalne im. ks. Zygmunta Bubaka w Bestwieniu. Budynek muzeum skupia życie kulturalne Gminy, poprzez kultywowanie dziedzictwa regionalnego i wartości lokalnych. Organizowane są ekspozycje prezentujące historię ziemi bestwińskiej, prezentowane są eksponaty sztuki sakralnej i wozownia. Ponadto w muzeum prowadzone są lekcje historii, zajęcia warsztatowe oraz wystawy. W miejscu tym panuje klimat tysiącletniej historii wsi, gdzie można uczestniczyć w tradycyjnym pieczeniu chleba oraz zasiąść do Swaczyny przy biesiadnym stole na klepisku w Józefowej Izbie.

Od 1992 roku działa Towarzystwo Miłośników Ziemi Bestwińskiej, którego przedmiotem działalności jest ratowanie od zapomnienia dziedzictwa kulturowego regionu.

Miejszem wydarzeń społeczno-kulturalnych są również remizy Ochotniczych Straży Pożarnych we wszystkich czterech sołectwach. W obiektach odbywają się spotkania i występy różnych organizacji działających na rzecz Gminy i pielęgnujących lokalne wartości. Należy tutaj wymienić między innymi Koła Gospodyń Wiejskich i Orkiestry Dęte.

Na terenie Gminy organizowane są imprezy kulturalne, nie tylko o charakterze lokalnym, ale także regionalnym i międzynarodowym. Wśród imprez wymienić należy:

- Święto Gminy Bestwina,
- Międzygminna Rewia Orkiestr Dętych,
- Święto Karpia Polskiego,
- Dożynki Gminne,
- Międzygminne Bestwińskie Spotkania Folklorystyczne,
- pikniki rodzinne w gminnych sołectwach.

występy zagranicznych zespołów folklorystycznych (np. z Węgier, Chorwacji, Hiszpanii).

Ożywienie społeczno-kulturalne w gminie Bestwina nastąpiło również poprzez dwa zrealizowane projekty:

1. Projekt pt. „Ożywienie społeczno-kulturalne w Gminie Bestwina w wyniku remontu budynku Ochotniczej Straży Pożarnej w Kaniowie”.

W ramach zadania przeprowadzony został kompleksowy remont budynku Ochotniczej Straży Pożarnej w Kaniowie. Projekt miał na celu poprawę warunków dla rozwoju społeczno-kulturalnego mieszkańców sołectwa Kaniów i wzmocnienie ich integracji poprzez udostępnienie organizacjom społecznym, placówkom edukacyjnym i indywidualnym odbiorcom obiektu umożliwiającego organizację spotkań, imprez, balów i innych przedsięwzięć ukierunkowanych na rozwój społeczności wiejskiej.

Całkowity koszt inwestycji zamknął się w kwocie 1.055,8 tys. zł z tego 450,7 tys. zł stanowiło dofinansowanie ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013 (PROW 2007-2013) działania „Odnowa i rozwój wsi”.

Rysunek 13 OSP w Kaniowie

Źródło: www.osp.kaniow.com.pl/new/index.php?go=galleryshow&rok=2012&pokaz=104

2. Projekt pt. „Wzmocnienie kapitału społecznego obszaru LGD poprzez ułatwienie nawiązywania kontaktów, zabawy i nauki w nowocześnie wyposażonej świetlicy wiejskiej w Kaniowie”.

W ramach inwestycji świetlica, zlokalizowana w budynku OSP w Kaniowie, została wyposażona w meble, sprzęt multimedialny, sprzęt do gier sportowych i wyposażenie aneksu kuchennego. Celem operacji było wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego obszaru LGD Ziemia Bielska i gminy

Bestwina w wyniku udostępnienia mieszkańcom, organizacjom społecznym i turystom nowoczesnie wyposażonej świetlicy wiejskiej, zapewniającej odpowiednie miejsce do spędzania wolnego czasu, nauki i zabawy poprzez uczestnictwo w organizowanych spotkaniach edukacyjno-szkoleniowych, prezentacjach i innych formach aktywizacji społeczności lokalnej.

Całkowity koszt inwestycji zamknął się w kwocie 19,9 tys. zł z tego 11,3 tys. zł stanowiło dofinansowanie ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013 (PROW 2007-2013) działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju”.

2.7.3 Turystyka, rekreacja i sport

Warunki przyrodniczo topograficzne oraz urozmaicona rzeźba terenu powodują, iż gmina Bestwina stanowi atrakcyjne miejsce rekreacyjno-wypoczynkowe.

Szczególne usytuowanie Bestwiny na skraju aglomeracji miejsko – przemysłowej oraz brak silnej industrializacji Gminy sprzyja rozwojowi aktywnych form rekreacji i wypoczynku. Atrakcyjna rzeźba terenu, użytki ekologiczne, lasy, stawy, wąwozy i łąki zachęcają do spacerów, wędkowania, jazdy na rowerze. Malowniczy krajobraz Bestwiny podkreślają plantacje ogrodnicze oraz liczne stawy rybne. Bliska odległość do Beskidu Zachodniego umożliwia organizowanie krótkich wycieczek górskich, a kompleks leśny - Janowicki Las to ciekawy teren dla grzybiarzy i myśliwych (wyznaczony jest tutaj okręg łowiecki).

Infrastrukturę zaplecza turystycznego-rekreacyjno-sportowego gminy Bestwina stanowią następujące obiekty:

Baza gastronomiczna

- restauracje: Polskie Ranczo - Bestwinka, Ryszkówka, Dom przyjąć „Podzamcze” - Bestwina
- pizzeria: Prowansja – Kaniów
- bary, jadalnie: Arkadia, Zachcianka – Kaniów, Kaes – Bestwinka, Akwarium – Janowice

Baza noclegowa

- Pokoje gościnne „Przy Poczcie” – Bestwina
- Pokoje gościnne Waltra – Bestwina
- Ryszkówka – Bestwina
- PHU Veiksme Inga Sadkowska – Bestwina

Rozrywka

- Klub Konsul – Bestwina

Sport i rekreacja

- obiekty sportowe:
 - 4 boiska sportowe,
 - solarium i siłownia - Bestwina,
 - tereny rekreacyjne podległe CKSiR + tereny rekreacyjne i basenik dla dzieci - Kaniów,
- trasy rowerowe: Nadwiślańska Trasa Rowerowa - Kaniów,
- stadniny konne: Ośrodek Jeździecki - Janowice.

Znaczna część istniejącej bazy sfinansowana została w ramach programów dofinansowanych z funduszy unijnych. Wśród nich wymienić należy:

1. Projekt pt. „Rozbudowa szkoły w Kaniowie o salę gimnastyczną wraz z przewiązką oraz przebudowa istniejącej części socjalnej szkoły”.

Projekt obejmował budowę obiektu jednokondygnacyjnego, niepodpiwniczonego o konstrukcji hali prefabrykowanej żelbetowej z przeznaczeniem na prowadzenie zajęć szkolnych oraz organizacji otwartych zawodów sportowych. Całkowity rozmiar sali 43,78 x 25 m umożliwia prowadzenie rozgrywek na boiskach do siatkówki i koszykówki oraz podział pola gry na dwa odrębne pola umożliwiając wspólne korzystanie z sali dwóm grupom jednocześnie. W ramach projektu wykonane zostało zaplecze socjalno-techniczne, w skład którego wchodzi:

- dwa zespoły dwóch przebieralni z węzłami higieniczno-sanitarnymi,
- ogólnodostępne węzły sanitarne,
- dwa pokoje trenerów z węzłem higieniczno-sanitarnym,
- siłownia i magazyn sprzętu sportowego,
- pomieszczenie porządkowe.

Na potrzeby widowni zaprojektowano trybuny sportowe stałe o konstrukcji lekkiej z miejscem dla 100 osób siedzących.

Projekt współfinansowany był ze środków Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej pozostających w dyspozycji Ministra Sportu i Turystyki w kwocie 1,8 mln zł. Całkowita wartość zadania wyniosła 2,6 mln zł i nie obejmowała wydatków związanych z zabezpieczeniem od szkód górniczych, finansowanych przez Przedsiębiorstwo Górnicze „SILESIA” Sp. z o.o.

2. Projekt pt. „Budowa kompleksu boisk sportowych w ramach programu „Moje Boisko – Orlik 2012” (boisko piłkarskie oraz boisko wielofunkcyjne wraz z zapleczem sanitarno-szatniowym) w Bestwinie”

W ramach zadania wykonano kompleks sportowy Orlik przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Bestwinie. W skład kompleksu wchodzi:

- boisko piłkarskie z nawierzchnią z trawy syntetycznej,
- boisko wielofunkcyjne (siatkówka, koszykówka) z nawierzchnią poliuretanową,
- pawilon sanitarno-szatniowy.

Zagospodarowana została także infrastruktura towarzysząca, a mianowicie ogrodzenie i oświetlenie terenu.

Projekt sfinansowany został w ramach programu „Moje Boisko – Orlik 2012” przez Ministerstwo Sportu i Turystyki.

Ważnym miejscem dla rozwoju turystyki, rekreacji i sportu jest funkcjonujący od czerwca 2012 roku **Ośrodek Rekreacji i Sportów Wodnych w Kaniowie**. Obiekt ten to idealne miejsce wypoczynku i rekreacji dla mieszkańców Gminy i turystów. Na obszarze 17 ha (w tym dwa akweny o powierzchni 15,61 ha) byłej żwirowni funkcjonują obecnie:

- basen pływający z podwójnym dnem zapewniający bezpieczeństwo,
- dwa boiska do kajak-polo, każdy o powierzchni gry 41/25m z unoszącymi się na wodzie pomostami,
- dwa pełnowymiarowe boiska do siatkówki plażowej,

- trybuna sportowa dwustronna, licząca 858 siedzisk,
- plac zabaw dla dzieci,
- nabrzeże z plażą piaszczystą o szerokości od 16 do 27 metrów,
- pole namiotowe mogące zmieścić ok 75 osób, podzielone na 24 kwatery,
- pawilon sanitarny, wyposażony w umywalnie, toalety oraz natryski, przystosowane dla osób niepełnosprawnych,
- obiekty użytkowe rekreacji codziennej w tym ławki, elementy placu zabaw oraz wybrukowane ścieżki spacerowe.

Rysunek 14 Atrakcje Ośrodka Rekreacji i Sportów Wodnych w Kaniowie.

Źródło: www.kultura.bestwina.pl/index.php/oswir/galeria-zdjec-objektu

Rewitalizacja zdegradowanych terenów przemysłowych i utworzenie nowoczesnego obiektu pozwoliło na:

- rozwój ogólnie rozumianej turystyki i rekreacji na terenie Gminy
- dostosowanie akwenu do wymagań organizacyjnych dla krajowych i międzynarodowych zawodów w kajakarstwie.

Dzięki współfinansowaniu przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007 – 2013 zdegradowane tereny przemysłowe zostały zrewitalizowane i obecnie stanowią atrakcyjne miejsce turystyczne. Projekt pt. „Przekształcenie obszarów zdegradowanych i rozbudowa infrastruktury technicznej na potrzeby Ośrodka Rekreacji i Sportów Wodnych w Kaniowie” realizowany był w ramach Priorytetu VI – „Zrównoważony rozwój miast”, Działania 6.2.2 – „Rewitalizacja - małe miasta”.

Aktualnie Ośrodek Rekreacji i Sportów Wodnych w Kaniowie jest wizytówką gminy Bestwina. Infrastruktura i nowoczesne zagospodarowanie terenu ośrodka pozwalają na organizowanie zawodów sportowych o zasięgu lokalnym, krajowym i międzynarodowym. Od maja do września kąpielisko jest otwarte dla kąpiących się mieszkańców Gminy i turystów. W okresie tym kąpielisko nadzorowane jest przez ratowników.

Ponadto na terenie ośrodka od 1996 roku działa UKS „SET” zrzeszający uczniów, ich rodziców, nauczycieli oraz sympatyków dyscypliny kajak-polo. Wychowankowie UKS „SET” należą do ścisłej czołówki kadry narodowej w kajak-polo. Największym osiągnięciem drużyny było zdobycie czołowych lokat w Międzynarodowych Turniejach, Mistrzostwach Europy oraz Mistrzostwach Polski. Domeną klubu jest upowszechnianie sportu wśród dzieci i młodzieży za pośrednictwem planowania i organizowania pozalekcyjnego życia sportowego uczniów, angażowanie do różnych form aktywności ruchowej (gry i zabawy dostosowane do wieku, stopnia sprawności i zainteresowań sportowych) oraz uczestniczenie w imprezach sportowych.

Stan techniczny infrastruktury sportowej należy określić jako dobry, jednakże aby zapewnić odpowiedni standard bazy sportowo-rekreacyjnej niezbędne są kolejne inwestycje.

W związku z powyższym na 2014 rok zaplanowano realizację projektu pt. **„Doposażenie Ośrodka Rekreacji i Sportów Wodnych w Kaniowie sposobem na rozwój usług turystycznych na obszarze LSROR”.**

Projekt zakłada doposażenie ORiSW w Kaniowie w urządzenia techniczne (kosa spalinowa, mini-traktor, myjka ciśnieniowa) i wyposażenie (pomost, rowerki wodne, pawilon pierwszej pomocy medycznej, nagłośnienie, przebieralnia). Celem projektu jest poprawa jakości i poszerzenie zakresu usług rekreacyjnych i turystycznych oferowanych na obiekcie, a tym samym rozwój branży turystycznej na obszarze Gminy i całym terenie objętym Lokalną Strategią Rozwoju Obszarów Rybackich.

Projekt współfinansowany jest ze środków Europejskiego Funduszu Rybackiego w ramach osi priorytetowej 4 Programu Operacyjnego Zrównoważony rozwój rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013, poprzez Lokalną Grupę Rybacką „Bielska Kraina”. Wartość całkowita projektu opiewa na 108 tys. zł, a przewidywana kwota dofinansowania to 74,7 tys. zł.

Oprócz klubu UKS „SET” na terenie Gminy prężnie działają inne kluby sportowe. Są to:

- LKS Bestwina (Ludowy Klub Sportowy Bestwina), rok założenia: 1947, sekcja: piłka nożna,
- UKS Wojownik (działający przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym), rok założenia 2007, sekcja: karate,
- KS Bestwinka, sekcja: piłka nożna,
- UKS „ THE BEST” Bestwinka (Uczniowski Klub Sportowy „THE BEST” Bestwinka), rok założenia: 1999, sekcja: tenis stołowy,
- LKS „Przełom Kaniów” (Ludowy Klub Sportowy „Przełom” Kaniów), rok założenia: 1949, sekcje: piłka nożna, wędkarstwo, oraz
- GALS Bestwinka (Gminna Amatorska Liga Siatkówki Bestwinka).

Na terenie Gminy odbywa się szereg imprez rekreacyjno-sportowych, takich jak:

- Pikniki Rodzinne (Janowice, Bestwina),

- Święto Karpia Polskiego (Kaniów),
- Janowski Rajd Rowerowy,
- Turniej tenisa ziemnego o puchar dyrektora CKSiR (Kaniów),
- Amatorski Turniej w Piłce Siatkowej (ORiSW Kaniów),
- Powiatowy Turniej Samorządowców w Piłce Siatkowej (ORiSW Kaniów),
- Turniej dzikich drużyn w halowej piłce nożnej (Bestwinka, Kaniów),
- Turniej Piłkarski o puchar dyrektora CKSiR (Bestwinka),
- Międzygminna Rewia Orkiestr Dętych (Kaniów),
- Bestwińskie Spotkania Folklorystyczne (Bestwina),
- Święto Gminy Bestwina (Bestwina),
- Dożynki Gminne.

Turyści odwiedzający Gminę skupieni są głównie wokół Ośrodka Rekreacji i Sportów Wodnych w Kaniowie. Obiekt skupia z roku na rok coraz więcej turystów i okolicznych mieszkańców. Jednakże w pozostałych miejscowościach gminy Bestwina brakuje podstawowej infrastruktury okołoturystycznej. Na tym terenie występuje znikoma liczba punktów gastronomicznych, obiektów bazy noclegowej czy zagospodarowanych terenów rekreacyjnych i wypoczynkowych. Pomimo, iż gmina Bestwina obejmuje obszarowo miejscowości wiejskie, na jej terenie nie funkcjonują żadne gospodarstwa agroturystyczne. Oznacza to, iż atrakcyjność turystyczna Gminy nie została dotąd w pełni wykorzystana dla rozwoju funkcji obsługi turystyki pobytowej, rekreacji sezonowej i wypoczynku mieszkańców sąsiadujących miast.

2.8 DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA

2.8.1 Rolnictwo

Zmiany, jakie zaszły w polskiej gospodarce po 1990 roku sprawiły, że wieś i rolnictwo znalazły się w gorszej sytuacji niż miasta i pozarolnicze działy gospodarki. Właściciele gospodarstw rolnych w warunkach gospodarki rynkowej stanęli wobec nieznanych do tej pory trudności. Przyszło im zmagać się z niepewnością cen, spadkiem popytu na żywność, rosnącymi wymaganiami odnośnie jakości produkowanych płodów rolnych, rosnącymi cenami środków produkcji, jak również koniecznością poszukiwania rynku zbytu na własną rękę.

Rolnictwo jest ważną dziedziną gospodarki na terenie gminy Bestwina, o czym świadczy wysoki wskaźnik powierzchni użytkowanej rolniczo.

Wzrost opłacalności rolnictwa w gminie Bestwina jest ograniczony przez kilka czynników, wśród których wyróżnić można: ukształtowanie terenu, jakość gleb, warunki klimatyczne, niekorzystną strukturę obszarową oraz niewyspecjalizowaną produkcję gospodarstw rolnych. Inną zidentyfikowaną barierą opóźniającą i utrudniającą rozwój rolnictwa jest postępująca dekapitalizacja sprzętu technicznego, jak również obiektów gospodarskich.

Większość gospodarstw rolnych nastawiona jest na niskotowarową, wszechstronną oraz niewyspecjalizowaną produkcję, podczas gdy rynek oczekuje na duże partie jednorodnych płodów rolnych, spełniających wysokie wymagania jakościowe. Producenci rolni przegrywają walkę konkurencyjną na rynku, ponieważ nie są w stanie skutecznie konkurować z dobrze prosperującymi, wyspecjalizowanymi gospodarstwami. Ponadto rolnicy zamieszkujący Gminę nie współdziałają ze sobą w celu poprawienia swojej sytuacji materialnej - nie są tworzone grupy producenckie, w których funkcjonowanie z pewnością zwiększyłoby ich konkurencyjność oraz ułatwiło negocjacje z przedstawicielami zakładów przetwórczych.

W istniejącej sytuacji, kiedy na terenie Gminy dominują małe gospodarstwa rolne oraz występuje nadmiar siły roboczej, zasadne byłoby podejmowanie kierunków bardziej pracochłonnych, takich jak uprawa warzyw i owoców. Czystość środowiska naturalnego przemawia także za rozwojem rolnictwa ekologicznego. Za zaangażowaniem się rolników w ekologiczną produkcję przemawia również ciągły wzrost zainteresowania ludności zdrową żywnością.

Na obszarach wiejskich oprócz rozwoju rolnictwa niezwykle ważny jest również rozwój pozarolniczej działalności, czyli dywersyfikacja działalności rolniczej. Istotne jest wspieranie powstawania nowych miejsc pracy w zawodach pozarolniczych pośrednio powiązanych z rolnictwem bądź jego otoczeniem.

Strukturę użytkowania terenu w gminie Bestwina przedstawiono w poniższej tabeli.

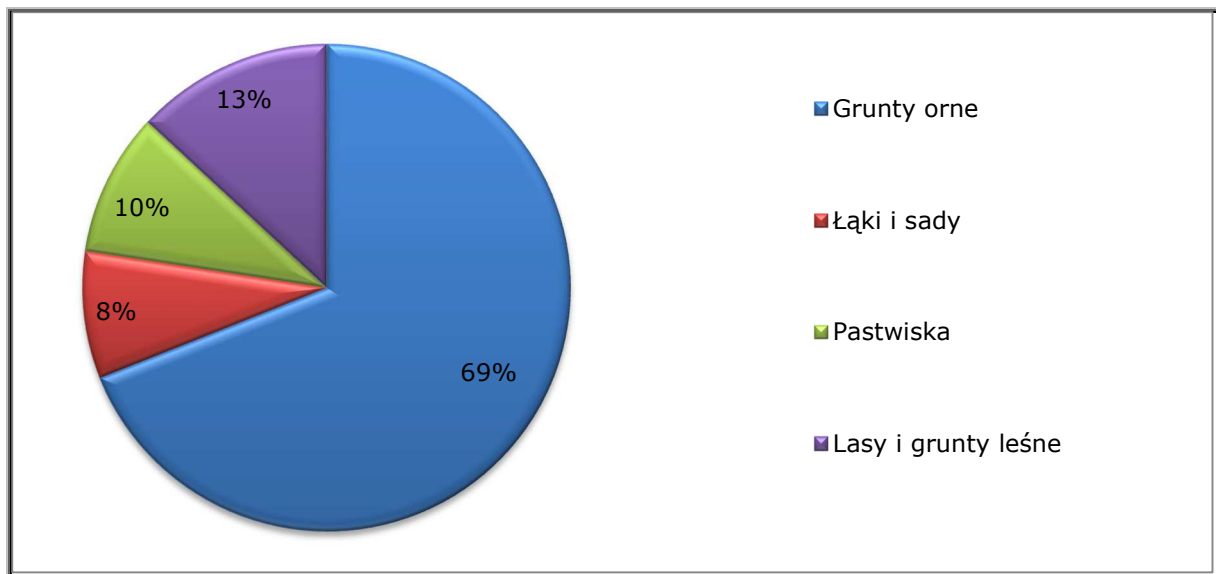
Tabela 22 Struktura użytkowania terenu gminy Bestwina

Wyszczególnienie	Powierzchnia [ha]
Grunty orne	1.858,8361
Łąki i sady	227,0903
Pastwiska	255,9019
Lasy i grunty leśne	352,8389
RAZEM	2.694,6672

*pozostałe grunty i nieużytki: 1.073,9328 ha

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Bestwina

Wykres 12 Struktura gruntów w gminie Bestwina

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Bestwina

Z powyższych danych wynika, iż grunty orne zajmują w gminie Bestwina ok. 69 % powierzchni. Nie świadczy to jednak o jej rolniczym charakterze, bowiem z rolnictwa utrzymuje się według szacunków ok. 10 % mieszkańców. Według danych podatek rolny i od nieruchomości pobierane jest od 837 gospodarstw rolnych, z tego około 680 gospodarstw dysponuje powierzchnią powyżej 1 ha. Gospodarstw dużych, dysponujących powierzchnią powyżej 20 ha, na terenie Gminy funkcjonuje tylko kilka i nie są to gospodarstwa specjalistyczne. Główną domeną produkcji tych podmiotów jest produkcja warzyw i hodowla ryb.

W poniższej tabeli przedstawiono klasyfikację gleb na terenie Gminy w celu zobrazowania terenów najkorzystniejszych rolniczo.

Tabela 23 Klasyfikacja gruntów na terenie sołectw Gminy

Klasyfikacja gruntów na terenie gminy Bestwina [ha]					
	Bestwina	Bestwinka	Janowice	Kaniów	Razem
Klasa II	-	-	0,7470	-	0,7470
Klasa III	101,4834	19,3717	36,1163	10,8765	167,8479
Klasa III a	188,0102	32,8007	13,0287	10,3355	244,1751
Klasa III b	388,7228	115,0486	223,3350	144,9618	872,0682
Klasa IV	112,2228	50,8914	72,7491	186,9045	422,7678
Klasa IV a	278,6322	160,0521	73,7950	279,4162	791,8955
Klasa IV b	35,6683	11,5775	1,6705	106,9617	155,8780
Klasa V	5,5981	0,2653	2,9007	84,6537	93,4178
Klasa VI	-	-	0,1534	3,4256	3,5790

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Bestwina

Biorąc pod uwagę powyższą klasyfikację na terenie gminy Bestwina znaczną część zajmują grunty klasy IIIb, IV i IVa. Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów (Dz.U. nr 19 z dnia 16.06.1956 r. poz. 97 z późn. Zm.) są to tereny średnio-dobre (klasa IIIb) i średnie (klasa IV i IVa) dla rozwoju rolnictwa.

Najkorzystniejszymi warunkami dla rozwoju i prowadzenia gospodarki polowej, upraw zielonych i sadownictwa ma sołectwo Bestwina ze względu na największą powierzchnię terenów średnio-dobrych: w klasie III – 101 ha, klasie IIIa – 188 ha i klasie IIIb 388 ha. To właśnie na terenie tego sołectwa przeważają gospodarstwa rodzinne o obszarze od 5 ha do 20 ha. W rolnictwie przeważa uprawa zbóż, roślin okopowych, kukurydzy, warzyw i owoców, ozdobnych drzew i krzewów. Występuje także hodowla bydła i pszczelarstwo.

Na terenie Gminy szczególnie cenne, bo rozwijające się już od szesnastego wieku są gospodarstwa rybne, które kształtują wartości gospodarcze i krajobrazowe decydujące w dużej mierze o charakterze Gminy. Warto zaznaczyć, że została tutaj wyselekcjonowana odmiana karpia zwana karpem polskim.

Z kolei północna część Gminy obejmująca wieś Kaniów, ze względu na występowanie surowców naturalnych i akwenów wodnych, stwarza warunki dla rozwoju przemysłu wydobywczego oraz rozwoju rekreacji i turystyki. Na terenie tym występują również liczne pola uprawne (m.in. zbóż ozimych i jarych). Uprawy te realizowane są w obrębie gospodarstw niskohektarowych.

W ostatnich latach nastąpiła wyraźna stagnacja w rolnictwie, zdecydowanie spadło pogłowie hodowanych zwierząt, szczególnie w małych gospodarstwach sołectwa Kaniów. Ze względu na korzystne położenie Gminy w pobliżu dużych aglomeracji miejskich i gospodarczych oraz korzystne połączenia komunikacyjne duży odsetek ludności utrzymuje się z pracy zarobkowej w pobliskich miastach oraz w lokalnych firmach. Znaczenie rolnictwa w strukturze dochodów ludności systematycznie spada.

2.8.2 Struktura podmiotów gospodarczych

Gospodarka to całokształt wszystkich rodzajów działalności gospodarczej, która prowadzona jest na danym regionie, czy też w danym kraju. Działalność gospodarcza polega na wytwarzaniu wszelkiego rodzaju dóbr i świadczeniu usług. Najbardziej dochodowe działalności gospodarcze to takie działalności, które znalazły swoich klientów w niszach rynkowych.

Stabilny i zrównoważony wzrost gospodarczy w Polsce, obejmujący właściwie wszystkie sektory, zapoczątkowany w 2004 roku kontynuowany był do połowy 2008 roku. Znaczący impuls wzrostowy związany był przede wszystkim z wstąpieniem Polski do Unii Europejskiej. Na wzrost gospodarczy w Polsce pozytywny wpływ mają trzy czynniki: spożycie, inwestycje i eksport netto oddziałujące w różnych latach z różną siłą. Sytuacja taka ma także miejsce obecnie, co stanowi pozytywną przesłankę dla rozwoju gospodarki w najbliższej perspektywie. W 2010 roku nastąpiło znaczne ożywienie aktywności gospodarczej. Wzrost wydatków inwestycyjnych firm, w połączeniu z napływem bezpośrednich inwestycji zagranicznych, wskazuje na dobry stan gospodarki i korzystne perspektywy jej rozwoju.

W gminie Bestwina na koniec 2013 roku zarejestrowanych było 1045 podmiotów gospodarczych z przewagą małych firm handlowych, usługowych oraz produkcyjnych. Strukturę podmiotów przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 24 Podmioty gospodarcze w gminie Bestwina wg sektorów własnościowych

SEKTOR PUBLICZNY	
Państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	18
Spółki handlowe	1
Pozostałe	4
SEKTOR PRYWATNY	
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	866
Spółki handlowe	50
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	6
Spółdzielnie	6
Stowarzyszenia	19
Pozostałe	75
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ OGÓŁEM	1045

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Jak przedstawia powyższa tabela **podmioty należące do sektora prywatnego stanowiły 97,80%** w ogólnej strukturze, natomiast **do sektora publicznego należało zaledwie 2,20% podmiotów.**

Wśród jednostek sektora prywatnego dominują osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (866 podmiotów) w zakresie:

- Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo – 11
- Górnictwo i wydobywanie – 1
- Przetwórstwo przemysłowe – 118
- Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych – 4
- Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją – 5
- Budownictwo – 133
- Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle – 241
- Transport i gospodarka magazynowa – 77
- Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi – 28
- Informacja i komunikacja – 16
- Działalność finansowa i ubezpieczeniowa – 32
- Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości – 7
- Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna – 91
- Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca – 26
- Edukacja – 18
- Opieka zdrowotna i pomoc społeczna – 19
- Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją – 8
- Pozostała działalność usługowa; Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników, gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby; Organizacje i zespoły eksterytorialne – 31

W poniżej tabeli przedstawiono zestawienie podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON wg kodów PKD i rodzajów działalności dla gminy Bestwina, powiatu bielskiego oraz województwa śląskiego.

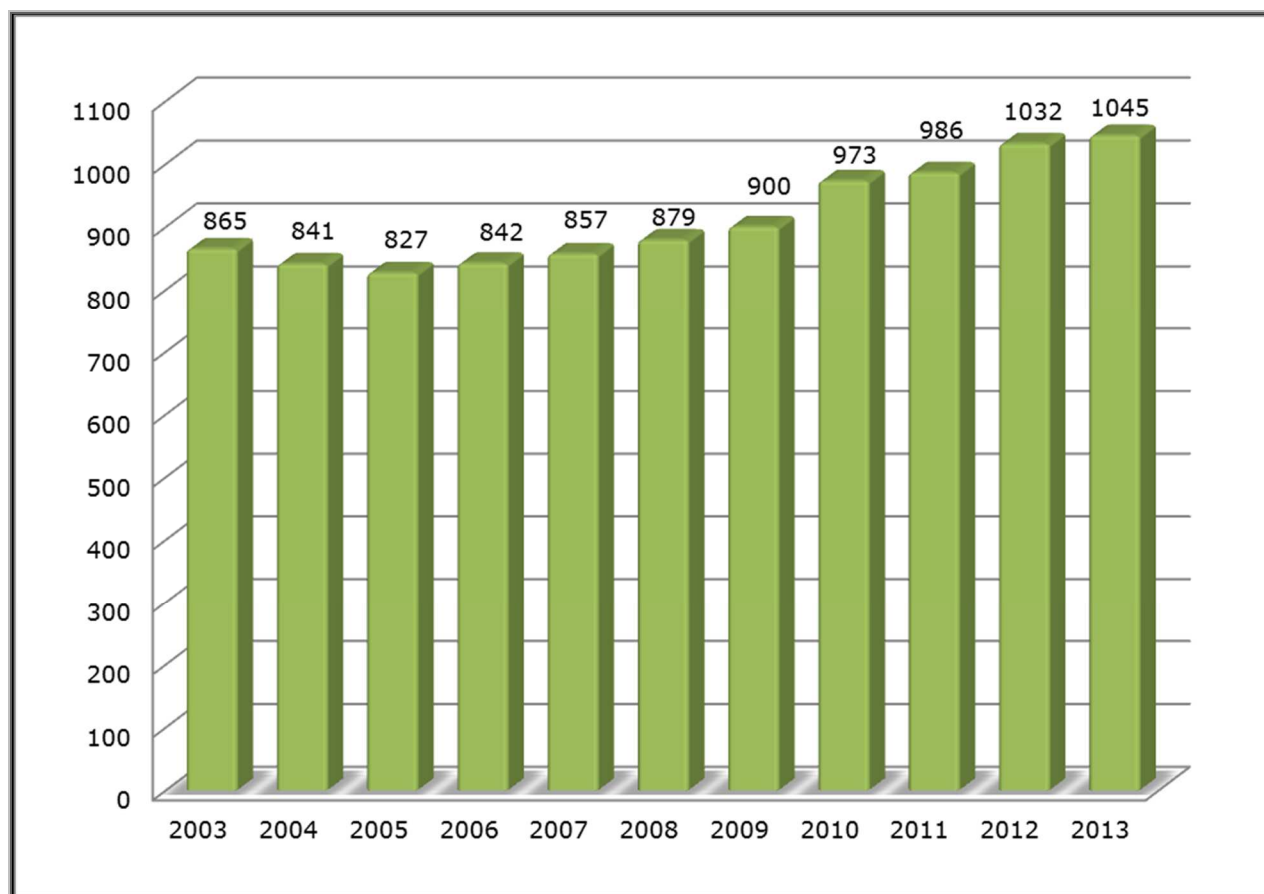
Tabela 25 Podmioty gospodarcze zarejestrowane w rejestrze REGON wg kodów PKD i rodzajów działalności w 2013 r.

Wyszczególnienie	Rodzaj działalności gospodarczej		
	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	przemysł i budownictwo	pozostała działalność
Województwo Śląskie	5.233	98.058	357.059
Powiat Bielski	277	4.571	11.627
Gmina Bestwina	18	318	709

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Na poniższym wykresie przedstawiono liczbę podmiotów gospodarczych na przestrzeni ostatnich 10 lat.

Wykres 13 Liczba podmiotów gospodarki narodowej w Gminie w latach 2003-2013

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Jak przedstawia powyższy wykres liczba podmiotów na terenie gminy Bestwina sukcesywnie wzrasta, tym samym z każdym rokiem rośnie liczba nowo tworzonych miejsc pracy. Dynamicznie rozwija się sektor prywatny, w którym dominują osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Nowe firmy powstają przede wszystkim w branży budowlanej, produkcyjnej i handlowej. Prognozuje się dalszy wzrost przedsiębiorczości oraz wzrost liczby nowych inwestycji gospodarczych, a co za tym idzie tworzenie nowych miejsc pracy.

Tabela 26 Podmioty gospodarcze wg zatrudnienia w gminie Bestwina w 2013 r.

Podmioty w gminie Bestwina	Zatrudnienie			
	0-9	10-49	50-249	250 i więcej
Ilość	998	43	3	1
Procent	95,50%	4,11%	0,29%	0,1%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

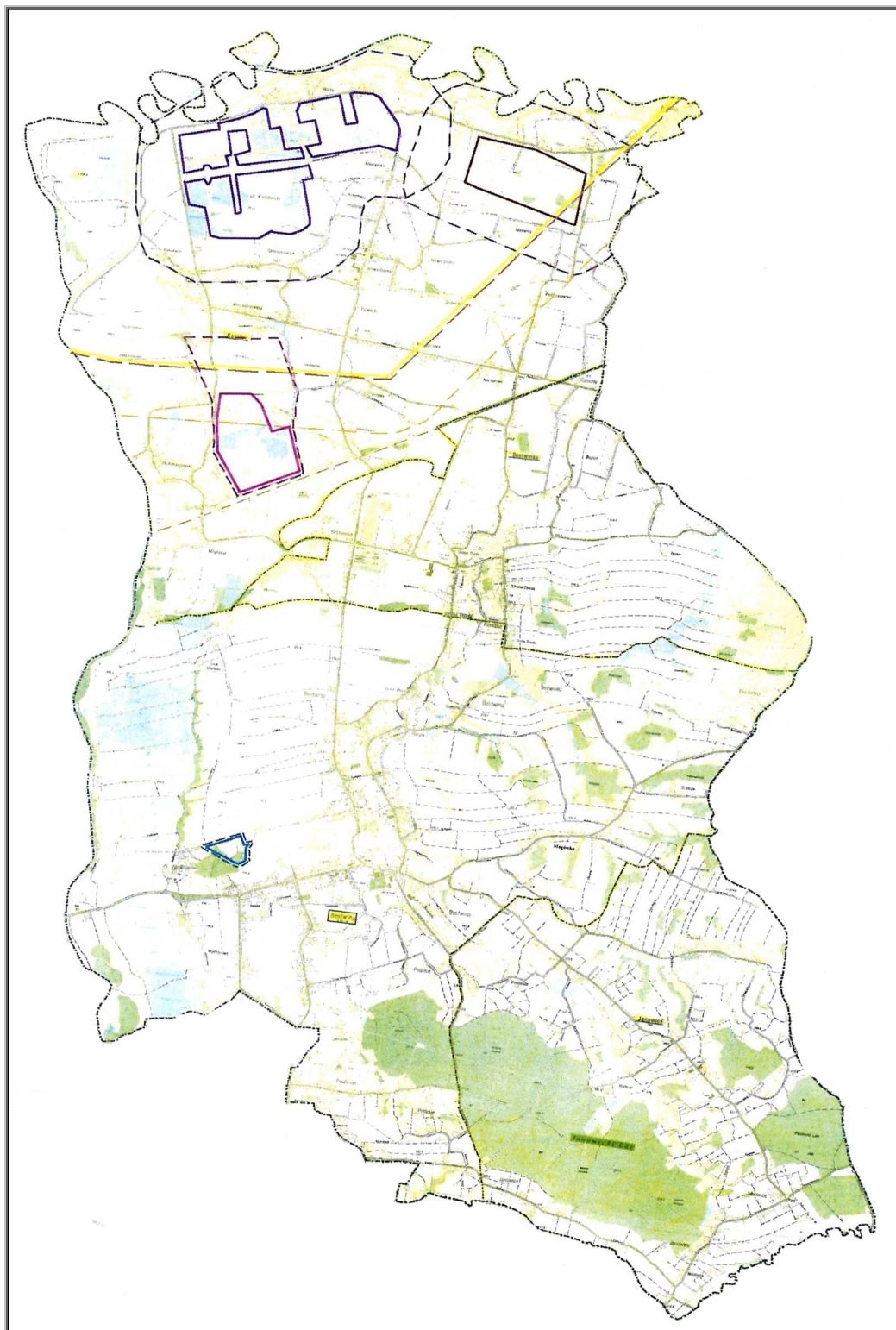
Z powyższej tabeli wynika, iż zdecydowana większość podmiotów gospodarczych działających na terenie Gminy to mikro przedsiębiorstwa zatrudniające mniej niż 10 osób (95,50%). Nieco ponad 4% stanowią małe przedsiębiorstwa zatrudniające od 10 do 49 osób. Kolejną grupę stanowią 3 średnie przedsiębiorstwa oraz 1 duży podmiot zatrudniający ponad 250 osób.

Na terenie gminy Bestwina funkcjonuje wiele podmiotów gospodarczych, działających w różnych branżach, a także bank, poczta oraz apteki.

Przemysł wydobywczy w gminie Bestwina opiera się na eksploatacji złóż kruszywa naturalnego, węgla kamiennego oraz metanu. W miejscowości Kaniów funkcjonuje żwirownia należąca do firmy BUD-TOR Spółka Jawna z Bestwiny, która eksploatuje **złóża kruszywa naturalnego** (złóża Kaniów III oraz Kaniów IV). Żwirownia oferuje żwir, piasek, tłuczeń, kliniec oraz ziemię ogrodową. Natomiast **złóża węgla kamiennego** (złóża „Silesia”) **oraz metanu** (złóża „Silesia Głęboka”) mieszczące się w centrum Kaniowa, eksploatowane są przez Przedsiębiorstwo Górnicze „SILESIA” Sp. z o.o. z Czechowic-Dziedzic. Założeniem kopalni jest wydobywanie 3 mln ton brutto w skali roku. Do negatywnych oddziaływań przemysłu wydobywczego zaliczyć należy głównie degradację terenu, a w przypadku wydobycia węgla kamiennego osiadanie terenu maksymalnie 1 metr oraz obniżenie estetyki przestrzeni publicznej na terenie Gminy.

Na poniższym rysunku przedstawiono lokalizację terenów i obszarów górniczych na terenie gminy Bestwina.

Rysunek 15 Tereny i obszary górnicze na terenie gminy Bestwina

	granice obszaru górniczego Czechowice II PG4
	granice terenu górniczego Czechowice II
	granice obszaru górniczego i terenu górniczego Bestwina PG5
	granice obszaru górniczego Kaniów III-B
	granice terenu górniczego Kaniów III-B
	granice obszaru górniczego Kaniów IV
	granice terenu górniczego Kaniów IV
	granice obszaru górniczego Kaniów PG1
	granice terenu górniczego Kaniów PG1
	granice obszaru górniczego Bestwina PG2
	granice terenu górniczego Bestwina PG2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Bestwina

Prowadzenie działalności gospodarczej w coraz większym stopniu wiąże się z potrzebą korzystania z różnorodnych usług informacyjnych, doradczych, finansowych. Przedsiębiorcy napotykają także na liczne bariery wynikające ze skomplikowanych uregulowań prawnych, czy sformalizowanych struktur urzędów. Przełamaniu tych barier i poprawie współpracy z przedsiębiorcami oraz potencjalnymi inwestorami służą instytucje otoczenia biznesu. Są to podmioty posiadające bazę materialną, techniczną, zasoby ludzkie i kompetencje niezbędne do świadczenia usług na rzecz sektora MSP. Do zadań instytucji otoczenia biznesu można zaliczyć: wspieranie przedsiębiorczości, ułatwianie rozpoczynania działalności gospodarczej, pomoc nowotworzonym przedsiębiorcom.

Jako instytucję otoczenia biznesu funkcjonującą na terenie gminy Bestwina wskazać należy **Bielski Park Technologiczny Lotnictwa, Przedsiębiorczości i Innowacji Sp. z o.o. (BPTLPiI) zlokalizowany w Kaniowie**. Jest to podmiot realizujący zadania z zakresu wsparcia rozwoju potencjału przemysłowego regionu, w tym m.in. zadań z zakresu zagospodarowania terenów zdegradowanych i wymagających rewitalizacji, budowy infrastruktury technicznej, a także inicjowania i wspierania działalności innowacyjnej.

Bielski Park to jedyny w swoim rodzaju ośrodek sprzyjający przedsiębiorcom i oferujący m.in.:

1. Wynajem powierzchni pod działalność związaną z: badaniami i rozwojem technologicznym, innowacją i przedsiębiorczością, designem, produkcją, handlem i szeroko rozumianymi usługami;
2. Współfinansowanie nowych, ciekawych projektów-pomysłów, w szczególności opierających się na innowacyjnej myśli technicznej, naukowej, ale również tych wyróżniających się

niekonwencjonalnym potraktowaniem tematów wydawałoby się wtórnych i banalnych – w dziedzinie usług i nie tylko;

3. Doradztwo finansowe, ekonomiczne dla przedsiębiorców rozpoczynających swoją działalność;
4. Tereny dostępne pod nowe inwestycje;
5. Konkurencyjne warunki budowy obiektów dla przedsiębiorców według przedłożonej specyfikacji;
6. Wynajem hangarów;
7. Szkolenia dla pilotów.

W ramach Parku powstała niezbędna dla rozwoju firm z branży lotniczej infrastruktura, na którą składają się: ponad 10 000 m² nowoczesnych hal produkcyjnych i hangarów, pas startowy o nawierzchni asfaltowej o długości 700 m, drogi kołowania, parkingi miejsca postojowe dla samolotów, stacja paliw oferująca paliwo JET A1 i AVGAS oraz budynek kontroli lotów wraz z zapleczem biurowym oraz profesjonalnie wyposażoną salą konferencyjną.

Należy podkreślić, iż Park Technologiczny Przemysłu Lotniczego w Kaniowie jest doskonale położony i skomunikowany, bowiem znajduje się w bliskim sąsiedztwie drogi krajowej nr 1 łączącej południe Polski z Wybrzeżem oraz autostrady A4 łączącej zachodnią i wschodnią część Polski. Park zlokalizowany jest ok. 80 km od Krakowa, 50 km od Katowic, 20 km od Bielska-Białej i 40 km od południowej granicy Polski. Bliskość międzynarodowych portów lotniczych w Pyrzowicach, Krakowie i Ostrawie to dodatkowe atuty dla potencjalnych Inwestorów.

III. ANALIZA SWOT

Klasycznym narzędziem, stosowanym od wielu lat w analizie strategicznej, jest zestawienie mocnych i słabych stron analizowanego podmiotu - w tym przypadku gminy Bestwina, oraz określenie jego szans i zagrożeń rozwojowych. Nazwa SWOT pochodzi z języka angielskiego i oznacza:

- S - Strengths (silne strony),
- W - Weaknesses (słabości),
- O - Opportunities (możliwości),
- T - Threats (zagrożenia).

Przyjęta metoda pozwala na zebranie i uszeregowanie informacji o potencjale rozwojowym Gminy oraz o dostrzeganych barierach. Zwraca jednocześnie uwagę na pojawiające się szanse i zagrożenia wynikające z uwarunkowań zewnętrznych czyli czynników niezależnych od mieszkańców i władz.

Analizie poddano cztery najważniejsze obszary działalności Gminy:

1. Przedsiębiorczość - gospodarka i rolnictwo.
2. Infrastrukturę techniczną.
3. Infrastrukturę społeczną.
4. Infrastrukturę rekreacyjno-wypoczynkową.

SWOT wykonany został na podstawie zdiagnozowanej w pierwszej części Strategii sytuacji społeczno-gospodarczej gminy Bestwina, wskazań przedstawicieli administracji publicznej oraz mieszkańców Gminy. Koordynatorem prac była firma zewnętrzna-IR Consulting S.C z Bielska-Białej. Pracownicy tej firmy wraz z przedstawicielami Urzędu Gminy Bestwina dokonali identyfikacji podstawowych barier rozwoju Gminy oraz jej mocnych stron mogących mieć wpływ na perspektywiczny rozwój obszaru. Następnie wstępnie przygotowana analiza SWOT została zaprezentowana mieszkańcom i liderom społecznym w ramach konsultacji. Ponadto analiza SWOT, obrazująca cele główne oraz zadania, była dostępna na stronie internetowej Gminy, gdzie każdy z mieszkańców miał możliwość wyrazić swoją opinię i oczekiwania co do dalszych działań lokalnych władz samorządowych.

Poniżej zaprezentowana została analiza SWOT Gminy Bestwina, która uwzględnia wybrane sugestie i propozycje mieszkańców.

SFERA GOSPODARCZA

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• Wykorzystanie sąsiedztwa dużych aglomeracji miejskich do celów gospodarczych. • Funkcjonowanie na terenie Gminy wielu znanych i dobrze prosperujących firm produkcyjnych i usługowych, w tym BPTLPiI.	• Brak rozwiązań prawnych i finansowych poziomu lokalnego promujących rozwój gospodarczy. • Nieprzystosowanie dróg na terenie Gminy do transportu ciężkiego (samochody ciężarowe obsługujące zwirownię w Kaniowie).

• Zdywersyfikowana działalność gospodarcza i zróżnicowana struktura branżowa. • Rozwinięta gospodarka rybacka. • Wolne tereny z przeznaczeniem pod inwestycje i możliwość zagospodarowania zasobów naturalnych na cele usługowo-produkcyjne. • Dobra jakość gleb. • Atrakcyjne warunki krajobrazowo-przyrodnicze sprzyjające rozwojowi różnych form turystyki, rekreacji, wypoczynku i związanej z nimi działalności gospodarczej. • Przychylność władz dla istniejącej i powstającej przedsiębiorczości • Wartościowy potencjał ludzki – uczciwi i rzetelni mieszkańcy, zaangażowani w sprawy gminy i jej rozwoju.	• Niewystarczająca infrastruktura techniczna warunkująca rozwój gospodarczy (drogi, kanalizacja, itp.) • Obserwowana tendencja zmniejszania się liczby gospodarstw rolnych i gruntów rolnych ze względu na wysokie koszty produkcji rolnej. • Mała liczba gospodarstw specjalistycznych i niski poziom specjalizacji produkcji rolnej. • Brak przetwórstwa rolno-spożywczego. • Brak gospodarstw agroturystycznych. • Niewystarczające zaplecze rekreacyjno-wypoczynkowe ograniczające dalszy rozwój infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej.
SZANSE	ZAGROŻENIA
• Możliwość wykorzystania potencjału inwestycyjnego pobliskich dużych aglomeracji miejskich i gospodarczych oraz niewielkich odległości do przejść granicznych. • Korzystne położenie geograficzne - bliskość gór, rzek i zbiorników wodnych, stanowiących atrakcyjne walory krajobrazowe. • Ożywienie gospodarcze regionu i możliwość pozyskania inwestorów zewnętrznych. • Rozwój specjalistycznych gałęzi przemysłu w oparciu o utworzony Park Technologii Lotniczej • Rozwój nieuciążliwej produkcji i usług w oparciu o lepsze wykorzystanie posiadanych zasobów oraz w kooperacji z sąsiednimi obszarami • Rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego. • Rozwój wyspecjalizowanej ekologicznej	• Ograniczenie tempa rozwoju gospodarczego/ kryzys gospodarczy. • Wysoki poziom fiskalizmu i skomplikowane procedury prowadzenia działalności gospodarczej. • Stale zwiększające się obciążenia firm (np. ZUS) i wysokie koszty stworzenia i utrzymania nowych miejsc pracy. • Ucieczka firm w inne regiony kraju w poszukiwaniu odbiorców oferowanych usług i produktów. • Niestabilna polityka rolna i wahające się ceny produktów rolnych. • Zagrożenie walorów osadniczych Gminy w związku z planowaną budową drogi ekspresowej S1. • Emigracja wykształconych i przedsiębiorczych młodych ludzi do większych miast.

produkcji rolnej i rybnej. • Tworzenie grup producenckich. • Rosnący popyt na zdrową żywność oraz wzrost zainteresowania produktami regionalnymi. • Rosnący popyt na agroturystykę i turystykę weekendową (oferta dla wędkarzy, wodniaków). • Wykup atrakcyjnych terenów na cele budownictwa mieszkaniowego głównie przez firmy deweloperskie. • Możliwość wykorzystania wsparcia finansowego UE przez MŚP i rolników na inwestycje rozwojowe. • Dostęp do programów transgranicznych i współpraca międzynarodowa. • Powstanie drogi ekspresowej S1 Bielsko-Biała – Kosztowy.	
--	--

SFERA TECHNICZNA

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• Korzystne usytuowanie geograficzne w strefie nadgranicznej. • Własne ujęcie wody. • Własna oczyszczalnia ścieków. • Wysoki stopień zgazyfikowania. • Dobrze rozwinięta sieć energetyczna. • Dobrze rozwinięta infrastruktura telekomunikacyjna i dostępu do Internetu. • Dostępność komunikacyjna w zakresie transportu zbiorowego (PPKS, MZK, PKP).	• Niekompletna infrastruktura kanalizacyjna - konieczność poniesienia dużych nakładów inwestycyjnych na rozbudowę systemu kanalizacji. • Azbestowe odcinki sieci wodociągowej. • Niewystarczające zabezpieczenia własnego ujęcia wody. • Słaba regulacja rzek oraz wałów ochronnych i przeciwpowodziowych. • Tereny wymagające rekultywacji i rewitalizacji (tereny przemysłowe i wysypisko odpadów w Kaniowie). • Niezadowalający stan techniczny dróg gminnych i powiatowych.

	• Brak separacji ruchu pieszego od kołowego, głównie poza centrami miejscowości - brak odpowiedniej liczby chodników. • Niewystarczająca ilość oświetlenia ciągów komunikacyjnych (drogowych i pieszych). • Nieprzystosowanie dróg do ciężkiego transportu oraz niewystarczająca ilość mostów na rzece Wiśle i Białce. • Niska emisja, jako skutek powszechnego stosowania indywidualnych palenisk domowych.
SZANSE	ZAGROŻENIA
• Rozbudowa krajowego systemu transportowego w regionie śląskim. • Powstanie drogi ekspresowej S1 Bielsko-Biała – Kosztowy, która przebiegać będzie przez obszar Gminy (szansa w przypadku, gdy wybudowane zostaną dwa zjazdy). • Budowa połączenia drogowego drogi DK1 z kopalnią Silesia oraz mostu na rzece Białej – możliwość przekierowania ciężkiego transportu z terenu Kaniowa poza obszar Gminy. • Możliwość ubiegania się o dofinansowanie inwestycji w zakresie infrastruktury technicznej ze środków zewnętrznych.	• Wzrost natężenia ruchu pojazdów przy braku wydajnego systemu komunikacji międzyregionalnej i związane z tym zanieczyszczenie środowiska i hałas. • Wzrost zagrożenia wypadkami drogowymi. • Cedowanie obowiązków finansowania dróg powiatowych na Gminę. • Powstanie drogi ekspresowej S1 Bielsko-Biała – Kosztowy, która przebiegać będzie przez obszar Gminy (zagrożenie w przypadku, gdy wybudowany zostanie jeden zjazd). • Ograniczenie inwestycji w modernizację linii kolejowych i zmniejszanie liczby przewozów regionalnych. • Zatrucie środowiska przez sąsiednie uciążliwe aglomeracje miejskie i działalność niektórych przedsiębiorstw (np. kopalnia Silesia). • Eksploatacja górnicza niosąca deformacje i degradację naturalnej rzeźby terenu (działalność wydobywcza zwirowni w Kaniowie i kopalni Silesia). • Transgraniczne zanieczyszczenia wód i powietrza. • Niedobór środków własnych Gminy, związany

	z powiększeniem zakresu zadań przy braku pełnego pokrycia ich kosztów. • Wysokie koszty inwestycji w zakresie infrastruktury technicznej.
--	--

SFERA SPOŁECZNA

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• Duży stopień lesistości terenu oraz powierzchni obszarów zielonych na terenie Gminy. • Atrakcyjne warunki krajobrazowo-przyrodnicze sprzyjające rozwojowi różnych form turystyki, rekreacji, wypoczynku. • Możliwości zagospodarowania zasobów naturalnych i przestrzeni na cele rekreacyjno-wypoczynkowe i osadnicze. • Funkcjonujący na zrewitalizowanym obszarze przemysłowym Ośrodek Rekreacji i Sportów Wodnych w Kaniowie. • Organizacja imprez sportowo-kulturalnych z wykorzystaniem istniejącej infrastruktury sportowej. • Bogactwo obiektów zabytkowych architektury sakralnej i świeckiej, pomników, figur przydrożnych, starodrzewia. • Folklor i lokalne tradycje. • Wzrastająca liczba ludności. • Rozwój budownictwa indywidualnego na atrakcyjnych terenach szczególnie w sytuacji dużego zapotrzebowania ze strony sąsiednich miast. • Dobrze rozwinięta sieć placówek szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego – łatwy dostęp do edukacji. • Dobrze rozwinięta sieć gminnych bibliotek.	• Niewystarczająca infrastruktura rekreacyjno-wypoczynkowej (ścieżki rowerowe i place zabaw). • Słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna (obiekty sportowe, zaplecze gastronomiczne i noclegowe). • Nieadekwatne do potrzeb placówek oświaty zaplecze sportowe. • Niszczenie obiektów dziedzictwa kulturowego. • Niewystarczająca powierzchnia ekspozycyjna Muzeum Regionalnego w Bestwinie. • Niski standard i jakość sprzętu medycznego w publicznej placówce ochrony zdrowia w Kaniowie. • Nieadekwatny do potrzeb stan budynków i wyposażenia placówek oświaty. • Niedostosowanie obiektów pełniących funkcje społeczne do potrzeb osób niepełnosprawnych. • Duża liczba osób korzystających z systemu opieki społecznej. • Występowanie patologii społecznych oraz brak atrakcyjnych inicjatyw dla dzieci/młodzieży/dorosłych. • Niedostateczny monitoring obiektów użyteczności publicznej. • Niski poziom elektronicznej komunikacji publicznej.

• Wysoki standard i jakość sprzętu medycznego w publicznej placówce ochrony zdrowia w Bestwinie. • Dobra organizacja systemu pomocy społecznej. • Działalność jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej w zakresie rozwoju społeczno-kulturalnego. • Wysoki poziom bezpieczeństwa i porządku publicznego. • Wysoka jakość usług świadczonych przez Urząd Gminy.	
SZANSE	ZAGROŻENIA
• Dostęp do programów transgranicznych i dalsza współpraca międzynarodowa, dzięki członkostwu gminy Bestwina w Euroregionie BESKIDY (w sferze społecznej, kulturalnej). • Możliwość ubiegania się o dofinansowanie inwestycji w zakresie infrastruktury społecznej, kulturalnej i rekreacyjno-wypoczynkowej ze środków zewnętrznych. • Członkostwo gminy w Lokalnych Grupach Działania wspierających oddolne inicjatywy rozwojowe obszaru. • Możliwość ograniczenia patologii społecznych poprzez rozwój usług kulturalnych i sportowych przy wykorzystaniu zewnętrznych środków pomocowych.	• Negatywne tendencje demograficzne (starzenie się społeczeństwa). • Pogarszająca się sytuacja w służbie zdrowia. • Negatywny wpływ zanieczyszczonego środowiska na stan zdrowia ludności. • Ograniczone wpływy do budżetu Gminy na dofinansowanie placówek oświatowych, kulturalnych, zdrowotnych i sportowych.

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji uzyskanych z Urzędu Gminy Bestwina.

IV. MISJA GMINY BESTWINA

Misją Gminy Bestwina jest:

**„Zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańców
Gminy Bestwina”**

Założono, że tak sformułowana misja oddaje sens istnienia wspólnoty samorządowej, którą stanowią wszyscy mieszkańcy oraz wskazuje podstawowy kierunek – wzrost jakości życia w jakim powinien zmierzać samorząd lokalny, jak również wszystkie podmioty uczestniczące w życiu społeczno-gospodarczym Gminy.

Ustalono, że każde zadanie inwestycyjne, czy przedsięwzięcie realizowane przez Gminę powinno sprowadzać się do poprawy jakości życia mieszkańców.

Jakość życia można określić jako warunki życia całych zbiorowości (jakość infrastruktury technicznej, poziom zanieczyszczenia, dynamika PKB) oraz warunki życia poszczególnych osób (warunki materialne, zdrowotne, społeczne). Na jakość życia mieszkańców wpływa zatem szereg różnych czynników, przy czym Gmina jako jednostka samorządu terytorialnego, ma ograniczony wpływ na ich kształtowanie (Gmina działa w zakresie ustawy o samorządzie gminnym). Misja powinna być zatem realizowana równocześnie przez różne instytucje, firmy, stowarzyszenia oraz osoby prywatne. Każdemu z mieszkańców powinna być znana treść misji, aby na swój sposób i w ramach swoich możliwości włączył się w jej osiągnięcie.

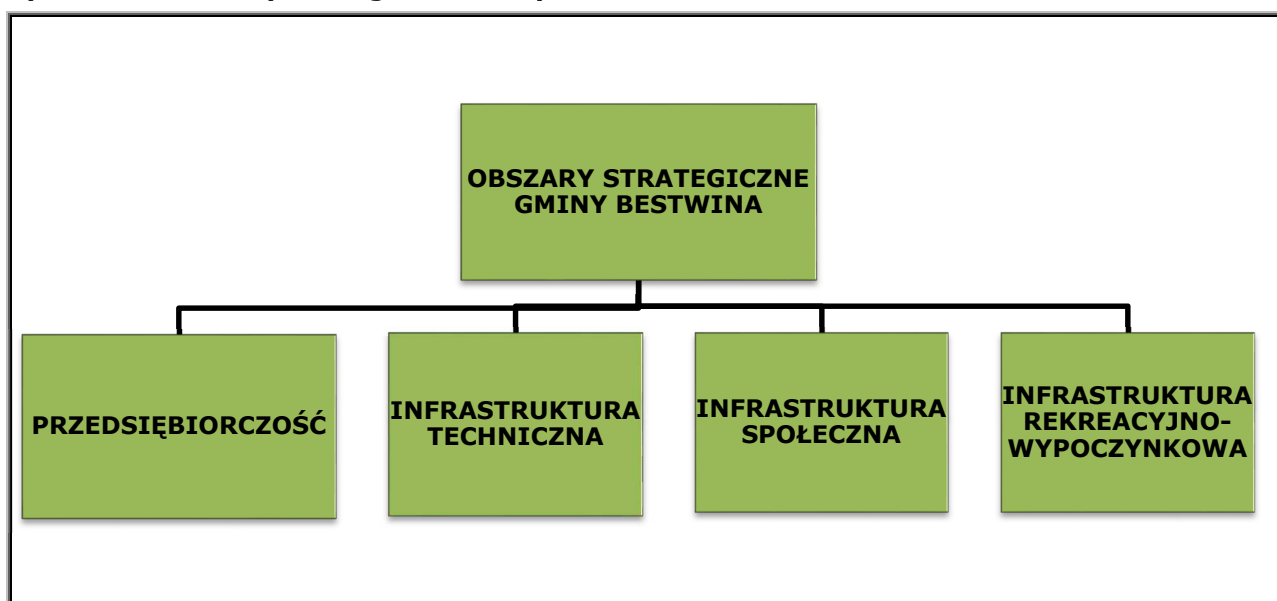
Realizacja misji będzie odbywać się poprzez osiągnięcie poszczególnych celów strategicznych obejmujących kluczowe obszary działalności Gminy. Obszary te przedstawione zostały w kolejnym punkcie.

V. PLAN STRATEGICZNY DLA GMINY BESTWINA NA LATA 2014-2020+

Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej gminy Bestwina, wyniki zorganizowanych konsultacji społecznych oraz przeprowadzona analiza SWOT pozwoliły na wyznaczenie czterech obszarów strategicznych, które w znaczący sposób wpływają na przyszły rozwój gospodarczy, społeczny, ekologiczny i przestrzenny obszaru. Wokół wskazanych obszarów strategicznych skoncentruje się działalność Gminy przy współpracy ze wszystkimi partnerami.

W ramach wyznaczonych czterech obszarów strategicznych zostały sformułowane cele strategiczne, cele operacyjne oraz zadania.

Rysunek 16 Obszary strategiczne Gminy Bestwina

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji uzyskanych z Urzędu Gminy Bestwina.

Niniejsza strategia określa następujące cele główne, których realizacja służyć ma osiągnięciu misji Gminy Bestwina.

OBSZAR – PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ		
CEL STRATEGICZNY	CEL OPERACYJNY	ZADANIA
I. Gmina o wysokim poziomie rozwoju gospodarczego.	1. Rozwój i poprawa stanu infrastruktury technicznej i rekreacyjno-wypoczynkowej.	- Rozbudowa infrastruktury wodociągowej. - Rozbudowa infrastruktury kanalizacyjnej. - Budowa i modernizacja ciągów drogowych. - Rozbudowa bazy rekreacyjno-wypoczynkowej.
	2. Wspieranie przedsiębiorczości mieszkańców Gminy.	Doradztwo, szkolenia i podnoszenie kwalifikacji mieszkańców Gminy.

Korzystne usytuowanie Gminy w sąsiedztwie dużych aglomeracji miejskich oraz w strefie przygranicznej sprzyja podejmowaniu działalności gospodarczej w obrębie poszczególnych sołectw. Tym samym na terenie Gminy obserwowany jest stały wzrost liczby podmiotów reprezentujących różne branże i gałęzie przemysłu. Firmy te prowadzą zdywersyfikowaną działalność w zakresie produkcji, handlu i usług, co jest zjawiskiem pozytywnym i potwierdzającym iż obszar ten nie jest uzależniony od jednego dużego zakładu produkcyjnego, czy też jednej gałęzi przemysłu. W strukturze przeważają mikroprzedsiębiorstwa oraz firmy małe i średnie, co również jest pozytywnym zjawiskiem, gdyż nowoczesna i innowacyjna gospodarka powinna obierać się na sektorze MŚP.

W zakresie rolnictwa, pomimo iż zaobserwowany został spadek liczby gospodarstw rolnych i powierzchni gospodarstw, szansą jest rozwój ekologicznej produkcji rolnej oraz przetwórstwa rolno-spożywczego. Branże te mogłyby stać się źródłem dodatkowego dochodu dla mieszkańców Gminy i wraz z tradycjami hodowli ryb, stanowić szansę na ożywienie gospodarki na tym terenie. Wyznaczone z kolei w planie zagospodarowania przestrzennego tereny gospodarcze stanowią zachętę dla przyszłych inwestorów, a rewitalizacja występujących w obszarze Gminy terenów poprzemysłowych stanowi dla nich impuls do nadawania im nowych funkcji użytkowych.

Podsumowując należy stwierdzić, iż w ramach działań wspierających rozwój gospodarczy gminy Bestwina konieczna jest dalsza rozbudowa infrastruktury technicznej umożliwiającej podejmowanie różnych typów działań inwestycyjnych oraz wykorzystanie korzystnych warunków przyrodniczo-krajobrazowych, które mogą sprzyjać rozwojowi rolnictwa oraz działalności związanych z rekreacją bądź wypoczynkiem. Tym samym realizacja celu związanego z rozwojem gospodarczym ma swoje uzasadnienie biorąc pod uwagę zarówno potencjał Gminy, jak również aktualny stan gospodarki. Wysoki poziom gospodarczy przynosi korzyści w postaci wzrostu dochodów budżetu, wzrostu dochodów ludności, tworzeniu nowych miejsc pracy i zwiększeniu aktywności mieszkańców. Ponadto systematyczny wzrost gospodarczy powoduje szereg efektów mnożnikowych: rozwój społeczny, wzrost poziomu wykształcenia mieszkańców, zmniejszenie zjawisk przestępczych i patologicznych oraz spadek bezrobocia. Dla gminy Bestwina rozwój gospodarczy jest jednym z głównych celów określonych na lata 2014-2020⁺.

OBSZAR – INFRASTRUKTURA TECHNICZNA		
CEL STRATEGICZNY	CEL OPERACYJNY	ZADANIA
II. Gmina o wysoko rozwiniętej infrastrukturze technicznej.	1. Rozwój gospodarki wodno-ściekowej.	- Wymiana i rozbudowa infrastruktury wodociągowej. - Rozbudowa infrastruktury kanalizacyjnej. - Rozbudowa i ochrona własnego ujęcia wody.
	2. Uporządkowanie gospodarki odpadami.	Ukończenie rekultywacji wysypiska odpadów w Kaniowie.

	3. Zwiększenie bezpieczeństwa powodziowego.	Regulacja cieków wodnych oraz zwiększenie bezpieczeństwa powodziowego.
	4. Zmniejszenie energochłonności i emisji zanieczyszczeń do atmosfery.	- Ograniczenie niskiej emisji poprzez dotowanie rozwiązań proekologicznych w gospodarstwach indywidualnych. - Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej i obiektów dziedzictwa kulturowego. - Modernizacja oświetlenia ulicznego i źródeł światła w budynkach użyteczności publicznej.
	5. Poprawa bezpieczeństwa i komfortu użytkowników dróg publicznych.	- Modernizacja dróg. - Rozbudowa sieci oświetlenia ulicznego. - Budowa chodników dla pieszych. - Działania lobbujące wspierające budowę dróg powiatowych i wojewódzkich.

Jednym z podstawowych zadań Gminy jest utrzymanie zasobów naturalnych i przyrodniczych tego obszaru dla przyszłych pokoleń oraz minimalizacja oddziaływania Gminy (mieszkańców / firm) na środowisko naturalne. Zasadniczym problemem w kwestii ochrony środowiska jest niedostateczna infrastruktura kanalizacji sanitarnej w zakresie odprowadzania ścieków komunalnych. Tym samym dalsze działania w zakresie rozbudowy systemu kanalizacji stanowią priorytetowe działania inwestycyjne w kolejnych latach. Działania w zakresie ochrony środowiska, a także w zakresie ochrony zdrowia mieszkańców wspierać będzie także prowadzona systematycznie od kilku lat wymiana sieci wodociągowej oraz działania prowadzące do lepszej ochrony własnego ujęcia wody. W zakresie gospodarki odpadami ważnym zadaniem będzie zakończenie rekultywacji nieczynnego już wysypiska odpadów w Kaniowie. Przyjęta „ustawa śmieciowa” pozwoliła wyeliminować dzikie składowiska śmieci, a działania informacyjne i promocyjne pozwoliły zwiększyć świadomość ekologiczną mieszkańców w zakresie segregacji odpadów.

Kolejnym istotnym problemem w Gminie jest niska emisja pochodząca z indywidualnych palenisk budynków mieszkalnych, która obniża walory osadnicze tego obszaru, wpływa na zanieczyszczenie środowiska i przyczynia się do degradacji środowiska naturalnego. Planuje się, jako element działań strategicznych ograniczenie niskiej emisji poprzez dotowanie rozwiązań proekologicznych w gospodarstwach indywidualnych, podjęcie działań zmierzających do termomodernizacji obiektów gminnych oraz wymiany źródeł ciepła, a także wsparcie inwestycji z zakresu odnawialnych źródeł energii.

Analiza stanu istniejącego wykazała również, iż jakość dróg na terenie Gminy jest niezadowalająca. Wniosek ten dotyczy się zarówno dróg gminnych, jak i powiatowych. Parametry techniczne dróg nie spełniają standardów, obniżony jest komfort jazdy oraz bezpieczeństwo użytkowników dróg

(zarówno kierowców, jak i pieszych). Problemem jest także niedostateczna liczba chodników, w związku z czym występuje niedostateczna separacja ruchu pieszego od kołowego. Poważnym problemem zgłaszanym przez mieszkańców jest także nieprzystosowanie dróg do transportu ciężkiego oraz brak właściwych połączeń drogowych w kierunku Bielska-Białej, Czechowic-Dziedzic. Mieszkańcy zgłaszają potrzebę budowy mostów na rzece Białce i Wiśle oraz konieczność dalszej rozbudowy oświetlenia ciągów komunikacyjnych (drogowych i pieszych).

Modernizacja istniejących dróg oraz działania lobbingowe wspierające inicjatywę budowy dróg powiatowych i wojewódzkich są jednym z głównych celów Gminy, gdyż infrastruktura drogowa stanowi jeden z czynników mających wpływ na rozwój gospodarczy terenu, poprawę jakości życia mieszkańców oraz dostępność Gminy na zewnątrz. Ze względu na to, iż w gestii Gminy znajdują się jedynie drogi gminne, wszelkie prace budowlane przeprowadzane będą tylko na drogach gminnych. Gmina dołoży jednak wszelkich starań, aby drogi powiatowe przebiegające przez Gminę również były systematycznie modernizowane.

Z racji faktu, iż część obszaru Gminy położona jest na terenach zalewowych planuje się podjąć działania zmierzające do dalszej regulacji cieków wodnych.

Realizacja powyższych celów jest jak najbardziej uzasadniona bowiem przyczyni się nie tylko do poprawy stanu środowiska naturalnego na terenie Gminy, ale podniesie również poziom życia, zdrowia i bezpieczeństwa mieszkańców.

OBSZAR – INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA		
CEL STRATEGICZNY	CEL OPERACYJNY	ZADANIA
III. Gmina zaspokajająca potrzeby społeczne.	1. Poprawa systemu oświatowego.	- Rozwój zaplecza sportowego przy placówkach i obiektach oświatowych. - Modernizacja placówek i rozwój edukacji przedszkolnej. - Kontynuacja programu zajęć pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży. - Wzrost kwalifikacji nauczycieli poprzez zwiększenie skali i zakresu szkoleń.
	2. Poprawa standardu infrastruktury sportowej.	- Modernizacja i rozbudowa infrastruktury sportowej. - Stworzenie nowych terenów sportowych dla dzieci i młodzieży.
	3. Zwiększenie dostępności do mieszkań komunalnych.	Rozbudowa komunalnej infrastruktury mieszkaniowej.

	4. Dostosowanie obiektów użyteczności publicznej do potrzeb użytkowników.	• Modernizacja obiektów użyteczności publicznej wraz z ich otoczeniem. • Renowacja i zagospodarowanie zabytkowego Pałacu Habsburgów – siedziby Urzędu Gminy Bestwina. • Budowa lub rozbudowa Gminnej Biblioteki Publicznej w Bestwinie.
	5. Rozwój elektronicznych usług publicznych i zmniejszanie wykluczenia cyfrowego.	• Wdrożenie nowych technologii informacyjno-komunikacyjnych. • Podniesienie jakości usług publicznych i zwiększenie dostępności zasobów informacyjnych administracji w formie elektronicznej. • Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu wśród mieszkańców Gminy.
	6. Poprawa bezpieczeństwa publicznego.	• Monitoring obiektów użyteczności publicznej i centrów miejscowości.

Jakość infrastruktury społecznej na terenie gminy Bestwina należy określić jako zadowalającą. Poczynione w ostatnich latach inwestycje przyczyniły się do poprawy standardu placówki ochrony zdrowia i zwiększenia dostępności do usług medycznych, żywienia społeczno-kulturalnego oraz wzmocnienia kapitału społecznego.

Analiza stanu aktualnego wskazuje jednak, iż konieczne są dalsze działania inwestycyjne które dotyczyć będą placówek oświaty, placówki ochrony zdrowia w Kaniowie oraz obiektów użyteczności publicznej, takich jak Pałac Habsburgów, czy Gminnej Biblioteki Publicznej. Planowane inwestycje powinny zostać ukierunkowane również na podniesienie standardu, dostosowanie do potrzeb użytkowników, w tym do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz zwiększenie efektywności wykorzystania przez mieszkańców obiektów użyteczności publicznej.

W celu poprawy funkcjonowania Urzędu Gminy i jednostek podległych konieczna jest jego dalsza informatyzacja. Tym samym planuje się wdrażanie nowych technologii informacyjno-komunikacyjnych, które pozwolą zwiększyć wykorzystanie osiągnięć informatycznych w komunikacji urzędu z mieszkańcami oraz zapewnią szerszy dostęp do administracji w formie elektronicznej.

Potrzeby inwestycyjne występują również w zakresie infrastruktury sportowej. Chodzi tutaj zarówno o zaplecze sportowe szkół, jak również infrastrukturę klubów sportowych działających na terenie Gminy i infrastrukturę ogólnodostępną dla dzieci i młodzieży. Dlatego też działania tego typu przewidziane zostały w niniejszej Strategii i w zależności od dostępności środków będą systematycznie realizowane.

Władze Gminy zamierzają również podjąć kroki inwestycyjne mające na celu dalsze zwiększanie bezpieczeństwa mieszkańców oraz realizację działań prowadzących do zmniejszania patologii społecznych.

OBSZAR – INFRASTRUKTURA REKREACYJNO-WYPOCZYNKOWA		
CEL STRATEGICZNY	CEL OPERACYJNY	ZADANIA
IV. Gmina rekreacyjno-wypoczynkowa.	1. Rozwój infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej.	Zagospodarowanie na cele rekreacyjno-wypoczynkowe akwenów wodnych wraz z przyległymi terenami zielonymi.
	2. Poprawa oferty kulturalnej i rekreacyjnej.	- Promocja Ośrodka Rekreacji i Sportów Wodnych i jego dalszy rozwój. - Rozbudowa Muzeum Regionalnego w Bestwinie. - Renowacja obiektów dziedzictwa kulturowego wraz z ich otoczeniem. - Promocja i rozszerzenie oferty kulturalnej.

Szansą dla gminy Bestwina jest dalszy rozwój funkcji rekreacyjno-wypoczynkowych. Gmina posiada znaczny potencjał przyrodniczy i krajobrazowy w postaci akwenów wodnych, lasów i terenów zielonych, które sprzyjają realizacji tego celu. Kolejnym potwierdzeniem zasadności realizacji tego założenia jest zrealizowany przy udziale funduszy unijnych projekt rewitalizacji zdegradowanego terenu przemysłowego i utworzenie na jego terenie nowoczesnego Ośrodka Sportów Wodnych. Stworzona w sołectwie Kaniów i ciesząca się dużym zainteresowaniem ze strony mieszkańców i turystów infrastruktura stanowi podstawy do dalszych inwestycji w bazę rekreacyjno-wypoczynkową. Przedsięwzięcia tego typu przynoszą bowiem w dłuższym okresie znaczne korzyści dla Gminy i świadczą o jej atrakcyjności, zarówno dla inwestorów, jak i obecnych oraz napływowych mieszkańców. Utworzone zaplecze wymaga jednak poniesienia dalszych, wysokich nakładów inwestycyjnych, które pozwolą wzbogacić infrastrukturę o nowe elementy. Tym samym w Strategii ujęte zostały zadania inwestycyjne związane z rozbudową i promocją Ośrodka Rekreacji i Sportów Wodnych w Kaniowie i zagospodarowaniem kolejnych akwenów wodnych wraz z przyległymi terenami zielonymi.

Czynnikiem warunkującym rozwój turystyki w gminie Bestwina jest także rozwinięta sfera kulturalna. W celu poprawy tej infrastruktury konieczne jest podjęcie działań inwestycyjnych związanych głównie z ochroną i renowacją obiektów dziedzictwa kulturowego oraz Muzeum Regionalnego, a także ich promocja.

VI. FINANSOWANIE OBSZARÓW STRATEGICZNYCH

Podstawowym źródłem finansowania części działań zaplanowanych w Strategii będą środki pochodzące z budżetu gminy Bestwina. Jednakże z uwagi na ambitnie wytyczone cele oraz możliwość pozyskania środków z innych źródeł, Gmina będzie ubiegać się o dofinansowanie realizowanych przedsięwzięć ze środków zewnętrznych.

Władze Gminy przewidują pozyskanie środków finansowych z następujących źródeł:

- z budżetu państwa,
- od inwestorów lokalnych, krajowych i zagranicznych,
- z wkładu prywatnego,
- z programów pomocowych Unii Europejskiej,
- z programów Rządu RP,
- z instytucji finansowych i funduszy inwestycyjnych,
- z polskich fundacji i organizacji,
- z rządowych programów wspierających integrację europejską,
- z innych źródeł.

Strategia zakłada, iż na dochody budżetu składać się będą:

- dotacje na zadania zlecone i realizowane na podstawie zawartych porozumień,
- subwencje,
- dochody własne, do których zalicza się:
 - podatki i opłaty lokalne,
 - udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa,
 - dochody z majątku gminy,
 - odsetki od środków na rachunkach bankowych,
 - pozostałe dochody.

Władze Gminy będą ubiegać się o dofinansowanie zadań z zakresu rynku pracy, turystyki, edukacji, kultury, ochrony środowiska, infrastruktury technicznej i społecznej.

Gmina świadoma jest roli, jaką dotychczas odegrały i jaką mogą odegrać w jej rozwoju społeczno-gospodarczym w przyszłych okresach pozyskane fundusze. Gmina liczy również na pozyskanie inwestorów zewnętrznych, co z kolei jest szansą na jeszcze szybszy rozwój oraz zwiększenie dochodów jednostki z tytułu podatków i opłat lokalnych.

Konsekwentna realizacja założeń Strategii, umiejętne wykorzystywanie lokalnych zasobów oraz wychwytywanie wszystkich pojawiających się w otoczeniu szans na pozyskanie środków finansowych z funduszy krajowych i zagranicznych na realizację zaplanowanych zadań z pewnością przyspieszy zarówno społeczny, jak i gospodarczy rozwój gminy Bestwina.

VII. WDROŻENIE I ZARZĄDZANIE STRATEGIĄ

Strategia Rozwoju Gminy Bestwina opracowana została z udziałem władz samorządowych oraz lokalnej społeczności pod koordynatem firmy zewnętrznej. Dokument ten ma charakter otwarty z uwagi na to, że w trakcie realizacji może podlegać okresowej ocenie, z której wyciągnięte wnioski będą w nim uwzględniane. Aby Strategia przyniosła zaplanowane efekty musi być systematycznie monitorowana. Kontrola ta umożliwia bowiem określenie stopnia wdrożenia Strategii, a więc stopnia realizacji zaplanowanych działań a także wczesne wykrycie ewentualnych nieprawidłowości występujących przy realizacji założonych celów,

Realizacja założeń dokumentu należy do władz samorządowych Gminy, a w szczególności do Wójta, ponieważ to właśnie on kierując bieżącą działalnością Gminy ma największy wpływ na opracowanie Strategii, następnie na jej wdrażanie, a w końcu na ocenę jej realizacji.

Podsumowując, aby Strategia Rozwoju Gminy Bestwina osiągnęła zakładane efekty, władze Gminy oraz wszystkie osoby, którym bliski jest los oraz które uczestniczyły w procesie jej tworzenia, powinni:

- aktywnie uczestniczyć w realizacji poszczególnych celów strategicznych
- czuwać nad tym, aby założenia Strategii były sukcesywnie wdrażane,
- na bieżąco monitorować postępy w jej wdrażaniu,
- zgłaszać pomysły, uwagi i propozycje zmian,
- wyszukiwać nowatorskie rozwiązania w otoczeniu,
- wychwytywać w otoczeniu pojawiające się szanse na rozwój gminy,
- identyfikować oraz ograniczać zagrożenia i przeszkody, które mogłyby opóźnić rozwój gminy,
- pobudzać prorozwojowe inicjatywy społeczne, gospodarcze, kulturalne,
- aktywnie uczestniczyć w pozyskiwaniu środków finansowych na realizację założeń Strategii ze źródeł budżetowych, pozabudżetowych krajowych i zagranicznych, w tym z Unii Europejskiej.

Efekty Strategii Rozwoju Gminy Bestwina w dużym stopniu uzależnione są od stopnia zaangażowania w jej realizację władz Gminy, instytucji, podmiotów gospodarczych, grup społecznych oraz wszystkich mieszkańców, którzy rozumieją potrzebę nieustannego rozwoju społeczno-gospodarczego gminy, a także troszczą się o jej zrównoważony rozwój oraz konkurencyjną pozycję w powiecie, regionie oraz kraju.

Strategia Rozwoju Gminy Bestwina dostępna jest dla mieszkańców w Urzędzie Gminy Bestwina oraz na stronie internetowej www.bestwina.pl.

VIII. PODSUMOWANIE

Strategia Rozwoju Gminy Bestwina powstała z potrzeby weryfikacji i aktualizacji zapisów Strategii opracowanej na lata 2007-2013. Aktualizacja zapisów była wymogiem zaistnienia nowej sytuacji społeczno-gospodarczej na terenie Gminy, Powiatu, województwa śląskiego oraz Polski. Niniejszy dokument pozostaje w ścisłej korelacji z kluczowymi opracowaniami lokalnymi, regionalnymi oraz dokumentami na poziomie Wspólnoty.

Zaktualizowana Strategia ułatwi władzom gminy rozwiązywanie problemów oraz formułowanie zadań do realizacji ze środków własnych i zewnętrznych, w tym funduszy z budżetu Unii Europejskiej na lata 2014-2020, które mają na celu przyśpieszenie restrukturyzacji oraz modernizację gospodarki jak również zwiększenie spójności ekonomicznej oraz społecznej państw Unii Europejskiej. Strategia w pozytywny sposób wpłynie także na sposób postrzegania Gminy przez jej mieszkańców oraz potencjalnych inwestorów.

SPIS TABEL

Tabela 1 Zbiorniki wód stojących w gminie Bestwina.....	17
Tabela 2 Ludność gminy Bestwina oraz gęstość zaludnienia w podziale na sołectwa	19
Tabela 3 Urodzenia i zgony w gminie Bestwina w latach 2003-2013.....	20
Tabela 4 Migracje ludności w gminie Bestwina w latach 2003-2012.....	21
Tabela 5 Podział ludności gminy Bestwina na grupy wiekowe	22
Tabela 6 Podział ludności na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny w latach 2003-2012.....	23
Tabela 7 Wskaźnik obciążenia demograficznego w gminie Bestwina w 2012 r.....	23
Tabela 8 Struktura bezrobocia w gminie Bestwina i powiecie bielskim w latach 2003-2012	25
Tabela 9 Liczba kobiet bezrobotnych w gminie Bestwina w latach 2003-2012.....	26
Tabela 10 Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną w gminie Bestwina	27
Tabela 11 Powody przyznania pomocy rodzinom w gminie Bestwina	28
Tabela 12 Wodociągi w gminie Bestwina.....	33
Tabela 13 System kanalizacji sanitarnej w gminie Bestwina	35
Tabela 14 Sieć gazowa w gminie Bestwina- stan na dzień 31.12.2012 r.	39
Tabela 15 Liczba uczniów i nauczycieli w placówkach oświatowych gminy Bestwina	47
Tabela 16 Komputeryzacja w szkołach gminy Bestwina na dzień 31.12.2013 r.	48
Tabela 17 Liczba zdeklarowanych pacjentów SPZOZ w Bestwinie na 31.12.2013 r.	51
Tabela 18 Dane o stanie zdrowia dzieci i młodzieży w wieku 0-18 lat będących pod opieką lekarza POZ w SPZOZ w Bestwinie na dzień 31.12.2013 r.	54
Tabela 19 Dane o stanie zdrowia osób w wieku 19 lat i więcej będących pod opieką lekarza POZ w SPZOZ w Bestwinie na dzień 31.12.2013 r.	56
Tabela 20 Zasoby mieszkaniowe w gminie Bestwina w latach 2003-2012	59
Tabela 21 Liczba czytelników i wielkość księgozbioru w Bibliotekach i Filiach gminy Bestwina + liczba czytelników / wypożyczeń.....	66
Tabela 22 Struktura użytkowania terenu gminy Bestwina	75
Tabela 23 Klasyfikacja gruntów na terenie sołectw Gminy	76
Tabela 24 Podmioty gospodarcze w gminie Bestwina wg sektorów własnościowych.....	77
Tabela 25 Podmioty gospodarcze zarejestrowane w rejestrze REGON wg kodów PKD i rodzajów działalności w 2013 r.	78
Tabela 26 Podmioty gospodarcze wg zatrudnienia w gminie Bestwina w 2013 r.....	79

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1 Zagospodarowanie przestrzenne gruntów gminy Bestwina (w ha).....	11
Wykres 2 Liczba ludności gminy Bestwina latach 2003-2013.....	18
Wykres 3 Liczba mieszkańców gminy Bestwina według płci w latach 2003-2013.....	19
Wykres 4 Przyrost naturalny w gminie Bestwina w latach 2003-2013.....	20
Wykres 5 Saldo migracji w gminie Bestwina w latach 2003-2013.....	21
Wykres 6 Stopa bezrobocia w powiecie bielskim w latach 2003-2012	24
Wykres 7 Struktura bezrobocia w gminie Bestwina i powiecie bielskim w latach 2003-2012	26
Wykres 8 Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem	30

Wykres 9 Liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli położonych w gminie Bestwina	46
Wykres 10 Liczba uczniów uczęszczających do szkół podstawowych i gimnazjalnych w gminie Bestwina	47
Wykres 11 Liczba budynków oddanych do użytku w gminie Bestwina w latach 2003-2013	61
Wykres 12 Struktura gruntów w gminie Bestwina	75
Wykres 13 Liczba podmiotów gospodarki narodowej w Gminie w latach 2003-2013	79

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1 Logiczna struktura strategii	5
Rysunek 2 Usytuowanie geograficzne gminy Bestwina.	8
Rysunek 3 Usytuowanie gminy Bestwina na tle Powiatu Bielskiego.	9
Rysunek 4 Mapa gminy Bestwina z podziałem na cztery sołectwa	10
Rysunek 5 Sieć hydrograficzna gminy Bestwina	16
Rysunek 6 Zespół Szkolno-Przedszkolny w Bestwinie	44
Rysunek 7 Zespół Szkolno-Przedszkolny w Bestwinie	44
Rysunek 8 Zespół Szkolno-Przedszkolny w Janowicach	45
Rysunek 9 Zespół Szkolno-Przedszkolny w Kaniowie	45
Rysunek 10 Komórki Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej	50
Rysunek 11 Placówka Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Bestwinie	52
Rysunek 12 Pałac Habsburgów w Bestwinie	63
Rysunek 13 OSP w Kaniowie	68
Rysunek 14 Atrakcje Ośrodka Rekreacji i Sportów Wodnych w Kaniowie	71
Rysunek 15 Tereny i obszary górnicze na terenie gminy Bestwina	81
Rysunek 16 Obszary strategiczne Gminy Bestwina	91